



T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



Özel Eğitim Anabilim Dalı

Özel Eğitim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN
ÖĞRENCİLERE BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Ayşe HACIOĞLU
ORCID: 0000-0003-0471-2606

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
ORCID: : 0000-0002-1144-9095

Konya – 2025

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana destek olan ve katkı sağlayan birçok değerli insanın varlığı, bu süreci daha anlamlı ve değerli kılmıştır. Öncelikle, tez çalışmamın her aşamasında bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, engin bilgi birikimi ve yol gösterici tavsiyeleriyle bana rehberlik eden danışmanım Dr. Yahya ÇIKILI'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Kendisinin akademik disiplini, anlayışı ve sabırlı tutumu, bu çalışmanın tamamlanmasında büyük bir rol oynamıştır. Lisans ve yüksek lisans yıllarım boyunca desteğini hissettiren başta Özel Eğitim Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Hakan SARI'ya ve bölümdeki tüm kıymetli öğretim üyelerine teşekkür ederim. Lisans ve yüksek lisans eğitiminde birlikte olduğum, tez sürecimin başından sonuna kadar desteğini ve dostluğunu her daim yanımda hissettiğim değerli arkadaşlarım Bahar VARDAR ve Ayşegül AVAN CİNGÖZ'e gönülden teşekkür ederim. Araştırmam kapsamında görüşmeler gerçekleştirdiğim çok kıymetli ilköğretim Matematik öğretmenlerine, samimi yaklaşımları ve paylaşımları ile çalışmama derinlik ve doğruluk kazandırdıkları için minnettarım. Ayrıca, görev yaptığım okulda bana her zaman destek olan, başta müdürüm olmak üzere tüm değerli mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu süreçte yaşadığım tüm duygu değişimlerine rağmen, her daim yanımda olan, sevgisi ve desteğiyle bana güç veren sevgili eşime; “Anne, hala ödevin bitmedi mi?” sabırla bekleyen canım kızım Mihrimah ve oğlum Yusuf Musab'a sonsuz teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız. Ve elbette, en büyük teşekkürü; bugünlere gelmemde emeklerin en büyüğüne sahip olan, hayatımın her anında yanımda olan ve koşulsuz sevgisiyle beni daima destekleyen canım anneme ediyorum. Varlığın ve duaların en büyük gücüm oldu. İyi ki varsın...

Ayşe HACIOĞLU

Agustos 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	7
1.2. Araştırmanın Önemi	8
1.3. Varsayımlar	9
1.4. 1.4. Sınırlılıklar.....	9
1.5. Tanımlar	9
2. ALAN YAZIN	11
2.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Eğitim Ortamları	11
2.2. Kaynaştırma Eğitimi	12
2.3. Eğitim Programları ve Eğitimi Bireyselleştirme.....	13
2.4. BEP Geliştirme Süreci	15
2.5. BEP Geliştirmede İşbirliği.....	16
2.5.1. Öğrencinin eğitimi için en uygun ortamın ve destek eğitim hizmetlerinin belirlenmesi	17
2.5.2. BEP geliştirme birimi üyelerinin belirlenmesi.....	18
2.5.3. Öğrencinin mevcut performansının belirlenmesi.....	20
2.5.4. Uzun dönemli (UDA) ve kısa dönemli amaçların (KDA) belirlenmesi	21
2.5.5. Bireyselleştirilmiş öğretim planının (BÖP) hazırlanması	22
2.5.6. Uygun öğretim materyalleri ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi.....	22
2.5.7. BEP'in değerlendirilmesi	23
2.6. İlgili Araştırmalar	24
2.6.1. Türkiye'de yapılan araştırmalar	24
2.6.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar	30
3. YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	36

3.3. Veri Toplama Araçları.....	37
3.4. Verilerin Toplanması.....	39
3.5. Verilerin Analizi.....	40
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik	42
3.6.1. Geçerlik	42
3.6.2. Güvenirlik.....	43
4. BULGULAR	46
4.1. Matematik Öğretmenlerinin BEP Hazırlarken Öğrenci İle İlgili Bilgi Toplama Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Ait Görüşleri	46
4.2. Matematik Öğretmenlerinin Öğrenci İçin Uygun Amaçların Oluşturulması Sürecinde Karşılaştıkları Problemlerle İlgili Görüşleri	47
4.3. Öğrenci İçin Hazırlanan BEP’i Uygulama Aşamasında Yaşanan Sorunlar.....	48
4.4. Etkili Bir Özel Eğitim Hizmeti İçin BEP Hazırlama ve Yürütme ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Yeterliği Konusundaki Görüşler	49
4.5. BEP Hazırlama Sürecinde İlgili Kişi Ya Da Kurumlarla İşbirliğinde Yaşanan Problemlerle İlgili Görüşler	50
4.6. BEP’in İşlevselliği ve Uygulama Sürecinde Değişikliklerle İlgili Öğretmen Görüşleri	52
4.7. Matematik öğretmenlerinin BEP’in Katkı Sağladığı Kişiler ile İlgili Görüşleri.....	53
4.8. BEP Hazırlama ve Uygulamada Karşılaşılan Problemlerin Çözümü ile İlgili Öneriler	54
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	56
5.1. Tartışma.....	56
5.1.1. BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaşılan sorunlara ait görüşler.....	56
5.1.2. Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri	60
5.1.3. Öğrenci için hazırlanan BEP’i uygulama aşamasında yaşanan sorunlar	63
5.1.4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşler	67
5.1.5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili görüşler.....	69
5.1.6. BEP’in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri.....	73
5.1.7. Matematik öğretmenlerinin BEP’in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri ...	75
5.1.8. BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili öneriler	77
5.2. Sonuçlar.....	84
5.3. Öneriler.....	86
5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler	86
5.3.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler	86

6. KAYNAKLAR.....	87
7. EKLER.....	102
EK-1: ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU	102
EK-2: GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI	105
EK-3: ETİK KURUL ONAYI	109
EK-4: İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN YAZISI.....	110



TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Ortaokullarda Kaynaştırma Eğitime Devam Eden Öğrencilere BEP Hazırlama ve Uygulamada Matematik Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri başlıklı tez çalışmamın toplam **123** sayfalık kısmına ilişkin, 8/08/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%22** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

11/08/2025

Ayşe HACIOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

11/08/2025

Ayşe HACIOĞLU

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

BEP : Bireysel Eğitim Planı

BÖP : Bireysel Öğretim Planı

GES : Genel Eğitim Sınıfı

KDA : Kısa Dönemli Amaç

KHK : Kanun Hükmünde Kararname

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

MEBBİS : Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri

ÖEHY : Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

ÖGB : Özel Gereksinimli Birey

RAM : Rehberlik ve Araştırma Merkezi

UDA : Uzun Dönemli Amaç

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan ilköğretim matematik öğretmenlerinin özellikleri	36
Tablo 3.2. Görüşme takvimi	39
Tablo 4.1. Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştığı sorunlara ait görüşleri.....	46
Tablo 4.2. Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri.....	47
Tablo 4.3. Öğrenci için hazırlanan BEP’i uygulama aşamasında yaşanan sorunlar	48
Tablo 4.4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşler	49
Tablo 4.5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili görüşler.....	50
Tablo 4.6. BEP’in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri..	52
Tablo 4.7. Matematik öğretmenlerinin BEP’in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri	53
Tablo 4.8. BEP hazırlama ve uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili öneriler ..	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. En az ve en fazla kısıtlayıcı ortam 12



ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı
Özel Eğitim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ayşe HACIOĞLU

Ortaokullarda kaynaştırma eğitime devam eden öğrencilere BEP hazırlamada ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmaya 30 ilköğretim Matematik öğretmeni katılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Matematik öğretmenlerin en fazla BEP hazırlama sürecinde ilgili kişilerle iş birliği, kalabalık sınıflar ve zaman yetersizliği ve performansı ifade etmede önemli sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sorunlara bağlı olarak öğretmenler, aileler ve diğer paydaşlar arasında düzenli iletişim ve iş birliği teşvik edilmeli, sınıf mevcutları azaltılmalı ve öğretmenlere BEP hazırlığı için ek zaman ve rehberlik desteği sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel eğitim programı, kaynaştırma, özel eğitim, Matematik öğretmenliği.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Special Education
Special Education Program
Master Thesis

PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS FACED BY MATHEMATICS TEACHERS IN PREPARING AND APPLYING IEPs TO STUDENTS ATTENDING INCLUSIVE EDUCATION IN SECONDARY SCHOOLS

Ayşe HACIOĞLU

A qualitative research method was used in this study to examine the problems encountered by mathematics teachers in preparing and implementing IEPs for students continuing inclusive education in middle schools, and to propose solutions. Data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. Thirty primary school mathematics teachers participated in the study. The data obtained were analyzed using descriptive analysis. The analysis revealed that mathematics teachers experienced significant challenges in the IEP preparation process, particularly in terms of collaboration with relevant parties, large class sizes, time constraints, and performance evaluation. To address these issues, regular communication and collaboration between teachers, families, and other stakeholders should be encouraged, class sizes should be reduced, and teachers should be provided with additional time and guidance support for IEP preparation.

Keywords: Individualized education program, inclusion, special education, mathematics teaching.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Her birey, kendine özgü yeteneklere, zekâ düzeyine, ön bilgi birikimine, öğrenme hızına ve motivasyonuna sahiptir. Bu farklılıklar ve öğrenme özellikleri, her insanın yapısında doğal olarak bulunur (Fiscus ve Mandell, 2002). Cook (2008), bireysel farklılıkları açıklarken, motivasyon, davranış, tutum ve yaş gibi faktörlerin yanı sıra, zihinsel süreçler, kişisel özellikler, zekâ, cinsiyet, dil düzeyi ve duyarlılığın önemine vurgu yapar. Cohen ve Dörnyei (2002), bireyleri yol boyunca kendi bavullarını taşıyan yolculara benzeterek öğrenme süreçleri boyunca bireysel farklılıklarını da beraberlerinde getirdiklerini söyler. Bireylerin farklı gelişim özelliklerini kabullenmek, ihtiyaçlarının karşılanması ve fırsat eşitliğinin sağlanması açısından önemlidir (Aktepe, 2005). Çağdaş eğitim anlayışının desteklediği önemli noktalardan biri, özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına onların bedensel, fiziksel ve sosyal beceriler gibi bireysel farklılıklarına önem verilmesidir (Diken ve Sucuoğlu, 1999). Gelişim sürecinde bireylerin bir kısmı akranlarına göre daha üst düzeyde beceri sergileyebileceği gibi daha düşük seviyede de sergileyebilmektedir. Gelişimsel özellikleri bakımından akranlarında farklılık göstermeleri nedeniyle genel eğitim-öğretim olanaklarından yeterince yararlanamayan öğrenciler özel gereksinimli öğrenci olarak tanımlanmaktadır (Aral ve Gürsoy, 2009; Çakıroğlu, 2016; Şahbaz 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliğinde (ÖEHY) de özel gereksinimli bireyler şeklinde tanımlanmaktadır. Her bireyin ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamları oluşturulabilmesi için, özel gereksinimli bireylerin gereksinimlerinin doğru şekilde belirlenmesi ve uygun şekilde gruplandırılması büyük önem taşımaktadır. Özel gereksinimli bireyler hem yetersizlik alanı hem düzeyi hem de kendi grubu içerisinde farklı özellikler gösterebilmektedirler. Alanyazında bu nedenle özel gereksinimli bireyler yetersizliğin yeri ve düzeyine göre sınıflandırılmaktadır, aynı sınıflama Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da kullanılmaktadır (MEB 2012). Sahip olduğu yetersizlik türü, çevresel ve biyolojik koşulların uygun olmaması veya öğrenme problemi yaşaması gibi sebeplerle akranlarına göre geride kalan ya da akranlarından ileride olan öğrenciler, eğitimde göz ardı edilmektedir (Diken ve Batu, 2010; Habiboğlu, 2018).

Özel gereksinimli bireyler de akranları gibi eğitimde fırsat eşitliğinden faydalanma hakkına sahiptir. Eğitim hizmetleri, tüm gelişim özelliklerinde akranlarından önemli ölçüde

farklılaşan bireyler için de farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıklar “özel eğitim” hizmetlerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır (Kumaş ve Süer, 2020). Özel gereksinimli bireylerin (ÖGB) toplumda üretken kişiler haline gelmesi, eğitim olanaklarının sağlanmasına bağlıdır. Özel eğitim, yetersizliğe sahip bireylere sunulan eğitim hizmetlerini ifade etmektedir (Bryant vd., 2019). Bu düşünce noktasından hareketle özel eğitimin temel amacını, öğrencinin potansiyellerini ortaya çıkartıp, bu potansiyelleri en üst noktada kullanabilmelerine fırsat verilmesi, öğrencinin kendi kendine yeten, çevreye uyum sağlayan, faydalı ve üreten bireyler olabilmeleri şeklinde tanımlanmıştır (Ataman, 2009).

Türkiye’de eğitim hakkı, Anayasa’nın 42. maddesi ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile güvence altına alınmış; buna bağlı olarak özel gereksinimli bireylere eğitim imkânı sağlanması ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını zorunlu hale getirilmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınacağı ifade edilmektedir. Ayrıca 573 sayılı kanun hükmünde kararnamede (KHK)”Özel eğitim”, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile yetersizlikleri ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim olarak ifade edilmektedir. Bireyin temel haklarından birisi de eğitim hakkıdır. Eğitim hakkının üst düzeyde sunulabilmesi için eğitsel tanılama ve değerlendirmeye ihtiyacı vardır.

Eğitimsel tanılama ve değerlendirme süreci, ilk aşama olan, uygun olmayan veya risk altında bulunan şüpheli bireylerin tespit edilmesiyle başlar, sevk işlemleri, detaylı değerlendirme, özel eğitim hizmetlerine uygunluğunun belirlenmesi, yerleştirme, BEP hazırlanması ile devam eder. Bireyin tüm gelişim ve disiplin alanlarındaki özelliklerini belirlemede eğitsel tanılama süreci önemlidir (Baykoç, 2011). Tanılama ile eğitime nerden başlanacağını, bireyin tüm gelişim alanlarındaki yapabildiklerinin belirlenmesini, bireyin nerede ve nasıl eğitim alacağını, birey için en az kısıtlayıcı eğitim ortamlarının belirlenmesini, alınacak eğitsel önlemlere karar verilmesini ve bireyin ihtiyaç duyduğu tüm hizmetlere ulaşabilmesini sağlayan; ailelere, öğretmenlere ve ilgili kişilere yol gösteren bir süreçtir (Avcıoğlu, 2018).

Özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecinden en üst düzeyde yarar sağlayabilmeleri için, ihtiyaçlarının doğru şekilde belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, öğrencilerin gelişimsel, akademik ve davranışsal özelliklerinin sistematik bir biçimde incelenmesi, özel eğitim hizmetlerinin etkili bir şekilde planlanmasının temelini oluşturur. Bu

amaçla özel gereksinimli olduğundan şüphelenilen öğrenciler, özel eğitim hizmetleri için uygun olup olmadıklarını belirlemek ve uygunsa hangi hizmetlerden yararlanacağını belirlemek için tanılanarak değerlendirilmesi gerekir (Reschly,1996). Özel eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi yani eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibine göndermesi, öğrencinin özelliklerine uygun tanılama ve değerlendirme sürecinin tamamlanarak öğrenciyi uygun okul ve kuruma yerleştirilmesi ile devam eden süreçtir.

Türkiye’de eğitsel değerlendirme ve tanılama, rehberlik ve araştırma merkezinde (RAM) oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından; bireysel özellikleri dikkate alınarak objektif, standart testler ve ölçme araçları kullanılarak formal ve informal değerlendirmelerle yapılmaktadır (Bozkurt, 2009). 573 sayılı KHK“de: Her aşamadaki tanılamada, bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir, gelişim alanlarındaki özellikleri değerlendirilir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve hizmetleri planlanır, en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesine karar verilir” şeklinde ifade edilmektedir.

Uygun ortamlardan birisi de kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli bireylerin eğitim hedeflerine en üst düzeyde ulaşmalarını sağlamak amacıyla, tam zamanlı olarak genel eğitim sınıflarda ya da yarı zamanlı olarak özel eğitim sınıflarında sunulan, bireylerin gelişimsel ve akademik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bütüncül bir eğitim yaklaşımıdır (MEB, 2018). Kaynaştırma eğitimi bütünleştirici veya karma eğitim olarak adlandırılmaktadır (Özgür, 2011). Karma eğitim, akranlarının eksikliklerine ve özel yeteneklerine göre aynı ortamda eğitim gören bireyleri içerir. Özel gereksinimli bireylerin akranlarıyla bir arada öğrenim görmesini en az sınırlandıran eğitim ortamları olan genel eğitim sınıflarında uygulanan kaynaştırma eğitimi olduğu belirtilmektedir (Kargın ve Gengeç, 2021). Kaynaştırma eğitiminin temel amacı; herhangi bir dezavantaj nedeniyle özel gereksinimli öğrenciler, genel eğitimde akranlarıyla birlikte eğitim almalarıdır (Sucuoğlu, 2001). Kaynaştırma eğitime devam eden öğrencinin eğitimden faydalanabilmesi için öğretimsel düzenlemelere ihtiyacı vardır. Bunun içinse BEP hazırlanması gerekmektedir.

Kaynaştırma eğitiminde ÖGB’lerin akranlarıyla beraber sorunsuz bir şekilde eğitimlerini sürdürebilmeleri için BEP hazırlanmaktadır (Kuş ve Gökbulut, 2021). BEP özel gereksinimli bireylerin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (özbakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim, vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı taslak plandır (Sarı, 2004). Bireyin tanılanmış bir yetersizliğinin olması bu bireylere sağlanan eğitim hizmetlerinden faydalanması için yeterli değildir. Bireyin özel eğitim

hizmetlerinden faydalanabilmesi için tanımlanmış bir yetersizliğiyle birlikte, yetersizliğin eğitsel performansı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olması ve bu olumsuzluğun ortadan kaldırılması için özel olarak hazırlanmış programlara, araç, gereçlere ve personele ihtiyaç duyması gerekmektedir (Strickland ve Turnbull,1990).

BEP, özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecinde etkili ve verimli bir şekilde gelişim göstermelerini sağlamak amacıyla geliştirilen, öğrencinin bireysel özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılandırılmış özel bir öğretim planıdır. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken nokta, sürecin eksiksiz olarak tamamlanmasıdır. Yapılan araştırmalarda BEP' in öğrencilerin akademik, sosyal, duyuşsal ve bedensel gelişim alanlarındaki farklılıklarını dikkate alarak öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığı belirtilmektedir (Mosbira vd., 2021; Fiscus ve Mandell, 2002). BEP, özel gereksinimli bireyin güçlü ve desteklenmesi gereken yönlerini esas alarak, hangi becerilerin hangi yöntemlerle kazandırılacağını detaylı biçimde ortaya koyar (Ergül, Baydık ve Demir, 2013; Kargın, 2007). Bu programlar, öğrenciye özgü bir yol haritası sunarak onun eğitsel potansiyelini en üst düzeyde kullanmasına imkân tanırken, aynı zamanda öğretmen ve ailelerin de sürece aktif katılımını sağlar (Özgür, 2001; Özyürek, 2009).

Türkiye'de BEP uygulamaları, özel gereksinimli bireylerin eğitim haklarının güvence altına alınması amacıyla önemli yasal düzenlemelerle desteklenmiştir. Bu doğrultuda, 573 sayılı KHK ile BEP uygulamaları ilk kez yasal zemine kavuşturulmuş ve özel eğitim alanında sistemli bir yaklaşımın temelleri atılmıştır. İlerleyen süreçte, 2006 ve 2018 yıllarında çıkarılan yönetmeliklerle bu uygulamaların esasları daha da detaylandırılarak; uygulamada birliğin sağlanması ve eğitim süreçlerinin daha etkin yürütülebilmesi için gerekli çerçeve oluşturulmuştur. Yapılan bu düzenlemeler, özel gereksinimli bireylerin eğitim hizmetlerinden daha kapsamlı ve etkili şekilde yararlanabilmesini amaçlayan önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir. Özel eğitimin standartlarının artırılması ve bireylerin toplumsal yaşama katılımının desteklenmesi yönünde önemli ilerlemeler kaydedilmektedir.

BEP, özel gereksinimli bireylerin eğitsel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, çok yönlü ve veriye dayalı bir süreci içeren, ekip çalışmasıyla hazırlanan kapsamlı bir plandır. Bu sürecin etkililiğini sağlamak adına, BEP'in oluşturulması yalnızca bir kişinin sorumluluğunda değil, öğrencinin eğitimiyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili tüm paydaşların katılımını gerektirir (Strogilos ve Xanthacou, 2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde BEP birimi; okul müdürü ya da müdür yardımcısı, rehber öğretmeni, sınıf öğretmeni, alan öğretmenleri ve öğrencinin kensisi ve velisinden oluşur (MEB, 2018). Ayrıca, öğrenci ve ailesinin ihtiyaçları

göz önüne alınarak hazırlanan bu yazılı plan, gerekli destek eğitim hizmetlerini de içermektedir (MEB, 2000). Her ekip üyesi kendi uzmanlık alanına göre katkı sağlamakta, deneyimlerini ve gözlemlerini paylaşarak en uygun kararın ortaklaşa alınmasına olanak tanımaktadır (Baykoç, 2011). Bazı durumlarda ekip üyeleri BEP hazırlama hakkında tüm gerekli bilgileri bilmeyebilir ancak her bireyin katkısı eşsiz ve gereklidir (Sarı ve İlik, 2016). Bu iş birliği, hem planın niteliğini artırmakta hem de öğrencinin bireysel gelişimine yönelik en uygun öğretim sürecinin belirlenmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla BEP, sadece bir öğretim aracı değil, aynı zamanda etkili bir ekip çalışması ve koordinasyonun ürünüdür.

Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenciler için BEP hazırlama ve uygulama süreci, genel eğitimde görev yapan öğretmenlerin sorumluluk alanında yer almaktadır. Bu öğretmenler, BEP geliştirme biriminin desteğiyle programın hazırlanması, uygulanması ve belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinden sorumludur (MEB, 2018). Öğretmenler, BEP hedefleri doğrultusunda kendi mesleki kapasitelerini geliştirerek, sınıftaki tüm öğrencilerin başarılarını destekleyen etkili öğretim stratejileri oluşturabilirler (Rosas ve Winterman, 2012). Bu durum, özel gereksinimli bireylerin bağımsız bir yaşam sürdürebilmeleri için, kendilerine sunulan eğitim ortamlarından ve programlardan en üst düzeyde yararlanmalarını mümkün kılar. Dolayısıyla eğitim ortamlarının planlanması ve programların yapılandırılmasında öğretmenlere önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir (Avcıoğlu, 2011; Öztürk ve Eratay, 2010).

Öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama sürecine dair bilgi, beceri, deneyim ve yeterlikleri, aldıkları lisans eğitimi ya da hizmet içi eğitimlere bağlı olarak farklılık gösterebilmekte ve bu durum çeşitli sorunları beraberinde getirebilmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama süreçlerindeki yeterliklerinin değerlendirilmesi, alana yönelik geliştirilecek eğitim programları için değerli bir kaynak sağlayacaktır. Özellikle Matematik öğretmenlerinin, öğrencilerin mevcut performans düzeylerini doğru bir şekilde değerlendirerek, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun hedef ve kazanımları içeren BEP'leri hazırlama sürecine etkin biçimde katılmaları büyük önem taşımaktadır. Hazırlanan BEP'ler, öğrencinin öğrenme sürecine katkı sunacak şekilde yapılandırılmalı ve öğretmenin uygulayabileceği gerçekçi, ulaşılabilir hedefler içermelidir. Çünkü özel gereksinimli bireylerin farklı alanlarda çeşitli eğitim ihtiyaçları bulunmaktadır. Özellikle matematiksel kavramları anlamada ve uygulamada yaşanan güçlükler, bu alanda daha fazla destek ve özel düzenlemeler gerektirmektedir (Yıkmış, 2012).

Alan yazında öğretmenlerin BEP hazırlama yeterlikleri ve bu süreçte karşılaştıkları sorunları inceleyen farklı araştırmalara rastlanmaktadır. Çıkılı vd. (2020), özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda yaşadıkları güçlükleri inceledikleri araştırmada, BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri ile iş birliği yapma konusunda sıkıntı yaşadıkları, Şahbaz (2022), sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlamadaki yeterliliklerini incelediği araştırmada, sınıf öğretmenlerinin BEP konusunda yeterli oldukları, Fidan (2022), sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ve BEP hazırlama öz-yeterliliklerini incelediği araştırmasında öğretmenlerin BEP ile ilgili hizmet içi eğitim alma, üniversitede özel eğitim ile ilgili eğitim almanın, öğretmeni olduğu sınıfta kaynaştırma öğrencisi istemelerine olumlu yönde etki ettiği, Akkoyunlu (2019), Müzik öğretmenlerinin BEP hazırlamada karşılaştıkları güçlükleri belirleme ve kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerini incelediği çalışmasında Müzik öğretmenlerinin BEP konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları, Armutçu vd. (2024), özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan öğretmenlerin BEP geliştirme sürecine ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmada öğretmenler, BEP'lerin geliştirilme sürecinde kendileri dışındaki kişi, kurum ve programlardan yararlanılmasının kalite ve yeterliliği olumsuz etkilediği, Karakoç (2024), kaynaştırma sınıflarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin BEP ile ilgili yeterliliklerinin artırılmasına yönelik geliştirilen eğitim programının etkisi ile ilgili yaptığı araştırmada öğretmenlerin BEP uygulama noktasında yeterliliklerinin arttığı, İpakalın vd. (2023) özel gereksinimli öğrencilere BEP hazırlanmasının önemini inceledikleri araştırmanın sonucunda, özel eğitim okullarında özel gereksinimli öğrencilerin BEP'e tabii tutulmasının önemi ile ilgili bulguya ulaşmışlardır.

Matematik öğretmenlerinin BEP uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunları inceleyen çalışmalarda ise; Çetinkol (2016) ortaokulda görev yapan branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri incelediği araştırmada, öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin planlanması ve uygulanması sürecinde RAM ile iş birliğinin yetersiz olduğunu, Karakış (2023) ortaokul öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri ve BEP hazırlama süreçlerini incelediği araştırmada, BEP uygularken, konu seviyesini uyarlama, öğrenciye zaman ayırma, sınıf yönetimi, motivasyon eksikliği, agresif davranışlar ve uygun materyal bulma gibi zorluklarla karşılaştıkları, Özil ve Köse (2024) BEP'in özel eğitim müzik derslerinde uygulanması ile ilgili yaptığı araştırmada öğretmenlerin BEP öncesinde özel gereksinimli öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve yetersizlik durumlarını göz önünde bulundurarak hazırladıkları, Sevim vd.(2021) Türkçe öğretmenlerinin BEP uygulanabilirliği hakkındaki görüşlerini incelediği araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin BEP uygulamasını

faydalı bulduğu, Metin (2025) Özel eğitim öğretmenliğine alan değışikliğı yaparak geçen öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi ile ilgili yaptığı çalışmasında öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde öğrenci, öğretmen, aile ve kurum arasında yeterli işbirliğinin oluşturulamadığı, kurumların öğretmenlere BEP hazırlama noktasında sınırlı destek sağladığı, Aslan vd.(2021) Okul öncesi öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama sürecinde karşılaştıkları güçlükleri inceledikleri araştırmanın sonucunda, ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin bütünleştirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesinde sorunlar yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yurtdışında ise ortaokullarda Matematik öğretmenlerine yönelik sadece Desimone ve Parmar (2006), tarafından yapılan araştırmada ortaokul genel eğitim Matematik öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında öğrenme güçlüğü olan öğrencilere eğitim verme konusundaki inançlarını ve kendi algıladıkları bilgileri incelenmiş, öğretmenlerin hem hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının hem de hizmet içi mesleki gelişim eğitimlerinin, öğrenme güçlüğü olan öğrencilere matematik öğretme konusunda yeterli hazırlığı sağlamadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar, öğretmenlerin BEP hakkında çeşitli deneyimlere sahip olduğunu ortaya koysa da özellikle Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama sürecine ilişkin görüşlerini yansıtmaları ve bu süreçte karşılaşılan güçlükleri etkileyen faktörleri ortaya koymaları açısından yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Ülkemizde ilköğretim düzeyinde matematik alanında görev yapan öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama sürecinde yaşadıkları zorluklara ilişkin gerçekleştirilen çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu araştırma, BEP’ in hazırlanması ve uygulanması sürecinde Matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle elde edilecek bulguların, özellikle branş öğretmenlerine yönelik yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Matematik öğretmenleri üzerinde Türkiye’de konuyla ilgili yapılmış yeterli bir çalışmaya rastlanmaması nedeniyle araştırmanın problem cümlesi: “ortaokullarda kaynaştırma eğitime devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini belirlemektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ortaokullarda kaynaştırma eğitime devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini belirlemektir. Bu kapsamda aşağıdaki alt amaçlara yer verilmiştir.

1. Ortaokulda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerle ilgili Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaşılan sorunları belirlemek,
2. Ortaokulda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerle ilgili Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemleri belirlemek,
3. Ortaokulda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerle ilgili Matematik öğretmenlerinin BEP' i uygulama aşamasında yaşadığı sorunları belirlemek,
4. Ortaokulda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerle ilgili Matematik öğretmenlerinin Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşleri belirlemek,
5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemleri belirlemek,
6. BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmenlerin görüşlerini belirlemek,
7. BEP in katkı sağladığı kişileri belirlemek.

1.2. Araştırmanın Önemi

Özel gereksinimli öğrencilerin, diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim aldıkları düşünüldüğünde Matematik öğretimi için genellikle kapsamlı değişikliklere ve bireyselleştirilmiş desteklere ihtiyaç duymalarından dolayı uygun eğitim-öğretim programı çok önemlidir. Özel gereksinimli öğrenciler için matematik öğrenebilmelerini amaçlayan öğretim ancak ihtiyaçlarına yönelik BEP hazırlandığında ya da gereksinimleri çerçevesinde mevcut öğretim programlarında uyarlamalar yapıldığında mümkün olabilir (Salend, 2001). Öğretmenlerin genellikle kendilerini genel eğitim sınıflarında öğrenme güçlüğü çeken ve ilgili özel ihtiyaçları olan öğrencilere kaynaştırma, eğitim ve destek sağlama pratiği içerisinde hazırlıksız olarak bulundukları belirtilmektedir (Duchaine vd.2021; Pit-ten Cate vd., 2018).

Bundan dolayı özel eğitimde Matematik öğretiminden sorumlu öğretmenler, ne öğreteceğini ve nelere odaklanması gerektiğinin ne kadar çok farkında olursa amaca ulaşmada izleyecekleri basamakları daha iyi belirleyebilirler. Öğretmenlerin süreçte yaşadıkları sorunların ve çözüm önerilerinin bilinmesinin, BEP hazırlanması uygulanması hakkında neler yapılacağının bilinmesi anlamına geldiği düşünülmektedir.Bu doğrultuda konunun daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiş ve çalışmada, alandaki

boşluğu doldurarak özel gereksinimli bireyler için etkili BEP hazırlama ve uygulama süreçlerine katkı sunulması amaçlanmıştır.

Literatürde BEP üzerine yapılan çalışmalarda kaydedilmekle birlikte Matematik öğretmenleri üzerine sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmüştür (Akkoyunlu, 2019; Ateş, 2017; Fidan, 2022; Sevim vd., 2021). Bu bağlamda Matematik öğretmenleri üzerinde böyle bir araştırmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur. Araştırma sonucunda sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin belirlenerek, konuyla ilgili eğitsel düzenlemelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ileride yapılacak olan matematik eğitimi-öğretiminde BEP, kaynaştırma eğitimi ve özel eğitim temalı çalışmalara yol gösterici niteliğinde olabileceği düşünülmektedir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmada;

- 1.Araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin kendilerine yöneltilen görüşme sorularına doğru ve içtenlikle cevap verdikleri,
- 2.Araştırma konusu ile ilgili ulaşılan kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektif olarak yansıtıldığı,
- 3.Araştırmada öğretmenlere yöneltilen soruların BEP hazırlama ve uygulama sürecinde yaşanan sorunların tespitinde gerçeği yansıttığı kabul edilmiştir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2024-2025 eğitim öğretim yılı,
2. Ortaokullarda kaynaştırma öğrencisi bulunan 30 Matematik öğretmeni ile sınırlıdır.
3. Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini incelemeye yönelik hazırlanan görüşme formunda yer alan sorularla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Kaynaştırma eğitimi: Kaynaştırma eğitimi, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin akranlarıyla genel eğitim sınıfında; yardımcı öğrenme hizmetleri, bireyselleştirilmiş öğrenme

programları ve öğretim uyarlamaları, öğrenci ilgi ve becerilerini dikkate alarak birlikte yetiştirmeyi amaçlayan bir öğretim modelidir (Diken ve Batu 2020).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP): Özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme ve gelişimsel deneyimleri için kılavuz oluşturan, öğrencilerin ek destek ihtiyaçlarına yönelik tüm eğitimsel yanıtları tanımlayan, özel gereksinimli bireylerin var olan potansiyellerini kullanmalarına ve geliştirmelerine olanak sağlayan temel bir belgedir (Sanches-Ferreira vd. 2013; Fiscus ve Mandell, 2002).

Özel Eğitim: ÖEHY’de özel eğitim; “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” şeklinde tanımlanmaktadır. (MEB, 2018)

Özel Gereksinimli Birey: Özel eğitim ihtiyacı olan birey; “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireydir” (MEB, 2018).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde özel gereksinimli bireyler için eğitim ortamları, kaynaştırma eğitimi, BEP geliştirme süreci, BEP geliştirmede işbirliği, öğrencinin eğitimi için uygun ortamının ve destek eğitim hizmetlerinin belirlenmesi, uzun dönemli (UDA) ve kısa dönemli amaçların (KDA) belirlenmesi, öğrencinin mevcut performansının belirlenmesi, bireyselleştirilmiş öğretim planının (BÖP) hazırlanması, uygun öğretim materyalleri ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi, BEP' in değerlendirilmesine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Eğitim Ortamları

Eğitim sisteminde temel amaç; her birey gibi özel gereksinimli bireylerinde gelişim aşamalarında karşılaştıkları problemlerde onlara yardımcı olmak, sosyal hayatta bağımsız hale gelebilecekleri yaşam becerilerini kazanmalarını sağlamaktır (United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF], 2011). Bu doğrultuda özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanabileceği, öğrencilerin içinde bulunduğu çevre, aile bireysel ve gelişimsel özelliklerinin dikkate alındığı ve doğal ortamlarında bulunacakları uygun eğitim ortamlarının sorgulama ve tartışmaları ön plana çıkmıştır.

Bu tartışmaların özünü ise “en az kısıtlayıcı eğitim ortamı” konusunun oluşturduğu belirtilmektedir (Weishaar, Borsa and Weishaar, 2007). En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, yetersizliği bulunan öğrencinin genel eğitim ortamlarına ne kadar dahil olduğuyla ilgili bir kavramdır ve öğrencinin yakın çevresinden ayrıldığı, akranlarıyla neredeyse hiç etkileşim kurmadığı ayrı eğitim ortamları daha kısıtlayıcı olarak görülmektedir (Rozalski, Stewart and Miller, 2010). Bu hedefe yönelik özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ilk olarak yetersizlik tür ve dereceleri dikkate alınarak, kaynaştırma uygulamaları ve akranları ile birlikte öğrenmeye devam edebilecekleri tür ve düzeyde en az kısıtlayıcı özel eğitim sınıfları ile ayrı özel okullara yerleştirilirler (MEB, 2018).

Özel ihtiyaçları olan öğrenciler için en kısıtlayıcıdan en az kısıtlayıcıya doğru sıralandığında, tam zamanlı genel eğitim sınıfının en az kısıtlayıcı öğrenme ortamı olduğu varsayılır (Ataman, 2013). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim ortamlarından birisi olan ayrı özel eğitim okulları, tanısının aynı olduğu öğrencilerin bulunduğu özel eğitim programlarının uzman öğretmenler tarafından uygulandığı bir okul türüdür (Shaver vd., 2014). Bu okullar yatılı

ve gündüzlü olarak iki şekilde hizmet vermektedir (Kartal, 2009). Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Eğitim Ortamları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Odluyurt 2019):



Şekil 2.1. En az ve en fazla kısıtlayıcı ortam (Odluyurt, 2019'dan uyarlanmıştır).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı düşüncesinin yaygın şekilde yer aldığı görülmektedir (Eriks-Brophy vd., 2006). Uluslararası yasal düzenlemelerde Özel gereksinimli bireylerinde akranları gibi eğitimde fırsat eşitliğinin verilmesi ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Uluslararası insan hakları bildirgesi, engelli hakları bildirgesi, 5378 sayılı engelli hakları kanunu ve 573 Sayılı KHK bunlar arasında sayılabilir. Özel gereksinimli öğrencilerin ayrımcılık yapılmadan toplumsal yaşama dahil olmaları, genel eğitim sistemi içerisinde yer almaları sağlanmaktadır. Özel gereksinimli öğrencilere fırsat eşitliği sağlayarak toplumla bütünleştirmesi ve toplumun bir parçası haline gelmelerinde yol gösterici olabilecek düzenlemeler yapılmıştır. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde Türkiye’de kaynaştırma ilkesi benimsenmiştir (Eripek, 2004). Aynı yetersizlik gruplarına hizmet veren ayrı eğitim düzenlemeleri, ayrı özel eğitim okullarında birlikte eğitim düzenlemeleri ise genel eğitim okullarında gerçekleştirilmektedir (Cavkaytar, 2013).

2.2. Kaynaştırma Eğitimi

Özel gereksinimli bireylerin eğitimi ile ilgili çeşitli ortamlar düzenlenmiştir. Bu ortamların bir tanesi en az kısıtlayıcı olarak ifade edilmekte ve bu uygulama kaynaştırma eğitimi olarak belirtilmektedir. Kaynaştırma eğitiminin ne olduğu ile ilgili birçok tanım

yapılmıştır. Kaynaştırma eğitimi Sucuoğlu ve Kargın (2006); Metin (2018) sınıf öğretmenleri ya da özel eğitim uzmanları tarafından, özel gereksinimli öğrencilerin bireysel özellikleri göz önünde bulundurularak, akranlarıyla birlikte aynı sınıf ortamında ve destek özel eğitim hizmetleri sağlanarak verilen bir eğitim sürecidir. Bu süreç, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının türü ve derecesi ile mevcut kaynakların olanakları doğrultusunda, mümkün olduğunca genel eğitim müfredatına dahil edilmesini ve akranlarıyla eşit koşullarda eğitim almasını hedefler şeklinde tanımlanmıştır.

Kaynaştırma eğitimi özel gereksinimli bireyin farklılıklarını dikkate alarak akranlarıyla birlikte eğitim fırsatı sunmakta böylece sosyal gelişimi ve toplumsal uyumu açısından desteklemekte, BEP hazırlanması, materyal desteği vs. düzenlemelerle aktif bir süreç olduğu, sadece fiziksel bir yerleştirme olmadığını görülmektedir. Özel gereksinimli bireyler, kaynaştırma eğitimi sayesinde akranlarıyla aynı ortamda bulunarak, aynı eğitim ve öğretim sürecinden geçme fırsatı bulmaktadır (Bayar vd., 2015; Hornby, 2014). Kaynaştırmanın başarılı olabilmesi için yalnızca öğretmenlerin değil, okul yönetiminin, ailelerin ve eğitim sisteminin tüm paydaşlarının iş birliği içinde çalışması gerekir.

Kaynaştırma programlarıyla sağlanan bu etkileşimler, yalnızca çocuklar arasında farkındalık yaratmakla kalmaz, aynı zamanda ebeveynleri ve öğretmenleri çocukların farklılıkları konusunda bilinçlendirir (Yükselen ve Yaban 2013). Metin'e (2018) göre, her bir özel gereksinimli çocuğu özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre en az kısıtlayıcı eğitim ortamına yerleştirmek başarı için gerekli şarttır. Kaynaştırma uygulamalarının nitelikli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için (a) fiziksel düzenlemelerin yapılması, (b) sürecin iş birliği halinde yürütülmesi, (c) öğretmen tutum ve yeterlikleri, (d) destek özel eğitim hizmetlerinin sunulması ve eğitim öğretim sürecinin bireyselleştirilmesi şeklinde sıralanabilir (Hornby, 2015).

Eğitim programlarının bireyselleştirilmesi öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, yetenek ve öğrenme hızlarına göre öğrenme sürecinin planlanmasını amaçlar. Böylece özel gereksinimli öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve gelişim düzeylerine uygun içerik ve yöntemlerin kullanılmasını sağlar. Öğretim programlarının esnek hale getirilerek özel gereksinimli öğrencilerin kendi potansiyelini en iyi şekilde gerçekleştirmesine olanak tanır.

2.3. Eğitim Programları ve Eğitimi Bireyselleştirme

Çocukların gelişimi, yaşadıkları çevreye bağlı olarak değişiklik gösterse de, büyüme ve gelişimleri genelde takvim yaşlarına göre ortak özelliklerde ilerler. Bu sebeple okul öncesi

eğitim programları, altı yaş altındaki çocukların ilkokula hazırlık olarak tasarlanmıştır. Altı - on dört yaş arasındaki çocuklar için ise temel değerler, toplumsal normlar ve kuralları benimsemelerini hedefleyen zorunlu ilköğretim programı uygulanmaktadır. Ülkemizde geçerli olan on iki yıllık kesintisiz eğitim süreci, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan çocukların akademik ve sosyal gelişimini desteklemeyi hedefler.

İlköğretim müfredatı, öğrencilerin gelişim kademelerine uygun biçimde düzenlenmiştir. Her sınıfta uygulanan eğitim konuları, bir sonraki sınıfa temel oluşturacak şekilde sıralanır. Öğrencilerin topluma uyum sağlamaları ve ahlaki değerleri benimsemeleri için okullarda özel olarak hazırlanmış programlar yürütülür. Öğretmenler, ders planlarını öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde planlarlar.

Eğer bir ğrenci eğitim programına uyum sağlamakta zorlanıyorsa, sorunun kaynağı olarak programın yapısında ve uygulama şekline bakılmalıdır. Farklı gelişim gösteren çocuklar, bireysel destek programlarıyla eğitim sürecine dahil edilmelidirler. Bunun için bireysel gelişim düzeylerini ölçen değerlendirme araçları kullanılarak öğrencinin eğitim sürecindeki ilerlemesi izlenmelidir (Gheręu, 2012).

Her çocuk için eğitimin zorunlu olması nedeniyle özel gereksinimi öğrenciler için farklı eğitim tercihleri sunulmaktadır. Özel eğitim okulları, destek eğitim sınıfları ve rehabilitasyon merkezleri, özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim hizmeti sağlar. Ancak, bu hizmetlerden faydalanabilmeleri için öğrencilerin resmi olarak eğitsel tanılanmaları gerekmektedir. Özel gereksinimli bireyler hazırlanan mevcut yasa ve düzenlemelerde temel yaşam becerileri kazanarak topluma uyum sağlamaları için eğitim alma hakkına sahiptirler.

Öğretmenler, eğitim sürecini planlarken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmalı ve eşit öğrenme fırsatları sunmalıdır. Farklı ğrenme gereksinimlerine uygun etkinlikler planlanmalı ve her öğrencinin eğitim sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır. Özel gereksinimleri öğrencilerin akademik performanslarını etkileyebilir. Bundan dolayı eğitim içerikleri ve ğretim teknikleri öğrencilerin bireysel gereksinimlerine göre entegre edilmelidir.

BEP zel gereksinimli tüm öğrenciler için geliştirilmesi gerekli olan ve yasal olarak da bu gerekliliğin ifade edildiği öğrencinin gelişim alanlarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrencinin sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişim özelliklerine uygun eğitim programı düzenleyerek eğitim içeriğini kişiselleştirildiği bir dokümandır (İlik, 2015). BEP' in temel amacı, özel gereksinimi bulunan öğrencilere en üst düzeyde eğitim fırsatları sağlamaktır

(Vuran, 2007). Bu tür programlar, özel gereksinimli bireylerin var olan potansiyellerini kullanmalarına ve geliştirmelerine olanak sağlar (Fiscus ve Mandell, 2002). BEP öğrencilerin eğitsel yol haritası olmasının yanı sıra alacağı hizmetlere ilişkin bilgileri içeren ve öğrenciyi izleme imkânı sağlayan bir araçtır. BEP hedefleri, ek destek ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitimsel ve işlevsel ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayacak arzu edilen davranış ve becerilere dönüştürülen kişisel hedefi temsil eder (Sanvhes-Ferreira vd.2013).

Sonuç olarak, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim sürecine tam katılımını sağlamak, onların topluma uyumunu kolaylaştırır. Eğitimde fırsat eşitliği sunularak, her çocuğun potansiyelini en üst düzeye çıkarmasına imkân tanınmalıdır. Yetersizliği olan öğrencilerin de akranlarıyla eşit koşullarda eğitim alabilmeleri için programlarda değişiklikler yapılmalıdır. Bu değişiklikler, öğretim süreçlerinden öğrenme ortamlarına, içerik düzenlemelerinden değerlendirme yöntemlerine kadar farklı süreçleri kapsar. Eğitim sisteminin esnek ve bireysel farklılıklara duyarlı olması, tüm öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacaktır.

2.4. BEP Geliştirme Süreci

Genel öğretimde uygulanan programlar, öğrencilerin sınıf seviyeleri dikkate alınarak yaş, gelişim ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak standart bir şekilde hazırlanmaktadır. Bütünleştirme söz konusu olduğunda bu ortak ölçü ile hazırlanan programlara özel gereksinimli öğrencilerin uyum sağlayabilmeleri için gereksinimlerinin, kişisel ve öğrenme özelliklerinin, yetersizlik türlerinin, eğitsel performanslarının ve sosyal uyum becerilerinin dikkate alınması gerekmektedir (Roach vd., 2013).

Bireyin yetersizliği yönetmeliklerde belirtilen yetersizlik tür ve düzeyleriyle örtüştüğünde, yoğun standartlara dayalı hazırlanmış genel eğitim programlarında ilerleme sağlayamadığında ve akranlarıyla etkileşimde zorlandıkları durumlarda özel eğitim gereksinimleri belirlenen bireyler için BEP hazırlanır. BEP geliştirme süreci sadece BEP hazırlaması ile tamamlanmamaktadır. BEP geliştirmede süreç, gönderme öncesi, gönderme ve ayrıntılı değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır (Vuran vd.,2017). BEP'i hazırlanması kadar, BEP'e temel oluşturan ve BEP'in sürdürülebilmesi aşamasında dikkat edilmesi gereken nokta, sürecin eksiksiz olarak tamamlanmasıdır (Koskove Wilkins,2009).

Bireyin özel eğitim hizmetlerinden faydalanabilmesi için tanılanmış bir yetersizliğinin olması, yetersizliğin eğitsel performansı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olması ve bu olumsuzluğun ortadan kaldırılması için özel olarak hazırlanmış programlara, araç-gereçlere ve

personeler ihtiyacı duyması gerekmektedir (Strickland ve Turnbull, 1990). Kaynaştırma uygulamalarının başarısı için gereken ön koşullar, yasalar ve sonrasında yapılan düzenlemeler doğrultusunda BEP' in, disiplinler arası olarak bir ekip tarafından geliştirilmesi gerektiği gibi sürecin birbirini takip eden adımları da içermesi gerektiği ifade edilmektedir (Weishaar, 2010). BEP hazırlandıktan sonra BEP'te yer alan öğretimsel amaçların uygunluğuna bakmak için izleme ve değerlendirme süreçlerinin de gerçekleşmesi gerekmektedir (Boyd vd.,2010). Görüldüğü gibi BEP geliştirme süreci; BEP hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme adımları içinde gerçekleşmektedir. Özyürek (2020), BEP oluşum sürecini aşağıdaki şekilde ifade etmektedir:

4. Öğrencinin eğitim programında yapabildiklerinin düzeyi (öğrencinin mevcut performansının belirlenmesi)
5. İhtiyaçları belirleme
6. Yetersizliği olan çocuğu inceleme özeti formu doldurma
7. Yetersizliği olan çocuğu inceleme özeti
8. Öğrenci ana baba için vizyon oluşturma
9. Yıllık amaçlar (UDA) ve kısa dönem amaçlar (KDA).

2.5. BEP Geliştirmede İşbirliği

BEP'in hazırlanması takım çalışması gerektirmektedir. Ekip çalışmasının gerçekleşmesi için program hazırlanmadan önce ekip belirlenmelidir. BEP eğitime ihtiyacı olan öğrenciyi en az kısıtlayıcı ortam olarak tanımlanan bir okula yerleştirdikten sonra bir ekip tarafından çeşitli planlamalar yapılarak hazırlanmalıdır (Martin vd., 2006). Bu nedenle, özel gereksinimli öğrencinin eğitim gereksinimlerini bilen ve bu gereksinimleri karşılamak için gerekli eğitim düzenlemelerini sağlayan üyelerin oluşturduğu BEP geliştirmek üzere okullarda oluşturulan ekip BEP Geliştirme Birimi olarak kurulur. Bu birimde kimlerin yer alacağı ilgili yönetmelikle belirlenir. BEP'in hazırlanması için kurulan ekibin işbirliği içinde ve verimli çalışması önemlidir (Vuran vd., 2017). BEP geliştirme birimi toplantılarını etkili bir şekilde yürütebilmek için öncelikli olarak toplantıya katılması gereken kişileri, toplantının amacını, öğrenciyi ve öğretim programını bilmeli ve BEP' te geçen bilgilerle ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Fiscus ve Mandell, 2002). Robinson vd.,(2011),yaptığı çalışmada BEP ekibinin temel hedefi öğrencinin toplantı amacının öğrencinin ihtiyaçlarına göre BEP geliştirilmesi ve ilgili hizmetlerini planlamak olduğunu belirtmişlerdir.

Her BEP ekibi onu oluşturan ekibin iş birliği içerisinde çalışmasıyla oluşur (Heward,2013). Bu kapsamda BEP birimi, okul müdürü veya görevlendirilen müdür yardımcısının liderliğinde, rehber öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersine katılan sınıf öğretmenleri, veli ve öğrencilerden oluşur. Ayrıca gerekli görüldüğü takdirde özel değerlendirme kurulunun bir üyesi de görevlendirilir. BEP multidisipliner bir ekip tarafından tasarlanıp uygulandığında daha etkili olduğu düşünülmektedir (Stroggilos ve Xanthacou, 2006).

Kurum veya okul müdürü ya da müdür yardımcısının başkan olduğu BEP biriminde de başkanın;

1. BEP toplantılarının planlanması, üyelerin atanması,
2. BEP ile ilgili iç düzenlemelerin yapılması,
3. Çalışmaların izlenmesi,
4. İhtiyaç duyulan materyallerin sağlanması veya geliştirilmesi için Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu ile birlikte çalışmak gibi sorumlulukları vardır (Çitil, 2014a).

Kurulan BEP Geliştirme Birimi tarafından özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanacak programda yer alması gereken unsurlar Özel Hizmetler Yönetmeliği'nde (2018) şu şekilde belirtilmiştir:

1. “Öğrencinin var olan performans düzeyi,
2. Yıllık ve kısa dönemli amaçlar,
3. Sunulacak destek eğitim hizmetinin süresi ve kimler tarafından verileceği,
4. Kullanılacak ölçek, yöntem ve teknik ile materyaller,
5. Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeler,
6. Davranış sağaltımı için alınacak tedbirler ile kullanılacak yöntem ve teknikler,
7. Öğrencinin kişisel bilgileridir”.

BEP'lerin hazırlanması bir süreç içerisinde gerçekleşmektedir (Bergin ve Logan, 2021). Bu süreç içerisinde birçok kişinin ve katılımını ve birçok aşamanın da gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Buda oldukça kapsamlı ve uzun bir çalışmayı içerir. BEP sürecinde izlenmesi gereken basamaklar aşağıda gösterilmektedir (Gürkan 2010).

2.5.1. Öğrencinin eğitimi için en uygun ortamın ve destek eğitim hizmetlerinin belirlenmesi

Özel gereksinimli öğrenci için geliştirilen hedefleri gerçekleştirmek için özel eğitim hizmetleri sağlanmalıdır. İlgili hizmetler, çocuğun özel eğitimden yüksek derecede verim

alabilmesi için çocuğa yardımcı olacak ulaşım ve gelişimsel gibi doğrulayıcı ve diğer destek hizmetlerini kapsar. Ayrıca ilgili hizmetler çocuğun doğal ortamında sağlanabilmelidir, çocuğun gerçek ortamlarda gerçek şeyler yapabilmesi desteklemelidir. Okulun ortamına bakılmalıdır ve çocuğun zaten içinde olduğu bir ortamda ilgili hizmetler kullanılmalıdır (Katsiyannis, Losinski, and Parks Ennis, 2015). Drasgow, Yell and Robinson (2001) yerleştirmenin BEP sürecinde öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasının önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu eğitsel ihtiyaçların karşılanmasında sağlanacak destek eğitim hizmetleri aşağıda verilmiştir (Gülen, 2010):

1. Eğitim ortamı: genel eğitim sınıfı, özel sınıf, özel gün okulu, rehabilitasyon merkezi, ev/hastane okulu;
2. Destek Hizmetleri: Kaynak odası, gezi eğitimi, sınıf yardımı, özel eğitim danışmanı;
3. Ek hizmetler: Ulaşım, konuşma terapisi, psikolojik hizmetler, fizyoterapi, uğraşı terapisi, aile danışmanlığı, sağlık hizmetleri gibi alt bölümler detay eğitim hizmetlerine hizmet edecektir.

Yukarıdaki sağlanan destek ve ek eğitim hizmetleri ÖGB'lerin yetersizlik derecesine göre sağlanmakla birlikte bazı bireylerin ise bu hizmetlere gereksinimi olmamaktadır (MEB, 2010).

2.5.2. BEP geliştirme birimi üyelerinin belirlenmesi

BEP'in hazırlanması takım çalışması gerektirmektedir. Bu süreçte programın hazırlanması için uzman bir ekip oluşturulur. BEP hazırlayacak ekibin işbirliği içinde ve verimli çalışması önemlidir (Vuran vd., 2017). Özel Hizmetler Yönetmeliği'ne (2018) göre oluşturulan ekip, "okul müdürü ya da müdür yardımcısı başkanlığında rehberlik öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, alan öğretmenleri, öğrencinin velisi ve öğrencinin kendisinden" oluşmaktadır (MEB, 2020). BEP' in ÖGB' ye yararlı olabilmesi için uzman ekip üyelerinin genel eğitim, özel eğitim ve destek hizmetleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olması ve bu eğitim hizmetlerini bütünleştirecek uzmanlığa sahip olması gerekmektedir (Çıkılı vd., 2020).

Kaynaştırma uygulamasının başarılı olabilmesi için özel gereksinimli öğrencinin tanılanmasından başlanarak gereksinimlerinin belirlenmesi, yerleştirme kararının alınması, öğretim sürecinin planlanması, izleme ve değerlendirme basamaklarında faaliyet gösterecek kişiler ve uzmanların işbirliği içinde çalışması önemlidir (Karten, 2005). Özel gereksinimli öğrencinin eğitimi söz konusu olduğunda ekip halinde çalışması gereken kişilerin ve

uzmanların farklı roller üstlenmesi ve yeni işbirliklerine açık olmaları gerekmektedir. Yapılan araştırma göre işbirliği ve planlama sürecinin aksama nedeni olarak öğretmenlerin iş yükü fazlalığı ve yeteri kadar zaman ayıramamaları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Ntinas vd., 2006). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde aktif rol oynayan branş /sınıf öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, yöneticiler, aileler, öğrenci ve ilgili uzmanlar, yani kurum içinde ve dışındaki tüm paydaşların işbirliğine istekli olmaları önemlidir (Hillier, Civetta and Pridham, 2010).

BEP ekibi üyelerinin görev ve sorumluluklarına bakıldığında ilk sırada aile katılımı yer almaktadır. Çünkü aile çocuğun gereksinimine yönelik alacağı özel eğitim hizmetleri ile doğrudan ilgili kişilerdir (Lo, 2012). Okul dışında çocuklarının gelişimlerini, ihtiyaçlarını doğrudan gözleyebilmelerinden dolayı BEP geliştirme sürecine önemli katkıları vardır (Williams-Diehm vd., 2014). Ayrıca ailelerin çocuklarının eğitsel sürecinde söz sahibi oldukları için çocuğun eğitimine katkı sağlayanlarla işbirliği içinde olmaları önemlidir (Xu, Purvis and Terpstra, 2010).

Öğrenciyi ders esnasında en iyi gözlemleyen öğretmenidir. Sınıf /branş öğretmenleri, özel gereksinimli öğrencilerinin eğitimsel gereksinimlerini en iyi gözlemleyerek belirleme fırsatına sahip kişilerdir. Bu nedenle sınıf /branş öğretmenlerinin BEP ekibinde yer almaları gereken üyelerdendir (Siegel, 2004). Ekibin bir diğer üyesi özel eğitim öğretmenidir. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimleri ile ilgili diğer öğretmenlere danışmanlık yapma, öğrencilerin gelişimlerini izleme, ihtiyaçlarına uygun sınıf materyallerini uyarlama, sınıf öğretmenleriyle birlikte ilgili hizmetlere yönelik izleme ve değerlendirme yürütme gibi destekler sağlayan kişilerdir (Foster and Cue, 2009).

BEP ekibinin diğer bir üyesi rehber öğretmendir. Öğrenciye gereksinim duyduğu alanlarda rehberlik ederek gelişimini takip eder. Öğrencinin eğitiminde aktif rol oynayacak kişilerle birlikte BEP ekibinde uygun görüldüğünde öğrencinin kendisi de ekipte yer alır. Böylece öğrenci kendi istek ve gereksinimlerini belirtme rolüne sahip olur. BEP biriminin BEP'i hazırlarken çocuğun ihtiyaç ve isteklerini dikkate alması gerekir. Çocukların değerlendirme sürecine aktif olarak katılmaları sağlanmalıdır (Cook vd., 2013). Bütün ekip üyelerini bir araya getirerek kurum içi düzenlemeler yapan okul müdürü ya da müdür yardımcısı ise ekibi oluşturma, üyeleri belirleme ve toplantıları planlama gibi sorumluluklara sahiptir (Akos vd., 2007). BEP ekinin sorumluluğu paylaşarak işbirliği içerisinde çalışması; BEP' in geliştirilmesinde, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde kısacası sürecin gerçekleştirilmesinde nitelik sağlamak açısından önemlidir (Council for Exceptional Children,

1999). Bu nedenle BEP, uzman, aile ve öğrencinin işbirliği yapması gereken bir ekip çalışmasıdır (Çitil, 2014a). Ekip çalışmasındaki güçlükleri ve gerekenleri bilme BEP'in geliştirilmesi ve uygulanması için gerekenlerdendir.

BEP ekibinin katıldığı toplantılarda BEP geliştirme sürecinin diğer adımları izlenir (Siegel, 2004). Öğrenci için BEP'in uygun geliştirildiğinin ve uygulandığının anlaşılması için programda ilerlemelerin nasıl izleneceğinin bilinmesi önemli gerekenlerden bir diğeridir. Öğrencilerin özel eğitim hizmetlerinin dışında hizmetlere de ihtiyacı olduğundan ilişkili hizmetlerin neler olduğunu bilme bir diğer gerektir.

2.5.3. Öğrencinin mevcut performansının belirlenmesi

ÖGB'ler yetersizlik düzeylerinden kaynaklı olarak akranlarına göre farklılaşmakta ve genel eğitim müfredatına göre öğrenim görmekte zorlanmaktadır. Bu sebeple BEP'in hazırlanması için ilk yapılması gereken adım, ÖGB'lerin ihtiyaç ve performanslarının belirlenmesidir (Kargın, 2021). Bu aşamada yapılan performans değerlendirmelerine göre ÖGB'lerin yeterli ya da yetersiz olduğu yönler belirlenmelidir (Erbaş, 2003).

Performans belirleme aşaması, öğrencinin uzun vadeli ve kısa vadeli hedef belirlemesine temel oluşturacağından oldukça önemlidir. Özel gereksinimi olan öğrencilerin akademik, sportif, duygusal ve sosyal alanlarda neler yapıp yapamayacaklarını belirlemek için öncelikle resmi olmayan değerlendirme araçları aracılığıyla bir girişimde bulunulur. Bu nedenle öğretmenler çoğunlukla formal değerlendirme araçları kullanarak öğrencileri değerlendirilmektedir. Öğrencinin beceri yeterliliğini belirlemek için gözlemler, görüşmeler, yazılı testler, hata analizi, iş örneği analizi, ödevler, çalışma sayfaları, norm referanslı ölçüm araçları gibi informal değerlendirme yöntem ve araçları kullanılmaktadır (Kargın, 2007).

Öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerinin, yapabileceklerinin ve yapamadıklarının, ilgi ve ihtiyaçlarının tanımlanması, eğitimsel teşhis ve ayrıntılı değerlendirmeye dayalı olarak mevcut performans düzeyinin belirlenmesidir. Bu açıklama çocuğun genel durumu özetlenerek yapılır. BEP hazırlarken mevcut performans seviyelerinin anlatılması, BEP uygulandıktan sonra çocuğunuzun gelişimini takip etmenizi kolaylaştıracaktır. Mevcut performans düzeyini bilmek, değerlendirmeye yani BEP'in değerlendirilmesine kadar geçen dönemde çocuğun becerilerinin ve kazanımlarının nereden geldiğinin anlaşılmasına yardımcı olacaktır (Çitil, 2014a).

Gürsel'e (2021) göre; BEP'in hazırlanması için öğrencilerin doğal ortamında gözlenerek performanslarının belirlenmesi gerekir. Aile ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve öğrencinin doğal ortamında gözlenmesi performans belirlenmesi için başvurulan yöntemlerdir.

BEP'te yer verilecek öğrenciye ilişkin performans düzeyinin belirlenmesinde dikkate alınması gereken faktörler şu şekilde sıralanmaktadır;

- a) Değerlendirmeden elde edilen verilere dayanarak oluşturulmalı,
- b) Bireyin yapamadıklarını ve yapabileceklerini içermeli,
- c) Metriklerin ölçülebilir ve gözlemlenebilir olması,
- d) Uzun vadeli ve kısa vadeli hedeflerin belirlenmesinde kullanılabilecek göstergeleri içermeli,
- e) Göstergeler bireyin mevcut performansıyla ilgili olmalıdır,
- f) Göstergeler, değerlendirme alanı kapsamında öğrencinin yeterliliğini veya zorluk derecesini yansıtmalıdır,
- g) Yazılacak performans düzeyine grubun ortalama başarı oranı dahil edilmelidir (Erbaş, 2003).

2.5.4. Uzun dönemli (UDA) ve kısa dönemli amaçların (KDA) belirlenmesi

Eğitim ortamı ve destek eğitim hizmetleri belirlendikten sonra sırasıyla UDA ve KDA'ların hazırlanması gerekmektedir. UDA'lar, bir yıllık eğitim-öğretim sürecinde ÖGB'lere kazandırılması hedeflenen davranışların sağlanması için hazırlanan plandır (Bağlama vd., 2019). Bu amaçlar hazırlanırken öğrencinin performans düzeyi, yetersizlik derecesi, geçmiş yaşantısı, öğrenme hızı, öncelikli hedefleri, yaşadığı çevre ve ailesi göz önünde bulundurulmalıdır. Her ders için dersin alanına (Fen bilimleri, Matematik, Türkçe vb.) uygun olarak UDA ve KDA'ların belirlenmesi gerekmektedir (Kargın, 2021). Çünkü öğretmenlerin belirlediği UDA'lara ÖGB'nin başarılı bir şekilde ulaşabilmesi için KDA'ları gerçekleştirebilmesi gerekmektedir. Bu nedenle UDA'lar oluşturulduktan sonra ÖGB'nin kısa sürede ulaşması beklenen alt amaçlar olarak niteledirilen KDA'lar oluşturulmalıdır (Özbek, 2005).

UDA mevcut müfredatta yer alan ve öğrencinin ihtiyaç duyduğu gelişim veya disiplin alanlarında bir dönem, bir ünite veya yılsonuna kadar ulaşabileceği hedeflerdir. KDA, öğrencinin performans düzeyi ile uzun vadeli hedefler arasında yer alan ve daha kısa sürede gerçekleştirilebilecek alt hedeflerdir. Kısa vadeli bir amaç bireyin performans düzeyi ile uzun

vadeli bir hedef arasında ölçülebilir bir ara adım olarak tanımlanabilir. Açık, spesifik ve ölçülebilir uzun vadeli hedeflere ulaşma yolunda alt adımları oluştururlar (Çitil, 2014a). KDA'lara ulaşmak için gereken süre, öğrencinin performansına, geçmiş başarı düzeylerine, yaşadığı ortam ve ailenin özelliklerine, öğrencinin özel eğitim desteği alıp almadığına ve öğrencinin eğitim aldığı sınıfın özelliklerine göre belirlenmelidir. KDA'lara ulaşıp ulaşılmadığının belirlenmesinde nasıl bir değerlendirme yöntemi kullanılacağına BEP oluşturulması aşamasında karar verilmelidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Değerlendirme sonuçları, uzun vadeli hedeflere, kısa vadeli hedeflere ve müfredata yönelik beklenen ilerleme görülmediğinde veya öğrencinin ihtiyaçları değiştiğinde, öğrencinin BEP'ini hazırlayan BEP ekibi gerekli düzenlemeleri ve değişiklikleri yapmalıdır (Clark, 2000).

2.5.5. Bireyselleştirilmiş öğretim planının (BÖP) hazırlanması

BÖP, ÖGB'nin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve BEP'te hedeflenen davranışlara ulaşılması amacıyla her ders için ayrıntılı olarak hazırlanan öğretim planı olarak tanımlanmaktadır (Toper, 2020). BÖP'ün içeriğinde dersin konusuyla ilgili ÖGB'nin mevcut performansı, UDA-KDA'lar yer alırken öğretim yöntem-teknikler, kullanılacak araç-gereçler ve öğrenciyi değerlendirme bölümü de yer almaktadır. BÖP; BEP'te belirlenen UDA'ları gerçekleştirmek için KDA'ların öğretimi hakkında rehber olacak planlardır (MEB, 2004). Her derse yönelik uygulanacak BÖP'ün etkili bir şekilde hazırlanması için kendi alanında yetkin öğretmenler uygun ders materyallerini, öğretimsel hedefleri ve öğretim yöntem tekniklerini dersin alanına (Fen bilimleri, Matematik, Türkçe vb.) uyarlayarak titizlikle hazırlamalıdır.

BÖP, uzun vadeli hedeflere ulaşmak için kısa vadeli hedeflerin nasıl ele alındığını, kullanılan yöntemleri, teknikleri, araçları, standartları, süreyi ve değerlendirme sürecini ayrıntılarıyla anlatır. BEP gibi BÖP de belirli bilgilerin sistematik olarak düzenlendiği yazılı bir belgedir. BÖP içerisinde öğrenciye (isim, sınıf, okul vb.) ilişkin bilgiler, öğrencinin başarı düzeyi, uzun vadeli hedefleri, kısa vadeli hedefleri, öğretim hedefleri ve öğretim süreci (yer, donanım, yöntemler, süre, işleme ve değerlendirme hakkında bilgiler sağlanır (Çitil, 2014b).

2.5.6. Uygun öğretim materyalleri ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi

BEP'in hazırlanmasında bir diğer önemli husus ise; BÖP'ün içeriğinde yer alan öğretim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesidir. Öğrenciye kazandırılması gereken hedeflere ulaşılması için ÖGB'nin ihtiyaç ve yeteneklerine uygun olarak öğretim yöntem-teknikleri ve ders materyallerinin seçilerek kullanılması gerekmektedir (Toper, 2020).

2.5.7. BEP'in değerlendirilmesi

Bu aşamada ÖGB'nin eğitsel ilerlemesinin değerlendirme biğimine karar verilerek BEP formu hazırlanmaktadır. Değerlendirme, BEP ekibi aracılığıyla yılda en az bir kez yapılmaktadır (Çuhadar, 2006). Yapılan değerlendirme sonuçlarına göre UDA'larda ilerleme kat edilmişse sonraki hedefler saptanmaktadır. Ancak ilerleme olmadıysa bu duruma sebep olan yetersizliklerin tespit edilmesi gerekmektedir (MEB, 2004). Değerlendirmenin amacı BEP'in çocuk üzerindeki etkisini ve BEP sürecinin etkili ve verimli olup olmadığını değerlendirmektir. Bu amaçla çocuğun aktif olarak gelişip gelişmediğini değerlendirirken çocuğun gelişimine göre değiştirilmesi veya eklenmesi gereken amaçlar, yöntemler, materyalleri destek hizmetler vb. içeriklerinin mevcut olup olmadığını kontrol edilir. Bu içeriklerde sorun varsa; çocuğun performans değerlendirmesinde, hedef seğiminde, öngörülen sürede sorun olup olmadığının anlaşılması gerekir. Bu nedenle mevcut BEP korunabilir veya yeniden düzenlenebilir. Yasal olarak bazı durumlarda ailelerin de BEP' in amacına itiraz edebileceği anlaşılmalıdır. Bu durumda yeniden değerlendirme gerekli olabilir (Çitil, 2014a).

Değerlendirmenin iyi yapılması durumunda ÖGB'nin belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşamadığı ortaya çıkarılacaktır. Eğer değerlendirme iyi bir şekilde yapılmazsa nitelikli hazırlanmış bir BEP'in dahi başarıya ulaşması mümkün olmamaktadır (Çuhadar, 2006).

Öğrencilerin ilerlemesini takip etmek amacıyla yapılan değerlendirme uygulanan programın etkililiğini belirler. Aynı zamanda öğrenciye, anne- babaya, öğretmene geręekleřen ve geręekleřmeyen amaçlarla ilgili geri bildirim verir. Özel gereksinimli öğrencinin performansını ve ihtiyaçlarını belirlemek için gözlem, görüşme, kontrol listeleri, öğrencinin önceki öğrenme sonuçları ve ölçüt bağımlı testler kullanılabilir. Özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan BEP yılda "en az bir kez" gözden geğirilmelidir. Eğitsel değerlendirme sürecinin sonunda öğrencinin ihtiyacına, performans düzeyine göre yeni uyarlamalara gereksinimi olup olmadığı belirlenir (Gürsel, 2021).

Kaynaştırmaya devam eden özel gereksinimli çocukların başarılarının değerlendirilmesi Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesi uyarınca, okulunun eğitim programını veya eşdeğer bir programı takip eden öğrencilerin başarısı, devam ettikleri okulun geçme ve sınavlarına ilişkin kurallar esas alınarak değerlendirilir. Ancak değerlendirmede öğrencinin BEP'i dikkate alınmaktadır. Okulun geçme düzenlemeleri çok önemli gibi görünse de, başarı ve transkript notlarının değerlendirilmesi öğrencinin BEP performans düzeylerine dayanmaktadır. Bu değerlendirme süreci BEP birimi tarafından yürütülür. Yönetmeliklerin

ilgili hükümlerinde her bir yetersizliğin nasıl değerlendirileceği de düzenlenmiştir. Bu açıklamalar aşağıdaki gibidir. Yazma güçlüğü olan ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler sözlü olarak, sözlü ifade güçlüğü çeken öğrenciler ise yazılı olarak değerlendirilir. Yazılı ve sözlü ifadede eksiklikleri olan bireylerin davranışlarını gözlemleyerek değerlendirilir. Aynı şekilde yazılı sınavda da kısa yanıtlar ve az sayıda soru bulunur. Sınavlarda yetersizliğinden kaynaklanan zorlukları ortadan kaldırmak için uygun materyaller kullanılır. Program hazırlanıp uygulamaya konulmasının ardından BEP ekibi tarafından hedeflere ‘ne kadar’ ulaşıldığına bakılır yani değerlendirilir. Değerlendirme sürecinde amaçlar ve amaçlara erişim ile ilgili davranış kayıt formları kullanılmaktadır (Ulaş 2024).

2.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde kaynaştırma, BEP hazırlama ve uygulama sürecini inceleyen araştırmalara yer verilmiştir. Alan yazında ortaokullarda çalışan Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama sürecine ilişkin görüşlerini inceleyen yeterli bir araştırmaya rastlanılmadığından, ortaokullarda kaynaştırma eğitime devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulama süreciyle ilgili araştırmalar ele alınmıştır. Öncelikle Türkiye’de daha sonra yurt dışında alan yazında yapılan araştırmalar açıklanmıştır.

2.6.1. Türkiye’de yapılan araştırmalar

Türkiye’de BEP hazırlama ve uygulama sürecine ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde, 2025 yılı itibarıyla bu alanda toplam 17 teze ulaşılmıştır.

Dağdöven (2024), tarafından yapılan araştırmada BEP geliştirme biriminde yer alan üyelerin BEP’e dair görüşleri belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen ve kolay ulaşılabılır durum örnekleme kullanarak yaptığı araştırma verileri, katılımcı demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, BEP’ in öğrencilerin sosyal ilişkilerini, duyuşsal durumlarını ve eğitsel durumlarını desteklediği, BEP geliştirme birimi üyelerinin ise kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları olumsuzluklar arasında dış kaynaklı zorbalığa maruz kalma ve öğrenci kaynaklı zorlukların yaşandığı, BEP geliştirme birimi üyeleri, dış kaynaklı zorbalık ve zorluklarla ilgili olarak okul yöneticileri ve rehber öğretmen/psikolojik danışmanların süreci yönetme ve bilgilendirme hizmeti sunduğunu, BEP’ in sistemselsel olarak eksik yönleri arasında, öngörülebilir olmaması, sınıf ortamında uygulanmasının güçlüğü, taslak bir programın bulunmaması, materyallerin eksikliği, plan yapmanın kısıtlayıcı olması ve uzmanlık gerektirmesi, BEP’ in sistemselsel olarak güçlü yönleri ise, bireyselleştirilmiş bir yapı

sunması, öğretmenler için rehber niteliği taşıması, somut bir plan sunması, düzen sağlaması ve öğrenciyi akademik olarak desteklediği, BEP geliştirme birimi üyelerinin, BEP hazırlama ve uygulama aşamasında BEP birimi ve öğrenci ile ilgili sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Karakış (2023), tarafından yapılan araştırmada ortaokul öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilik düzeyleri ile BEP hazırlama ve uygulama süreçlerinin incelenmesi amacıyla karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılarak yapılan çalışmanın nicel verileri, kaynaştırmada öğretmen yeterliği ölçeğinden elde edilmiş, nitel veriler ise araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış verilerin sonucunda; kaynaştırma eğitim yeterliliği açısından en yüksek olan branşın görsel sanatlar olduğu, öğretmen yeterliklerinin, branş, cinsiyet, kıdem yılı, sınıf mevcutları, sınıfta kaynaştırma öğrenci bulunma durumu, hizmet içi eğitim ve lisansta özel eğitim dersi alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği, okulda rehber öğretmen bulunma durumu açısından anlamlı bir farklılık olduğu, öğretmenlerin BEP hazırlarken öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve RAM raporunu dikkate aldıkları, sınıf içi gözlemler ve hazırbulunuşluk sınavından faydalandıkları, rehber öğretmen, zümre, diğer branş öğretmenler ve öğrenci velileriyle iletişim kurdukları, online platformdaki hazır programları kullanmalarının yanı sıra mevcut öğretim programındaki kazanımları sadeleştirerek BEP hazırladıklarını, BEP hazırlarken öğrencilere ait önceki yıllarda hazırlanmış BEP'lerden faydalandıkları, yönetmelik ve ilgili kaynak kitapları kullandıkları, BEP hazırlama sürecinde, öğrencilerin hazırbulunuşluğunu tahmin etme, öğrencilerin okuma yazma bilmeme durumları, uygun materyal ve etkinlik seçme konularında zorluk yaşadıklarını ve veli tutumunun da bu süreci zorlaştırdığı, BEP uygularken sınıflarında fiziksel düzenleme yapamadıkları, BEP gereksinimi olan öğrenciye ders esnasında fazla zaman ayıramadıkları, farklı yöntem teknik kullandıkları ve ölçme değerlendirme sürecini BEP gereksinimli öğrenciye göre tasarladıkları öğrencilere ek puan ve süre tanıdıkları, BEP uygulama sürecinde, konuyu kaynaştırma öğrenci seviyesinde anlatma, zaman ayırma, öğrencinin açısından motivasyon düşüklüğü, BEP gereksinimi olan öğrencinin agresif davranışlar sergilemesi, uygun materyal bulamama, sınıf yönetiminde zorlandıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Sevim vd. (2021), tarafından yapılan araştırmada Türkçe öğretmenlerinin BEP'in uygulanabilirliği konusundaki görüşlerini incelediği yarı yapılandırılmış görüşmeyle yaptıkları çalışma sonucunda öğretmenlerin BEP'i faydalı buldukları ancak bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve BEP'i etkin bir şekilde uygulayamadıkları, BEP geliştirme sürecinde ekip

üyeleri arasında iletişim sorunları yaşandığı, ebeveynlerin sürece ilgisiz kaldığı, öğretim materyallerinin yetersiz olduğu ve Özel Gereksinimli Bireylerin (ÖGB) hazırbulunuşluk seviyesinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Çıkkılı vd. (2020), tarafından yapılan araştırmada özel eğitim öğretmenlerinin BEP'in hazırlanmasında karşılaştıkları zorlukları belirlemek amacıyla BEP Hazırlama Sürecinde Karşılaşılan Güçlükleri Belirleme Ölçeği kullanarak yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda yetersiz olduğu, bu yetersizliğin mesleki yıl geçmesi ve hizmet içi eğitim alma durumuna göre farklılaşmadığı ve BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri ile iş birliği yapma konusunda sıkıntı yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Burunsuz (2019), tarafından yapılan araştırmada BEP'in uygulanmasına yönelik ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı yarı yapılandırılmış görüşmeler yaptığı çalışmanın sonucunda; öğretmenlerin BEP'in uygulanmasında süre sıkıntısı yaşadığı, ailelerin BEP ile ilgili yeterli bilgilerinin olmadığı, BEP ile ilgili hizmet içi eğitimlerin yetersiz kaldığı ve BEP'in uygulaması sürecinde sorunlar yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Ülger (2019), tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilikleri ile kaynaştırma eğitiminde yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için Kaynaştırmada Öğretmen Yeterliği Ölçeği ve Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Yaşadıkları Problemleri Belirleme Ölçeği kullanarak ulaştığı verilerin sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yüksek düzeyde yetkinliğe sahip oldukları ve kaynaştırma uygulamalarında çok fazla sorunla karşılaştıkları, ancak bu sorunların öğrenci ve aileden kaynaklı değil daha çok okul yönetimi ile ilgili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Alan (2019), tarafından yapılan araştırmada Özel eğitim okullarında geliştirilmiş olan BEP kalitelerinin incelenmesi amacıyla kesitsel tarama yöntemiyle BEPKD ölçme aracı geliştirilerek yapılan verilerin analizi sonucunda;BEP kalite puanlarının ortalamasının genel olarak düşük olduğu, hazırlanan BEP'lerin amaç sayılarının fazla olduğu fakat amaç sayıları ve BEP kalite puanı ortalaması arasında ilişki olmadığı, BEP kalite puan ortalamalarının öğrencilerin eğitim kademesine göre farklılaştığı, öğrencilerin eğitim düzeyi arttıkça BEP kalite puan ortalamasının düştüğü, BEP kalite puanlarının öğretmenlerin özel eğitim deneyimine bağlı olarak farklılaştığı,. Öğretmenlerin öğrencilerle olan deneyimlerine göre BEP kalite puanlarının ortalamalarının farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yazıcıoğlu (2019), tarafından yapılan araştırmada BEP geliştirme biriminin işleyişine yönelik rehber öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı yarı yapılandırılmış çalışmasının sonucunda BEP biriminin oluşturulduğu ancak BEP birimine yönelik okul yöneticilerinin yasal yükümlülüklerini yerine getirmediği, BEP ekip üyeleri arasında iş birliğinin olmadığı ve BEP biriminin tüm sorumluluğunun rehber öğretmenlere bıraktığı bulgusuna ulaşmıştır.

Yaman (2017), tarafından yapılan araştırmada BEP geliştirme ve uygulama süreçlerinde ortaya çıkan sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik önerileri belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmelerle yaptığı çalışma sonucunda öğretmenlerin mesleki gelişim eksiklikleri olduğu, RAM tarafından yapılan eğitimsel tanılama süreçlerindeki aksaklıklar yaşadıkları, okullardaki BEP birimlerinin yetersiz olduğu, fiziksel altyapının yetersiz olduğu, özel gereksinimli öğrenci velilerinin sürece yeterince katılmadığı, BEP'in hazırlanması ve uygulanması aşamasında okul yönetiminin gerekli desteği vermediği, diğer öğrencilerin ve ailelerinin süreci zorlaştırdıkları, BEP'in değerlendirilmesinde bilgi eksikliklerinden dolayı problem yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Ateş (2017), tarafından yapılan araştırmada BİLSEM'de görevli Türkçe öğretmenlerinin BEP'e yönelik görüşlerini incelemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yaptığı çalışmasının sonucunda Türkçe öğretmenlerinin BEP'i hazırlamadıkları, BEP kullanmanın faydalı olduğunu düşünenler ile faydasız olduğunu düşünenlerin eşit olduğu, BEP sürecinde çeşitli zorluklar yaşadıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Taşdemir vd. (2017), tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitiminde BEP'in uygulanmasına yönelik görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yaptıkları çalışmasının sonucunda öğretmen adayları BEP'in uygulanmasına yönelik öğretmenlerin yetersiz kaldığı, ailelerin sürece katkı sağlamadığı, öğrencilerin programa ilgisiz davrandığı, BEP'in gerçekleşmesinde uygun ortamın sağlanamadığını ve BEP programının hazırlanmasında yetersizlikler olduğunu bulgusuna ulaşmıştır.

Yılmaz ve Batu (2016), tarafından ilköğretimde görev yapan öğretmenlerinin BEP'ler, yönetmelikler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yaptığı yarı yapılandırılmış çalışmasının sonucunda; sınıf mevcudunun özel gereksinimli öğrencilere uygun olmadığı, öğrencilerin değerlendirilmesi, tanınması ve gruba yerleştirilmesinde

sorunlar yaşandığı, ekip üyelerinin süreç hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı, ailelerin ise çocuklarının özel durumunu kabul etmekte zorlandıkları, sınıftaki diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrencileri kabul problemi, öğretmenlerin BEP'lere ilişkin genel bilgi sahibi oldukları, BEP geliştirme sürecinde sorumlulukların yerine getirdikleri, rehberlik araştırma merkezleri ve okul idaresi tarafından gerekli desteğin sağlandığı bulgusuna ulaşmıştır.

Kol (2016), tarafından yapılan araştırmada kaynaştırma ortamında bulunan işitme kayıplı öğrenci için BEP geliştirme sürecinin incelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler, saha gözlemleri ve doküman analizi kullanarak yaptığı çalışma sonucunda işitme yetersizliği olan öğrenci için hazırlanan BEP'in internetten hazır bir form olarak indirildiği, BEP toplantı tutanaklarında toplantı tarihleri ve BEP'in tamamlanma tarihi arasında tutarsızlıklar olduğu, okulda BEP geliştirme ekibinin olmadığı, destek eğitim odasında fiziksel uyarlama yapılmadığı (ses yalıtımının olmaması, çevreden inşaat gürültüsünün gelmesi vb.) öğrencinin devam problemi izleme ve değerlendirme için yeterli gözlemin yapılamadığı, BEP geliştirme sürecinde işbirliğinin sağlandığı, velinin bilgilendirildiği, öğrencinin ilgili derse yönelik akademik başarısında olumlu gelişmeler olduğu, BEP'in uygulanabilirliğinin bireysel yapılan derslerde gözlenebileceği ancak GES'te yapılamadığı bulgusuna ulaşmıştır.

İlik (2015), tarafından yapılan araştırmada BEP eğitiminin, kaynaştırma öğretmenlerinin yeterliliklerine etkisini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme, anket ve BEP yeterlilik ölçeği kullanarak elde ettiği verilerin sonucunda; öğrenci bilgilerine ulaşamadıkları, BEP ekibi oluşturulmadığı, öğrenci performansını belirlemedikleri, amaç yazmada yetersiz oldukları, destek hizmet sağlanması konusunda sorun yaşadıkları, BEP sürecinde aile katılımının yetersiz olduğu, hazırlanan etkinliklerin sınıf içerisinde uygulanamadığı, BEP uygulamada zorlandıkları, BEP te yer alan amaç ve destek hizmetleri gerçekçi bulmadıkları, BEP değerlendirmeyi tam anlamıyla yapmadıkları, BEP ile ihtiyaç duydukları alanlarda eğitim aldıktan sonra bilgi ve becerilerinin arttığı bulgusuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2013), tarafından yapılan araştırmada okul yöneticilerinin ilkokullarda BEP'lerin uygulanmasında karşılaştıkları zorlukları belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde ettiği verilerin sonucunda okul yöneticileri, eğitimde öğretmen eksikliği, okullarda kullanılan donanım eksikliği, okulların fiziki gücünün yetersiz olması, özel eğitime destek sağlayacak öğretmen sayısının yetersiz olması, rehberlik hizmetlerinin yetersiz olması, velilerin duyarsız olması ve yasaların yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Camadan (2012), tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimi ve BEP hazırlığına ilişkin öz-yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemi ile Kaynaştırma Eğitimi Anketi” ve “BEP Hazırlama Sürecinde Karşılaşılabilecek Güçlükleri Belirleme Ölçeği” kullanarak yaptığı çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda kendilerini öğretmenlere göre daha yeterli gördükleri, erkek öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarında kendilerini kadın adayalar göre daha yeterli algıladıkları, BEP hazırlama konusunda farklılık görülmediği, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda kendilerini daha yeterli değerlendirdikleri bulgusuna ulaşmıştır.

Avcıoğlu (2011), tarafından yapılan araştırmada zihin yetersizliği olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin BEP hazırlama sürecine yönelik düşüncelerini belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşmeler ile Elde edilen verilerin sonucunda öğretmenlerin BEP hazırlamada özel ihtiyaçları ve aile görüşlerinden yararlanmadıkları, BEP değerlendirmede kendilerini yeterli görmedikleri, BEP hazırlamada ve uygulamada sorun yaşadıkları belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda genel olarak BEP sürecinde öğretmenlerin bilgi eksikliklerinin olduğunu, ekip çalışmalarında iletişim sorunları yaşandığını, aile katılımının yetersizliği ve fiziksel altyapı eksiklikleri gibi bir dizi zorlukla karşılaşıldığını göstermektedir. Öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama konusundaki bilgi ve deneyim eksiklikleri, sürecin etkinliğini olumsuz etkilemektedir. Ekip üyeleri arasında iş birliği sağlanamaması, ailelerin sürece ilgisizliği ve destek hizmetlerin yetersizliği de önemli sorunlar olarak öne çıkmaktadır. BEP’in daha gerçekçi ve uygulanabilir şekilde hazırlanması, öğretmenlerin yeterliliklerinin artırılması için hizmet içi eğitimler düzenlenmeli ve ailelerin sürece daha aktif katılımının sağlanmalıdır. Bunların yanı sıra okulların fiziksel altyapısının iyileştirilmeli ve materyal eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Bu düzenlemeler, BEP süreçlerinin daha etkili ve verimli olmasını sağlayacaktır. Bu araştırmayla BEP hazırlama ve uygulama noktasında Matematik öğretmenlerinin görüşleri alınarak düzeltebilecek alanlar hakkında fikir sahibi olmak ve sürece katkı sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca Matematik öğretmenlerinin görüşlerine yönelik yeterli bir çalışmaya rastlanılmadığından dolayı araştırmaya gereksinim olduğu görülmüştür.

2.6.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Yurt dışında yapılan BEP hazırlama ve uygulama süreciyle ilgili araştırmalar şunlardır;

Desimone ve Parmar (2006), tarafından yapılan araştırmada ortaokul genel eēitim Matematik ğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında öğrenme glğ olan öğrencilere eēitim verme konusundaki inançlarını ve kendi algıladıkları bilgileri incelenmiş, öğretmenlerin hem hizmet öncesi ğretmen yetiştirme programlarının hem de hizmet içi mesleki gelişim eēitimlerinin, öğrenme glğ olan ğrencilere Matematik ğretme konusunda yeterli hazırlığı saēlamadıēı bulgusuna ulaşılmıştır.

Almoghyrah (2023), tarafından yapılan araştırmada Riyad'daki genel eēitim veren okullarda görev yapan öğretmenlerin down sendromlu ocuklara BEP uygulanmasının zorluklarına yönelik bakış aıllarını belirlemek amacıyla nicel araştırma yönteminin kullanıldıēı araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmaya katılan ğretmenler BEP'leri yararlı bulduklarını, BEP'lerin işbirlikçi çaba ierdıēı ve oēunlukla psikolojik danışman/rehber ğretmen, ebeveynler, diēer öğretmenler ile iş birliēi kurduklarını ifade etmişlerdir. Özellikle ebeveyn iş birliēi ile desteēinin önemli olduēu ve süreci içerisinde BEP'lerin gözden geçirilmesinin önemli olduēu, BEP'in uygulanma aşamasında ise karşılaşılan problemlerde okuldan ve aileden yeterince destek saēlanamaması, ğretmenlerin BEP'e yönelik farkındalıklarının düşük olduēu, öğretmende stres oluřturduēu ve zaman yetersizliēi yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Shao vd., (2022), tarafından yapılan araştırmada Guangxi'deki etnik azınlık bölgesindeki özel eēitim okullarında çalışan öğretmenlerle gerçekleştirdikleri BEP hazırlama ve uygulama sürecini inceledikleri araştırma verileri nicel yöntem kullanarak anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda BEP'in hazırlanması ve uygulanmasında bilimsel eksikliklerin bulunduēunu, BEP hazırlamanın zaman alıcı olduēu, yoēun ve etkili olmadıēını, programın hazırlama sürecinde aile ve diēer paydaşların katılımlarını yetersiz olduēu, sunulan mali desteēin yetersiz olduēu bulgusuna ulaşılmıştır.

Wong ve Rashid (2022), tarafından yapılan araştırmada Malezya'nın Selangor kentindeki ilköēretim okullarının özel eēitim programında görev yapan özel eēitim öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri öğrenme glğ bulunan ğrencilere BEP uygulama aşamasında özel eēitim ğretmenlerinin yařadıēı zorlukları belirlemeyi amaçladıkları çalışmada veriler nicel araştırma yöntemi kullanılarak anket yoluyla toplanmış ve betimsel

analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin özellikle tutum güçlükleri açısından yetersiz oldukları, BEP değerlendirme sürecinde bilgi ve beceri eksiklikleri bulunduğu, BEP' i uygulamada motivasyon eksikliklerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Timothy ve Agbenyega (2019), tarafından yapılan araştırmada okul yöneticisi ve öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama aşamalarına yönelik deneyimlerini inceledikleri nitel çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda okul yöneticileri, öğretmenler ve ailelerin süreç boyunca iş birliği içinde olmasının öğrencinin ilerleme sağlamasında önemli olduğu, okul yöneticileri ve öğretmenlerin BEP geliştirme sürecinde iş birliği içerisinde oldukları, öğrenci başarısını artırmak ve BEP'lerin uygulanmasını sağlamak için okul liderlerinin destekleyici olmaları gerektiği, arabulucu bir rol üstlenerek tecrübelerini meslektaşlarıyla paylaşmalarının değerli olduğu ve ailelerin BEP geliştirme birimi toplantılarına katılımının sağlanması için önceden iletişim kurulması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır.

Fu vd., (2018), tarafından yapılan araştırma Çin'in üç büyük şehrinde bulunan çeşitli özel eğitim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticisi ve öğretmenlerin BEP'in uygulanmasına yönelik bakış açılarını BEP'i uygulama şekilleri ve karşılaşılan problemler ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Nitel olarak yürütülerek yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklinde yapılan araştırma sonucunda Çin'de BEP'in uygulanmasının henüz yeni olduğunu, gelişmekte olduğunu ve kanunların net olmadığı öğretmenlerin ve yöneticilerin BEP'i gerekli gördüklerini ancak tanımlamasını tam anlamıyla yapamadıkları, öğretmenlerin BEP ile ilgili karşılaştıkları sorunlar arasında iş yükü, standart program şablonunun olmaması, aynı sınıfta farklı BEP'lerin nasıl uygulanacağına dair bilgi eksikliği, sınırlı kaynak ve materyal sorunu yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Santiago-Lugo (2018), tarafından yapılan araştırmada 2000-2018 yılları arasında eğitimcilerin BEP sürecinde karşılaştıkları zorlukları belirlemek amacıyla doküman analizi kullanarak elde ettiği verilerin sonucuna göre; BEP geliştirme biriminin kurulmadığı, özel eğitim öğretmenlerinin BEP'in hazırlanma aşamasında yalnız kaldığı ve bu yüzden BEP'in hazırlanma sürecinde daha fazla iş birliği sağlanması gerektiği, öğretmenlerin BEP süreci hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları, BEP'in nitelikli olarak hazırlanması ve uygulanması için disiplinli bir ekibin oluşturulması gerektiği ve ÖGB'lerin derslerine dâhil olan öğretmenlerin de bu ekipte yer alması gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Mereoui, Abercrombie ve Murray (2016), tarafından yapılan çalışmada BEP ekibindeki ailelerin ve öğretmenlerin BEP hazırlık sürecine katılma ve süreçte işbirliği yapma konusundaki tutumlarını belirlemek amacıyla bilgi formu ve BEP'e yönelik tutum anketi uyguladığı araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin BEP sürecini ebeveynlere kıyasla daha çok bir ekip çalışması olarak algıladığı tespit edilmiştir. Ayrıca, özel gereksinimli öğrencilere yönelik BEP'lerde belirlenen hedeflerin, öğrencilerin uygun eğitim ortamlarına yerleştirilmesine katkı sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte, ailelerin BEP sürecine dahil edilme konusunda diğer ekip üyeleriyle eşit bir konumda olduklarını hissetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Rotter (2014), tarafından yapılan çalışmada genel eğitim ve özel eğitim öğretmenlerinin BEP'in kullanılabilirliğine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla anket yöntemi ile topladığı verilerinin sonucuna göre öğretmenlerin hazırlanan BEP'leri zamanında gözden geçirdikleri, BEP'i orta düzeyde kullanışlı buldukları ve değerlendirme sürecinde hem formal hem de informal ölçme araçlarını kullanarak öğrencilerin derslerden aldıkları notlara göre değerlendirme yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

DeSimone ve Parmar (2006), tarafından yapılan çalışmada ortaokul genel eğitim Matematik öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında öğrenme güçlüğü olan öğrencilere eğitim verme konusundaki inançlarını ve kendi algıladıkları bilgileri incelemek amacıyla anket uygulaması yaparak ulaşılan verilerin sonucuna göre; öğretmenlerin öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin Matematik öğrenme gereksinimlerine ilişkin sınırlı bir anlayışa sahip oldukları, öğretmenler arasındaki işbirliğinin, kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin Matematik öğrenimine olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte, öğretmenlerin lisans döneminde ve hizmet içi eğitimlerde aldıkları özel eğitimle ilgili derslerin, kaynaştırma öğrencilerinin Matematik dersindeki ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Johns, Crowley ve Guetzloe (2002), tarafından yapılan araştırmada Duygusal ve davranışsal bozukluğu olan öğrenciler için BEP planlamasına yönelik yapılan çalışmada, Öğretmenlerin BEP hazırlamak için yeterli zamana sahip olmamaları ve bu nedenle BEP hazırlamada eksiklikler yaşadıkları, donanım eksikliklerinin olduğu, yeterli araç ve gereçlerin bulunmadığı, BEP biriminin işlevsel olmadığı ve BEP birimi üyelerinden gerekli desteği göremediklerini, öğrenci performansının belirlenmesi ve amaç ve hedeflerin yazılması sürecinin öğrencinin yetersizliğine yönelik hazırlanması gerektiği bulgusuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçlarının ortak noktası öğretmenlerin genel olarak, BEP hazırlama sürecine istekli olmadıkları ve sürece tam olarak katılım göstermedikleri, hazırlık ve uygulama süreçlerinden memnun olmadıkları, BEP uygulama sürecinde, donanım ve materyal eksiklikleri olduğu, BEP birimlerinin yeterince işlevsel olmadığı, ekip üyelerinden yeterli destek alınamadığı ve disiplinler arası iş birliğinin yetersiz olduğu bu eksikliğin ise süreci olumsuz etkilediğidir.



BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analiz süreci, geçerlik ve güvenirlikle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ortaokullarda görev yapan Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaştıkları problemleri belirlemek amacıyla yapılmış nitel bir araştırmadır. BEP hazırlama ve uygulamaya yönelik öğretmenlerin görüşlerini ayrıntılı olarak incelenmesi ile elde edilen veriler sonucunda doğru öneriler sunması ve sürecin yetkin oluşmasına katkı sağlayacağından nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma geleneksel araştırma yöntemleriyle açıklanması zor olan sorulara yanıt bulmak için kullanılır (Büyüköztürk, vd.2014). Özellikle eğitim, sosyoloji, psikoloji gibi insan odaklı bilimlerde, bireylerin yaşantılarını, anlamlandırmalarını ve deneyimlerini derinlemesine anlamak için sıklıkla tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yaşadığımız dünya ile deneyimlerimizi ilişkilendirmek, toplumsal gerçeklik çerçevesinde geleneksel bilgiyi genelleyerek sosyal bir bakış açısı geliştirebilmek adına nitel araştırmaların desteğine ihtiyaç duyarız. Sosyal hayatın akışı içindeki gerçeklere yoğunlaşan ve bu gerçekleri olduğu gibi araştırma amacı (Maxwell, 2008) taşıyan nitel araştırma, toplumsal yaşamı farklı bakış açılarıyla inceler (Kitzinger, 1995). Bu doğrultuda eğer bir araştırma durumu, problemi veya sorusu insanların yaşantıları ya da düşünceleri ile bağlantılıysa nitel bir yöntem izlenmesi gerekmektedir (Corbetta, 2003). Bu tanıımı destekleyen temel varsayım bilginin araştırmacı tarafından yapılandırılarak (Özdemir, 2010) ortamının çeşitliliğine göre araştırmacının da sürece dahil olmasına imkân sağlamasına dayanır (Clarke ve Braun, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma nesnel gerçekliklerin bulunmasından ziyade bu gerçeklikleri insanların nasıl algıladıklarını ve bu algılarının davranışlarına olan yansımalarını keşfetmeyi amaçlar (Balcı, 2013).

Nitel araştırma desenlerinin esnek olması toplumsal yapıyı detaylı inceleyerek anlama ve yorumlamayı kolaylaştırarak, öğrenilmesi amaçlanan bilginin gün yüzüne çıkarılıp araştırmacıların kapsamlı bir şekilde incelemesine imkân sunar (Karataş, 2017). Nitel araştırmada mevcut durumlar, olaylar ve normlar bulundukları ortam içerisinde değerlendirilir.

Bu etkileşim sürecinde birden fazla veri toplama tekniği ile elde edilen veriler benzer özelliklere sahip diğer bilgilerle kendi içerisinde kategorilere ayrılarak isimlendirilmekte ve belirli bir temaya dayalı olarak örgütlenmektedir (Özdemir, 2010). Nitel araştırmalar, bireylerin olaylara yükledikleri anlamları keşfetme ve sosyal bağlam içinde derinlemesine analiz yapma imkânı sunar (Merriam, 2009). Bu durum, araştırmacının katılımcıların perspektifinden olayları yorumlayabilmesine olanak tanır. Ayrıca veri toplama sürecinde esneklik sağlanması, yeni gelişen durumlara göre araştırma sürecinin yeniden yapılandırılabilmesine imkân verir (Creswell, 2013). Bir diğer önemli avantaj ise, nitel verilerin bireyin duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutlarını da yansıtmasıdır. Bu sayede, çok boyutlu bir anlayış geliştirmek mümkün olur. Özellikle eğitim araştırmalarında, öğretmen ve öğrencilerin deneyimlerini derinlemesine anlamak açısından nitel yöntemler oldukça değerlidir (Patton, 2002).

Ancak nitel araştırma sahip olduğu avantajlara rağmen bazı sınırlılıklar da taşımaktadır. Bu yönüyle en çok eleştirilen yönlerinden biri, elde edilen bulguların genellenebilirliğinin sınırlı olmasıdır. Çünkü araştırmalar genellikle küçük ve amaçlı örneklerle yürütülür (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ayrıca, araştırmacının sürece aktif katılımı ve yorumlayıcı rolü, öznel yargıların sonuçlara yansıma riskini doğurur (Creswell, 2013). Veri toplama ve analiz süreci uzun zaman almakta ve yoğun emek gerektirmektedir. Ayrıca, elde edilen verilerin analizi karmaşık ve yoruma açık olabilir. Bu durum, veri analizinde araştırmacının yeterliliği ve deneyimini daha da önemli hale getirir (Merriam, 2009). Tekrara düşmede bu yöntemin bir diğer sınırlılığıdır. Farklı araştırmacılar benzer bağlamlarda aynı sonuçlara ulaşamayabilir (Patton, 2002). Araştırmacının bu sınırlılıkları göz önünde bulundurarak sistematik, şeffaf ve etik bir yaklaşım benimsemesi, nitel verilerin güvenilirliğini artıracaktır.

Çalışmada, BEP hazırlama ve uygulamada karşılaşılan problemleri derinlemesine ve çeşitli yönleriyle ele alma konusunda avantajlar sağlayacağı için durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması deseni, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi söz konusu olduğunda tercih edilebilecek (Merriam, 2018) nitel araştırma yöntemleri arasında yaygın kullanılan bir desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu desende belirli bir duruma odaklanarak o duruma doğrudan etkisi olan etmenlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır (Merriam, 2018). İncelenen her durum kendine özgü olduğu için genelleme yapılamaz ancak elde edilen sonuçlar, benzer başka bir durum çalışmasında veri olarak kullanılabilir ve benzer durumlar üzerinde karşılaştırmalı analizler yapılabilir. Ancak bir duruma ilişkin elde edilen verilerin benzer durumların anlaşılmasına yönelik örnek teşkil etmesi

beklenir (Köse, 2010). Durum çalışmalarında genellikle birden fazla veri toplama yöntemi uygulanır bu yolla zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma grubunun oluşturulmasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Akademik Etik Kurul Komisyonu'ndan 12.04.2023 tarihinde, 2023/185 sayılı ve Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 11.05.2023 tarihinde, E-48178250-300-341328 sayılı izinleri alınmıştır. Alınan izinler sonrasında yapılan görüşmeler 4 aylık bir zaman içinde yürütülmüştür. Örnek çalışma grubunun belirlenmesinde okul idareleriyle görüşüldü. Okulda görev yapan Matematik öğretmenlerine bilgi verildi, Okullarda çalışan ilköğrenim Matematik öğretmenleriyle informal görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler sonucunda araştırmaya kendi isteğiyle katılan 30 öğretmen belirlenmiştir. Bilgilendirilmelerinin ardından çalışmayı kabul eden Matematik öğretmenleri çalışmaya dahil edilmiştir. Öğretmenlere ait bilgiler Tablo 3.1'de verilmiştir;

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan ilköğretim matematik öğretmenlerinin özellikleri

Kod	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Çalıştığı Okul Türü	Meslekteki Çalışma Yılı	Öğrencinin Yetersizlik Türü
Görüşme 1	E	Lisans	İmam Hatip Ortaokulu	14	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 2	E	Lisans	Ortaokul	12	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 3	K	Lisans	Ortaokul	16	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 4	K	Lisans	Ortaokul	10	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 5	E	Lisans	Ortaokul	19	Özel Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 6	E	Lisans	Ortaokul	8	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 7	K	Lisans	Ortaokul	17	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 8	K	Lisans	Ortaokul	16	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 9	K	Lisans	Ortaokul	10	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 10	K	Lisans	Ortaokul	7	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 11	K	Lisans	Ortaokul	11	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 12	K	Lisans	Ortaokul	12	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 13	K	Lisans	Ortaokul	20	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 14	E	Lisans	Ortaokul	10	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 15	K	Doktora	Ortaokul	20	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 16	K	Lisans	Ortaokul	15	Özel Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 17	K	Yüksek Lisans	Ortaokul	11	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 18	E	Lisans	Ortaokul	10	Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 19	K	Lisans	Ortaokul	10	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 20	E	Lisans	Ortaokul	9	Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 21	K	Lisans	Ortaokul	12	Otizm
Görüşme 22	K	Lisans	Ortaokul	8	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 23	K	Lisans	Ortaokul	9	Özel Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 24	K	Yüksek Lisans	Ortaokul	11	Özel Öğrenme Güçlüğü

Kod	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Çalıştığı Okul Türü	Meslekteki Çalışma Yılı	Öğrencinin Yetersizlik Türü
Görüşme 25	K	Lisans	İmam Hatip Ortaokulu	17	Üstün Zekalı
Görüşme 26	K	Lisans	Ortaokul	12	Özel Öğrenme Güçlüğü
Görüşme 27	K	Lisans	Ortaokul	18	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 28	K	Lisans	Ortaokul	11	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik
Görüşme 29	K	Lisans	Ortaokul	10	Bedensel Yetersizlik
Görüşme 30	E	Lisans	Ortaokul	17	Özel Öğrenme Güçlüğü

Ortaokullarda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili araştırmaya katılan ilköğretim Matematik öğretmenlerine yönelik Tablo 3.1’deki demografik bilgilerine baktığımızda, alandan mezun 30 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim Matematik öğretmenlerinden 22’si kadın, 8’i erkektir. Yapılan görüşmelerde kişilerin eğitim durumları, meslekteki hizmet süreleri, çalıştıkları okul türü ve BEP yeterlilik düzeyleri belirlenmiştir. Katılımcıların 27’si lisans, 2’si yüksek lisans, 1 kişi doktora mezunudur. Öğretmenlik deneyimi en az 7, en fazla 20 yıl olarak tespit edilmiştir. Çalıştıkları okul türünde 2’si imam hatip ortaokulu, 28’i ortaokulda görev yapmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden en sık kullanılan görüşme tekniği kullanılmıştır. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamıştır. Görüşmelerde aynı soruların farklı kişilere sorulması, görüşülen kişiler arasında cevapların karşılaştırma yapılmasına olanak tanımakta (Bogdan ve Biklen, 2007) araştırılan konu hakkında bireylerin deneyim, düşünce, inanç ve duygularının neler olduğunu ortaya koymak ve bunların altında yatan önemli nedenleri ortaya çıkarmak için gerçekleştirilmektedir (Karasar, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşmeler, kaynakların ulaşılabilirliğine ve araştırmada toplanmak istenen verilerin özelliklerine göre farklı şekilde sınıflamaları mevcuttur (Sayım, 2021).

Bu araştırmada görüşme tekniklerinden biri olan; görüşülen kişinin sorulara istediği genişlikte cevap vermesine izin vermesi (Batu, 1988) ve önceden hazırlanmış soruları sormakla birlikte görüşme sürecinde ilave sorular da sorularak görüşülen kişilerin algılarını kendi sözcükleriyle anlatmasına imkân vermesi, açık olmayan noktaların açıklığa kavuşturulması ve

derinleştirilmesini sağlaması (Tutar ve Erdem, 2020) açısından yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin en önemli özelliği görüşme protokolü çerçevesinde hazırlanması ve bilgilerin karşılaştırılabilir nitelikte olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Ortaokullarda görev yapan Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili yaşadıkları sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada kullanılan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almakta ikinci bölümde ise toplam 9 soru bulunmaktadır. (EK-1).

Görüşme formundaki sorular hazırlanırken; mevzuat incelenerek ilgili literatür taraması yapılmış, örnek çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra BEP hazırlama ve uygulama sürecini betimlemeye dönük soru havuzu oluşturulmuştur. Sorular hazırlandıktan sonra uzman kişilerin geçerlikle ilgili görüşleri alınmıştır. Alınan görüşlerden sonra bazı sorularda düzenleme yapılmıştır. Bu sorulardan biri olan “yasal düzenlemeler konusunda ne tür problemler yaşıyorsunuz? sorusuna Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi psikolojik danışmanlık bölümünde öğretim üyesi olan uzmanın verdiği görüş doğrultusunda “ etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşler eklenerek (bilgisi olmayanlar, BEP gereksinimli öğrencilere yönelik (LGS) merkezi sınav yapılmaması, yetersiz görenler, özel eğitim sınıfında olması gerektiğini düşünenler, yeterli görenler) alt başlıkları şeklinde düzenleme yapılmıştır. BEP hazırlama ve uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileriniz nedir? sorusuna yönelik “BEP hazırlamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileriniz ve BEP uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileriniz nelerdir? şeklinde ikiye ayrılmıştır. Abant İzzet Baysal Üniversitesi özel eğitim bölümündeki uzmanın önerisiyle üzerine sorunları olmayan öğretmenler için “ek olarak iyileştirme sürecine yönelik tavsiyeleri şeklinde düzenleme” yapılmıştır. Sinop Üniversitesi Gerze Meslek Yüksek Okulu’nda öğretim üyesi olan uzmanın “BEP Hazırlama sürecinde kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?” sorusunu “Likert tipi bir derecelendirme ölçeği konulması ve BEP hazırlamanın hangi aşamasında olduğuna dair ayrıntılandırma yapılması gerektiği önerisine göre düzenlenmiştir. Görüşme formunun uygunluğunu belirlemek amacıyla dört Matematik öğretmeni ile pilot görüşme yapılmış, görüşmeler sonrasında iki sorunun net anlaşılamadığı ve ek açıklama yapılması gerektiği fark edilmiş sorular birleştirilerek tek soru halinde yöneltmiştir. Yapılan düzenlemelerle açık uçlu 7 soru ve 2 maddelik öneriden oluşan forma son şekli verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmaya kendi isteği ile katılmayı kabul eden ilköğretim Matematik öğretmenleri ile görüşülecek yer zaman ve süresi konusunda görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda öğretmenlerin kabul ettiği yer, saat ve tarihte görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan kişilerle görüşme tarihi, görüşme saati, görüşme süresi, görüşme yeri ile ilgili bilgilere Tablo 3.2’de yer verilmiştir.

Tablo 3.2. Görüşme takvimi

GÖRÜŞME TAKVİMİ			
Katılımcılar	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi	Görüşme Yeri
G1	05.04.2024	32 dk.	Öğretmenler Odasında
G2	08.04.2024	29 dk.	Fatih proje odası
G3	09.04.2024	20 dk.	Öğretmenler Odasında
G4	11.04.2024	22 dk.	Fatih proje odası
G5	13.04.2024	30 dk.	Destek eğitim sınıfı
G6	14.04.2024	40 dk.	Öğretmenler Odasında
G7	16.04.2024	20 dk.	Öğretmenler Odasında
G8	17.04.2024	29 dk.	Fatih proje odası
G9	18.04.2024	35 dk.	Fatih proje odası
G10	19.04.2024	26 dk.	Öğretmenler Odasında
G11	21.04.2024	28 dk.	Öğretmenler Odasında
G12	23.04.2024	40 dk.	Öğretmenler Odasında
G13	24.04.2024	33 dk.	Öğretmenler Odasında
G14	26.04.2024	18 dk.	Öğretmenler Odasında
G15	28.04.2024	17 dk.	Öğretmenler Odasında
G16	29.04.2024	25 dk.	Öğretmenler Odasında
G17	30.04.2024	20 dk.	Müdür odası
G18	02.05.2024	17 dk.	Öğretmenler odası
G19	03.05.2024	24 dk.	Öğretmenler odası
G20	04.05.2024	15 dk.	Müdür odası
G21	05.05.2024	18 dk.	Öğretmenler odası
G22	06.05.2024	19 dk.	Öğretmenler odası
G23	07.05.2024	23 dk.	Müdür odası
G24	08.05.2024	26 dk.	Müdür odası
G25	09.05.2024	19 dk.	Destek eğitim sınıfı
G26	11.05.2024	23 dk.	Müdür odası
G27	13.05.2024	27 dk.	Destek eğitim sınıfı
G28	14.05.2024	28 dk.	Destek eğitim sınıfı
G29	16.05.2024	25 dk.	Öğretmenler odası
G30	19.05.2024	27 dk.	Müdür odası

Ortaokullarda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin Matematik öğretmenlerinin Görüşme Takvimi (Tablo 3.2) ait bilgilerine baktığımızda, görüşme süreleri en az 20 dakika,

en fazla 40 dakika ortalama 30 dakika sürmüştür. 4 kişiyle fatih proje odasında, 16 kişiyle öğretmenler odasında, 5 kişiyle destek eğitim sınıfında, 5 kişi ile de müdür odasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bilimsel araştırma, araştırmacıların araştırma sürecinde mantıklı ve sistemli bir yol izlemelerini sağlayarak, problemlerin belirlenmesinden verilerin elde edilmesine, elde edilen verilerin analiz edilmesinden geçerli sonuçların ortaya konulmasına kadar her aşamayı doğru ve güvenilir bir biçimde gerçekleştirmelerine rehberlik eder (Sekaran, 2003). Bu çerçevede, çalışmamızda katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.

Betimsel analiz yöntemi, verilerin derinlemesine bir incelemesi gerektirmediği durumlarda etkili bir şekilde kullanılarak araştırmacılara verileri düzenli ve yapılandırılmış bir şekilde işleme imkânı sunar, böylece araştırma sonuçları daha anlaşılır ve güvenilir hale gelir. Betimsel analizde, veriler önceden belirlenen temalara göre düzenlenir ve yorumlanır. Verilerin sistematik bir şekilde işlenmesi ve daha anlaşılır hale getirilmesi, betimsel analiz yönteminin güçlü yönlerindendir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu analiz türünde, araştırmacılar toplanan verileri, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalar doğrultusunda düzenler ve yorumlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Amaç, elde edilen bulguları anlamlı ve düzenli bir şekilde okuyucuya iletmektir. Veriler önce açık ve sistematik bir şekilde betimlenir, ardından bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve çeşitli sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Betimsel analiz, verilerin temalar etrafında yapılandırılmasını ve kavramsal bir çerçevede sunulmasını sağlayarak, araştırma sonuçlarının tutarlılığını ve güvenilirliğini artırır (Tutar ve Erdem, 2020).

Betimsel analizde, özellikle nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme yöntemiyle toplanan veriler, belirlenen temalar doğrultusunda analiz edilir. Ham veriler, dikkatlice incelenir ve araştırma amaçlarına uygun olarak okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenir ve sunulur (Eldeniz Çetin ve Şen, 2017; Miles ve Huberman, 2013). Bu süreçte, araştırmacılar görüşme sorularına ve temalara dayanarak verileri özetler ve anlamlı bir biçimde yorumlar. Böylece, verilerin araştırma amacına uygun şekilde anlamlı bir şekilde sunulması sağlanır.

Bu çalışmada öncelikle katılımcılara Görüşme 1, Görüşme 2, Görüşme 3, ... Görüşme 30 şeklinde numaralandırma yapılmış, betimsel analizle, yarı yapılandırılmış görüşmelerden

elde edilen veriler, ses kayıt cihazı aracılığıyla kaydedilmiş ve ardından olduğu gibi hiçbir değişiklik olmadan yazılı forma (transkripsiyon) aktarılmıştır. Yazıya dökme işlemi, zaman alıcı olsa da güçlü bir yorumlama yapabilmek için kaçınılmaz bir adımdır (Mayring, 2011). Bir saatlik bir görüşmenin dökümü ortalama altı saat sürmektedir. Bu nedenle, görüşme verilerinin mümkün olan en kısa sürede dinlenerek metin haline getirilmesi önerilmektedir (Neuman ve Robson, 2012). Bu doğrultuda, çalışmamızda görüşme verileri fazla zaman geçmeden dinlenerek yazılı hale getirilmiş, ardından bu dökümler incelenerek son haline getirilmiş anlaşılması güç kısımlar daha kolay deşifre edilmiştir.

Araştırmamızda, veri analizi için görüşme sorularından yola çıkarak bir çerçeve oluşturulmuş ve veriler bu çerçeveye bağlı olarak uygun temalar altında düzenlenmiştir. Bu süreçte, temalar belirlenirken araştırmacının kendi deneyimleri ve konuya ilişkin literatür göz önünde bulundurulmuştur (Merriam, 1998). Katılımcı öğretmenlerin ifadeleri, sırasıyla doğrudan alıntılarla aktarılmış ve kullandıkları kelimelere, ifade biçimlerine sadık kalınarak analiz süreci tamamlanmıştır. Veriler, görüşme formundaki sorulara dayalı olarak yazıya dökülmüş ve bu sorular temalar olarak belirlenmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar, söylenme sıklığına göre belirlenen frekanslar ve bu frekansların toplam yanıtlara oranlarıyla tablolastırılmıştır. Daha sonra, her soru için hazırlanan tablolar, katılımcıların görüşlerine göre yorumlanmıştır (Kvale, 2006; Kvale, 2007).

Nitel verilerin analizi, betimleyici ve yorumlayıcı bir yaklaşım benimseyerek verilerin sistematik şekilde kodlanmasını ve gerekirse alt kodların oluşturulmasını gerektirir. Kodlar arasındaki ilişkilerin mantıklı bir şekilde ortaya konulabilmesi için verilerin birden fazla kez incelenmesi gerekir (Coleman ve Unrau, 2005; Ekiz, 2009; Neuman ve Robson, 2012). Verilerin analiz sürecinde, belirli bir güvenilirlik sağlamak amacıyla, nitel araştırma yapan üç uzman tarafından verilerin %30'u kodlanmış ve bu kodlamalar karşılaştırılmıştır. Kodlama işlemi, elde edilen verilerin anlamlı kısımlarına isimler verilmesidir. Bu kodlar tematik olarak gruplanmış ve iç tutarlılığın sağlanabilmesi için anlamca bütünlük oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Katılımcıların görüşlerine ilişkin karşılaştırmalar ve araştırmacı tarafından yapılan yorumlarda yer verilmiştir sorulara verilen cevaplar üzerine elde edilen kodlar bir araya getirilmiş ortak cevaplar belirlenmiş bazı sorulara birden çok cevap verildiği görülmüş buna göre bulguların ana hatları oluşturulup aşağıdaki temalar ortaya çıkmıştır.

1. Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştığı sorunlara ait görüşleri
2. Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri
3. Öğrenci için hazırlanan BEP’i uygulama aşamasında yaşanan sorunlar
4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşler
5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili görüşler
6. BEP’in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri
7. Matematik öğretmenlerinin BEP in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri
8. BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili öneriler
9. Öğretmenlerin BEP ile ilgili yapılmasını istedikleri görüş ve önerileri

Temalar dokuz maddeden oluşturulmuştur. Yapılan görüşmelerden sonra oluşturulan tema, alt temalar ve ilgili cevapla görüşme verileri, doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuş ve temalar altında gruplanmıştır. Bu süreçte, katılımcıların görüşleri ve araştırmacı yorumlarıyla analiz yapılmış ve araştırma bulguları anlamlı bir şekilde açıklanmıştır.

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

“Geçerlilik” ve “güvenilirlik” araştırmalarda en bilinen şekliyle kullanılan (Yıldırım ve Şimşek, 2013) gerçekliği olduğu gibi yansıtmak ve araştırma verilerine dayanarak ortaya çıkarmak için önemli iki ölçüt olarak kabul edilmektedir (Kümbetoğlu, 2012).

3.6.1. Geçerlik

Nitel araştırmalarda geçerlik araştırma sonuçlarının doğruluğuna odaklanarak araştırılan konunun, doğal biçimiyle ve olabildiğince tarafsız incelenmesi anlamına gelir. Nitel araştırmanın temel özellikleri geçerlilik açısından önemli artılar ortaya koymakta ve araştırmacıya önemli stratejiler belirleme fırsatı sunmaktadır. Araştırmacı araştırma süresince konuyu olduğu gibi ve mümkün olduğu kadar tarafsız gözleyerek gerekli gördüğü taktirde yeni stratejilere başvurabilir, görüşmeye yeni sorular ekleyebilir, daha önce planlanmayan yeni görüşmeler yapabilir; elde ettiği bilgileri teyit etmek amacıyla farklı veri toplama yöntemleri kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Geçerlik, araştırmacının topladığı verilere dayalı olan belirli konuların uygunluğu, doğruluğu, anlamlılığı ve kullanışlılığına bakılarak

tanımlanmaktadır. Geçerlik bu tür konuları desteklemek için kanıtları toplama ve analiz etme sürecidir. Burada önemli olan nokta kanıtların bir araştırmacının belirli bir yöntemle topladığı verilere dayalı konuları ne dereceye kadar desteklediğidir. Bu noktada önemli olan verileri toplama yöntemi değil verilerden elde edilen konulardır. Bu konular uygun, anlamlı, doğru ve kullanışlı olmalıdır. Etkili bir araştırma için geçerlik önemli bir anahtardır. Eğer bir araştırma geçersizse değersizdir. Bu yüzden nicel ve nitel araştırmalar için geçerlik bir gerekliliktir (Bernard, 2000; Cohen, Manion, ve Morrison, 2007).

Geçerlik, iç ve dış geçerlik olarak ikiye ayrılmaktadır (Çepni, 2007). İç geçerlik araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin, çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğe; dış geçerlik elde edilen bulguların benzer durumlara ve ortamlara aktarılabilirliğine ilişkindir (Ballan ve Franklin, 2005; Gökçe, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada iç geçerliliği (araştırma sonuçlarıyla gerçeğin doğru bir biçimde temsil edilebilmesi) sağlamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmeden önce öğretmenlerle bilgi alışverişinde bulunularak ve ilgili alanyazın incelenerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur.

Yine iç geçerliliğin yüksek olması için temalar ve alt temaların birbiriyle olan ilişkisi ve bağlantısına dikkat edilerek bütünlük halinde olmasına özen gösterilmiştir. Temalar ve alt temalar titizlikle oluşturulmuş, ilgili kavramları kapsayacak genişlikte hazırlanırken ilgisiz kavramları dışarıda bırakmaya özen gösterilmiştir.

3.6.2. Güvenirlik

Güvenirlik araştırma bulgularının gerçeği yansıtması ve araştırmanın farklı zamanlarda farklı kişilerce yapıldığında benzer sonuçlara ulaşılabilmesi ile ilgilidir (Ekiz, 2009). Araştırmanın güvenilirliğini ve inandırıcılığını daha güçlü kılmak için, Matematik öğretmenlerinin görüşleri, danışman eşliğinde araştırmacı tarafından, görüşü en iyi şekilde temsil ettiği düşünülen temalara yerleştirilmiştir. Her bir sayfadaki verilerde ana kavramlar anahtar kelime olarak belirlendikten sonra tek tek sayılarak frekans ve yüzdelikleri belirlenmiş, sonra bu kavramların her biri alt tema olarak bulgular bölümünde sunulmuştur.

Verileri analizi sürecinde, ortaokullarca kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili yapılan öğretmen görüşmeleri güvenilirlik verileri hesaplanmadan önce, araştırmacı veri toplama sürecinde çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcıları arayarak görüşme için uygun gün ve saat belirlediğini, görüşmenin gerçekleştirileceği gün ve saatte

katılımcılarla görüşme gerçekleştirmiş, görüşmeler yoluyla elde ettiği ses kayıtlarını görüşmede herhangi bir değişiklik yapmadan görüşen-görüşülen sıralaması ile alınan ses kayıtlarını Microsoft Word uygulamasının çevrimiçi versiyonu ile yazıya dökülmüştür. Ardından kayıtlar yeniden dinlenerek dökümler karşılaştırılmıştır. Uyuşmayan kısımlar belirlenmiş ve düzeltilerek son hali verilmiştir. Ardından danışman nezaretinde birleştirilen kodlar yeniden gözden geçirilip düzenlenerek bulgulara kullanılmak üzere 9 temaya ayrılmıştır. Araştırmada belirlenen 30 öğretmenin görüşü temalara ayrılmış ve daha sonra bu görüşlerin her birini en iyi şekilde temsil eden örnek görüşler belirlenmiş olup, bulgular bölümünde bu görüşler gösterilmiştir.

Bu araştırmada iç güvenilirliğin sağlanması için metin haline dönüştürülen görüşme verileri araştırmacı tarafından tekrar dinlenmiş ve herhangi bir yanlışlık olup olmadığını kontrol edilmiştir. Araştırma verileri kodlandıktan sonra sorulara yönelik uzman görüşleri alınmıştır. İç geçerliği sağlamak için birlikte çalışma yapılan Matematik öğretmenin görüşü ile belirlenen tema isimleri bir bütün olarak, özel eğitim alanında 3 uzmandan (%10) verilerin analizinden sonra ulaşılan sonuçlar ve yapılan yorumlar gösterilerek katılımcı teyidi sağlanmıştır. Bu araştırmada bulgular içerisinde öğretmenlerin görüş bildirdiği cümleler doğrudan alıntı yapılarak ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmanın dış geçerliği sağlanmıştır. Ayrıca dış güvenilirliği sağlamak amacıyla, araştırmada elde edilen ham veriler ve bu veriler doğrultusunda oluşturulan tema ve alt temalar kodlama güvenilirliği için özel eğitim alanından yüksek lisansını tamamlamış üç uzman kişinin incelemesi ve teyit etmesi için Görüşme Kodlama Anahtarı (EK-2) oluşturulmuş, ardından görüşmelerin %20 'sini karşılayacak şekilde her üçüne rastgele seçilmiş, altı öğretmene ait görüşme dökümleri sunulmuştur. Her üç uzman görüşme dökümlerini okumuş ve görüşme kodlama anahtarına yanıtlarını işaretlemiştir. Uzmanlardan gelen temalar ve alt temalar araştırmacı analizleri ile karşılaştırılıp güvenilirlik yüzdesini bulmak için Miles ve Huberman (2019)'ın güvenilirlik formülünden faydalanılmıştır. $\text{Görüş birliği} / (\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}) \times 100$ formülü ile hesaplanmış güvenilirlik ortalaması %96 olduğu belirlenmiştir.

Dış güvenilirliğin sağlanması için araştırmada elde edilen ses kayıtları ve bunların dökümü ve kodlama çalışmaları araştırmacı tarafından muhafaza edilmektedir. Gerektiğinde bütün bunlar katılımcıların kimliklerinin ifşa olmayacağı bir şekilde incelemeye açıktır. Ayrıca, nitel araştırmalarda güvenilirlik açısından soruların ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabi tutulması gerekmektedir (Cansız Aktaş, 2014). Bu noktada araştırma verilerini teşkil eden

görüşmelere başlamadan önce 4 Matematik öğretmeni ile pilot görüşme yapılmıştır. Pilot uygulama esnasında görüşülen öğretmenler, araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmemiştir.



BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ortaokullarda görev yapan Matematik öğretmenlerinden BEP hazırlama ve uygulama konusunda karşılaştıkları problemlerle ilgili toplanan veriler temalara ve alt temalara ulaşılmış, ve aşağıda bu tema ve alt temalara ait bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlere BEP hazırlama ve uygulama ile yeterlilik düzeyleri sorulmuş 17'si yeterli, 18'i az yeterli, 8'i biraz yeterli, 4'ü ise yetersiz gördüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

4.1. Matematik Öğretmenlerinin BEP Hazırlarken Öğrenci İle İlgili Bilgi Toplama Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Ait Görüşleri

Tablo 4.1. Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştığı sorunlara ait görüşleri

	f	%
BEP hazırlama sürecinde ilgili kişilerle iş birliği yapmada sorun yaşama	23	76,7
BEP hazırlama sürecinde öğrenci ile ilgili yazılı kayıtlara ulaşmada sorun yaşama	16	53,3
BEP hazırlamada ölçme araçlarının hazırlanmasında sorun yaşama	10	33,3
BEP hazırlama sürecinde destek alacak uzman eksikliğinden sorun yaşama	7	23,3
BEP hazırlama sürecinde ölçme araçlarının uygulanmasında sorun yaşama	6	20
BEP hazırlama sürecinde farklı yetersizlik türüne sahip öğrencilerin bulunmasından kaynaklanan sorunlar	4	13,3

Tablo 4.1’de yer alan verilere göre matematik dersi ile ilgili BEP hazırlama sürecinde öğrencilerle ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaşılan sorunlarla ilgili katılımcı öğretmenlerin 23’ü (%76,7) ü ilgili kişilerle işbirliği, 16’sı (%53,3) öğrenciler hakkında bilgi alabilecekleri yazılı kayıtlara ulaşmada, 10’u (%33,3) ölçme araçlarının hazırlanmasında, 7’si (%23,3) destek alacak uzman eksikliğinden sorun yaşama 6’sı (%20) ölçme araçlarının uygulanmasında 4’ü (%13,3) farklı yetersizlik türüne sahip öğrencilerin bulunması olarak belirtmişlerdir. Bu verilere göre Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecinde öğrenci hakkında bilgi toplamada en çok ilgili kişilerle iş birliği alanında sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğrencinin eğitim öğretim faaliyetlerinden üst düzeyde yarar sağlayabilmesi için BEP hazırlamak önemlidir. BEP’te de işbirliğinin önemli olduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Bu verilerde de öğretmenlerin işbirliğinde sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden örneklere yer verilmiştir:

Ö 4”ramda çalışanlarla ve o BEP raporunu hazırlayanla bir iş birliğimizin olması gerekiyor o ne yazık ki böyle bir süreçte bir işbirliği olmuyor... ben isterdim ki mesela bu çocuğa bi BEP raporu veriliyorsa madem daha öncekilerle de işbirliğimizin olmasını...”

Ö3”... sınav hazırlıkları gerçekten çok sıkıntılı oluyor çünkü uygulama süreci zaten zor olduğu için zaten sınıfta kaldı ki ben kendi destek eğitim dışında sadece ders içerisinde eeee o çocuğa hazırladığımız planı uygulamak bir de çok zor yani ister istemez sınavına hazırladınız da çok basit düzeyde hazırlıyoruz ama çocuk onlara bile cevap verirken bazen çok zorlanıyor.

Ö5 “... biz de zaten özel eğitim öğretmeni diye maalesef bir normumuz yok hani tamamen branş öğretmenleri kendi bildikleri ve işte dediğim gibi arkadaşlarımızdan aldığımız bilgiler üzerine bu işi yapıyoruz ...

4.2. Matematik Öğretmenlerinin Öğrenci İçin Uygun Amaçların Oluşturulması

Sürecinde Karşılaştıkları Problemlerle İlgili Görüşleri

Tablo 4.2. Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri

	f	%
Öğrenci performansını ifade etme	15	50
Öğrenci ihtiyaçlarını belirleme	9	30
Amaçları uyarlama	8	26,7
Yeni amaç ve alt amaçları yazma	8	26,7

Tablo 4.2’de yer alan verilere göre matematik dersi ile ilgili BEP hazırlama sürecinde uygun amaçların oluşturulması aşamasında karşılaştıkları problemlerle ilgili katılımcı öğretmenlerin 15’i (%50) öğrenci performansını ifade etme, 9’u (%30) öğrenci ihtiyaçları belirleme, 8’i (%26,7) amaçları uyarlama, 8’i (26,7) yeni amaç ve alt amaçları yazmada problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere göre BEP hazırlama sürecinde uygun amaçların oluşturulması aşamasında karşılaştıkları problemlerle ilgili en fazla öğrenci performansını belirlemede sorun yaşadıkları görülmektedir. Uygulama - değerlendirme süreçlerinde sınıf içi dinamiklerin ve öğretmen - öğrenci etkileşiminin BEP surecilerinin etkililiğinde önemli rol oynadığını göstermektedir. Bu durumun öncelikli olarak öğrencinin hafif düzey tanısı olmasına rağmen kaynaştırma seviyesine uygun olmayışı (tanılama hatası), öğretmenin özel gereksinimli bireyler hakkındaki bilgi eksikliği, paydaşlar arası iletişim yoksunluğu, öğrencinin yetersizlik türüne yönelik olarak (otizm, işitme vb.) öğrenci ile sağlıklı iletişim kuramamadan kaynaklı olduğu söylenebilir. Sınıfların kalabalık olmasına yol açan nedenlerin nüfusun kalabalık olması, sınıf donanımı ve kaynak eksikliği ve okul sayısının yetersiz oluşu söylenebilir. BEP gereksinimli öğrencinin bireysel ilgi gerektirmesi süreçteki zorlukları artırdığı ifade edilebilir. Destek eğitim odalarının fiziksel koşulları ve donanımının

öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmesi, kullanılacak materyal ve kaynakların zenginleştirilmesi ve güncel eğitim teknolojileriyle desteklenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, destek eğitim odası programlarının öğrencilerin BEP'lerinde belirlenen hedeflerle uyumlu olacak şekilde planlanması ve bu programların etkinliğinin sistematik olarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

Ö 27: Yani dersimle alakalı öğrenci performansını ifade etmede sıkıntı yaşıyoruz...

Ö 23: Bir kere öğrenci ihtiyaçlarını belirlemek uzun bir süreç...

Ö 19: ... yani amaçları uyarlama konusunda öğrenciye uyarlama konusunda sorun yaşıyoruz...

Ö 2: amaçlar noktasında beni zorlayan şey aslında genel anlamda dediğim gibi çok geniş bir havuz bu amaçların hangilerini gerçekleştirebileceğini kestiremediğim ee amaç hazırlarken ee yani ona göre amacı sınırlayabilirim belki ama u diyorum ya acaba gerçekleştirir mi gerçekleştiremez mi biraz kararsız kalıyorum.

4.3. Öğrenci İçin Hazırlanan BEP'i Uygulama Aşamasında Yaşanan Sorunlar

Tablo 4.3. Öğrenci için hazırlanan BEP'i uygulama aşamasında yaşanan sorunlar

	f	%
Kalabalık sınıflar ve ders saati yetersizliği	22	73,3
Destek eğitim odası eksikliği	17	56,7
BEP gereksinimi olan öğrencide veya diğer öğrencilerde problem davranışlar	16	53,3
Farklı etkinlik hazırlama ve uygulama	13	43,3
Öğretim planı (BÖP) hazırlama	12	40
Farklı yöntem uygulama	7	23,3
Müfredatı yetiştirme kaygısı	6	20

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda BEP hazırlama ve uygulamada araştırmaya katılan öğretmenlerin 22 (%73,3) kalabalık sınıflar ve ders saati yetersizliği, 17 (%56,7) destek eğitim odası gerekliliği, 16'sı (%53,3) BEP öğrencisinde veya diğer öğrencilerde problem davranışlar, 13'si (%43,3) farklı etkinlik hazırlama ve uygulama, 12'si (%40) öğretim planı hazırlama, 7'si (%23,3) farklı yöntem, 6'sı (%20) müfredatı yetiştirme kaygısı yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre öğrenci için hazırlanan BEP'i uygulama aşamasında en fazla kalabalık sınıflar ve zaman yetersizliğinde sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğrenci ihtiyaçlarını belirleme nitelikli bir BEP hazırlanması için öğrencilerin detaylı olarak değerlendirmesinde oldukça önemlidir. BEP uygulamalarının

etkinliğinin sistematik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi, sürecin başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu amaçla, okul düzeyinde düzenli veri toplama ve analiz çalışmalarının yapılması, öğrenci gelişiminin objektif ölçütlerle değerlendirilmesi ve sonuçların raporlanması gereklidir. İzleme ve değerlendirme süreçlerinde standardize edilmiş araçların kullanılmasından ziyade öğrenciye yönelik, süreç, ve sonuç değerlendirmelerinin bütünlüklü bir yaklaşımla ele alınması önerilmektedir. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örnekler yer verilmiştir:

G 5: ...son zamanlarda genelde dikkatimi çekmeye başladı son dönemde çocuklara ayrı bir çalışma yaptırdığımız zaman o öğrencilere ayrı bir çalışma yaptırdığımız zaman çocuk şeyi yapıyor ben deli değilim gibi hani böyle ben onlardan ayrı kaldırıp atıyor mesela çok agresifleşiyor öğrencimiz de var Evet mesela ayrı bir çalışma ayrı bir sınav kağıdı getirdim diyelim yani ona ayrı bir sınav kağıdı getiririm mesela bunu alıyor eee bakıyor ki diğeri hemen diğeri kağıdına bakıyor onunla aynı mı değil mi farklı bir kağıtsa yapmıyor onu eee yani Ayrı muamele yapıldığı için dışlandığını hissediyor...

G 9: Ee destek eğitim odası olursa mesela bir okulda daha iyi ilerliyoruz Ee daha yakın bir ortamda bire bir ders yapmakla işte böyle bir odası olmayan bir okulda eğitim vermek de aynı olmuyor Tabii ki

G 25:de bir yandan da yetişecek bir müfredat olduğu için hani birebir ilgilenme süreci az oluyor...

4.4. Etkili Bir Özel Eğitim Hizmeti İçin BEP Hazırlama ve Yürütme ile İlgili Yasal

Düzenlemelerin Yeterliliği Konusundaki Görüşler

Tablo 4.4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği konusundaki görüşler

	f	%
Bilgisi olmayanlar	16	53,3
BEP gereksinimli öğrencilere yönelik (LGS) merkezi sınav yapılmaması	7	23,3
Yetersiz görenler	5	16,7
Özel eğitim sınıfında olması gerektiğini düşünenler	4	13,3
Yeterli görenler	1	3,3

Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği konusundaki görüşleri Tablo 4.4’de incelendiğinde öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda 16’sı (%53,3) bilgisinin olmadığını, 7’si (%23,3) BEP gereksinimli öğrencilere yönelik (LGS) merkezi sınav yapılmaması, 5’i (%16,7) yetersiz görenler, 4’ü (%13,3) özel eğitim sınıfında olması gerektiğini düşünenler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre etkili bir özel eğitim hizmeti için

BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusunda en fazla BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgilerinin olmadığıdır. Bunun nedeninin öğretmenlerin lisans döneminde BEP hazırlamaya yönelik yeterli eğitim almamaları, hizmet içi eğitimlerin verimli olmamasından kaynaklandığı belirtilebilir. Eğitim sisteminin üst düzey karar alıcıları olan politika yapıcıların ve yöneticilerin, BEP süreçlerinin etkinliğini artıracak makro düzeyde düzenlemeler yapmaları gerekmektedir. Bu kapsamda, BEP süreçlerinin yasal çerçevesinin güçlendirilmesi ve uygulama standartlarının netleştirilmesi öncelikli konular arasındadır. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

G 1: yok onla bi bilgim yok hocam BEP'i alıyoruz çocukların durumuna göre uygulamaya gayret ediyoruz ama yasal sorumluluklardan bir bilgimiz yok.

G 2:Ee nasıl diyeyim size LGS diyelim hani o tarz sınavlar ya da ortak yapılan sınavlar oluyor mesela bu sene özellikle pilot sınavlar oldu 6 Sınıflara ortak sınav oldu Mesela onlardan bahsediyorum.

G 16: :Yani orada bir eksiklik ya şöyle Bence BEPin BEP gereksinimli öğrencilerin Kendi düzeylerinde farklı okulları olmalı Yani her sınıfa kaynaştırma olarak dağıtılmamalı diye düşünüyorum.

G 14: yani yasalarla ilgili düzenleme BEP hazırlama BEP gereksinimli öğrenciyle çalışmalar yapılması bununla ilgili yani şeyde kağıt üzerinde sorun yok yasalarla kurallarla yöntemlerle yapılması gerekenlerle toplantılar olsun sizin saydığınız onlarda sıkıntı yok...

4.5. BEP Hazırlama Sürecinde İlgili Kişi Ya Da Kurumlarla İşbirliğinde Yaşanan

Problemlerle İlgili Görüşler

Tablo 4.5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili görüşler

	f	%
RAM ile iş birliği	23	76,7
Okul (şube) ilçe/il zümre toplantıları	14	46,7
Aile ile iş birliği	9	30
Öğretmenler kurulu	5	16,7
Okul yönetimi ile işbirliği	2	6,7
BEP birimi toplantıları	2	6,7

BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemler ile ilgili görüşleri Tablo 4.5’de incelendiğinde öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda 23’ü (%76,7) RAM ile işbirliği, 14 (%46,7) okul (şube) ilçe/il zümre Toplantılarında 9’u (%30) aile ile işbirliği, 5 (%16,7) öğretmenler kurulu, 2’si (%6,7) okul

yönetimi ile işbirliği, 2'si (%6,7) BEP Birimi Toplantıları yapılmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla İşbirliğinde en fazla RAM ile ilgili işbirliğinde sorun yaşadıkları bilgisine ulaşılmıştır. Bunun nedeninin RAM'ın okul ziyaretleri konusunda eksiklerin olduğu, bilgilendirici faaliyetlerde bulunmaması, kurumun görev ve sorumluluklarını tam olarak tanıtamaması, ulaşamaz pozisyonda görünmesinden kaynaklandığı belirtilebilir. Okul yönetiminin BEP süreçlerindeki rolü ve etkinliği, programın başarısında belirleyici faktörler arasındadır. Bu doğrultuda, okul yöneticilerinin BEP süreçlerinin etkin yürütülmesi için gerekli idari desteği sağlaması ve kaynakları tahsis etmesi gerekmektedir. Yöneticiler, BEP ekibinin düzenli toplanması ve çalışması için uygun zaman ve mekân düzenlemeleri yapmalı, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyecek hizmet içi eğitim programları düzenlemeli veya aracılık etmelidir. Okul yönetimi ayrıca, rehberlik servisi ve destek eğitim odası personelinin görev tanımlarını netleştirmeli ve bu birimlerin etkin çalışması için gerekli düzenlemeleri yapmalıdır. Rehberlik servisi ve destek eğitim odalarının işlevselliğinin artırılması, öğretmenlerin bu birimlerden daha etkin faydalanabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması ve kurumsal yapıların BEP süreçlerine aktif katılımının sağlanması önem taşımaktadır. Okul içi iletişim ve işbirliği kanallarının güçlendirilmesi, BEP süreçlerinde tüm paydaşların aktif katılımının teşvik edilmesi ve kaynaştırma uygulamalarının başarısı için olumlu bir okul kültürü ve ikliminin oluşturulması da yönetimin sorumlulukları arasındadır. BEP'in başarıya ulaşmasında kritik öneme sahip olan aile-okul işbirliğinin sağlanması açısından oldukça değerlidir. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

G 28: evet biz hani yapmamız gerekenleri yaparken hani sunuyoruz ama sonra onlar bize hani bir dönütte bulunmadıklarını düşünüyorum... RAM'ların bilmiyorum hani sadece oraya öğrenci göndermek RAM'larında kendi işine kendi çerçevesinde yapması gibi geliyor bana...

G 6:Yok açık konuşayım hani ee bilemeyeceğim hani ilçe düzeyindeki toplantılara katıldım matematik zümrelerine katılıyorum 8 yıldır herhangi bir şey konuşmadık bir fiil bildiğim kadarıyla diğer zümrelerde arkadaşlarım var hani özel eğitim zümresi dışında pek konuşulduğunu düşünmüyorum.

G 2: eeee aile noktasında genelde eksik tabi ki veliyle olan yani çocuklarının durumundan ötürü mü bilmiyorum ...hani onlar normal toplantılara bile katılmayı tercih etmiyorlar hani..dolayısıyla eeeee BEP planı hazırlarken de herhangi bir iletişimimiz i olamiyo maalesef keşke gelip onlarda hani belki ...

G 21: BEP birimi ne oluyor hocam bak bilmiyorum.

4.6. BEP'in İşlevselliği ve Uygulama Sürecinde Değişikliklerle İlgili Öğretmen Görüşleri

Tablo 4.6. BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri

	f	%
Uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duyanlar	22	73,3
İşlevsel olmadığını düşüneler	15	50
İşlevsel olduğuna düşünenler	11	36,7
Uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duymayanlar	4	13,3

BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili görüşleri Tablo 4.6'da incelendiğinde öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 22'si (%73,3) uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duyanlar, 15'i (%50) işlevsel olmadığını düşüneler, 11'i (%36,7) işlevsel olduğuna düşünenler, 4'ü (%13,3) uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duymadıkları şeklinde belirtmişlerdir. Bu verilere göre BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşlerinde en fazla uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duydukları bilgisine ulaşılmıştır. Bu değişikliklerin nedeninin öğrenci performansının tam ve doğru alınmamasından öğrencinin sık devamsızlık yapması ve çabuk unutmasından kaynaklı düzeyine inmede sorun yaşanması veya bireysel ilerlediği için hızlı ilerleme sağlamasından kaynaklı olduğu söylenebilir. İşlevsel olmadığının düşünmelerinin sebebinin ise öğretmenlerin bilgi eksiklerinden kaynaklı BEP uygulamada yetersizliklerinden dolayı tam ve doğru uygulayamadıklarından ilerleme kaydedememeleri olabilir. Bireysel eğitim programı esnekliği, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına göre özelleştirilerek öğrenme deneyimini daha verimli, motive edici ve ulaşılabilir kılar. Konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

G 14: ya şimdi kazanımlarda tabii ki de yer değişikliği yapmışlığım olmuştu arada es geçtiğim ya da yeni kazanım eklediğim şunu da anlatsaydın çocuğu tanıdıkça dediğim şeyler olmuştu.

G 14: ...işlevsel değil öğrenciyi de bir yere götürdüğü yok açıkça şimdi işin doğrusunu konuşmak gerekiyorsa yani BEP gereksinimi olan öğrenciye yani bir okul ortamında normal bir okul ortamında sınıf ortamında alıp da bir eğitim seviyesine ulaştırmak bir yere götürmek imkânımız yok...

G23: Şimdi şöyle öğrenci hakkında tüm veriler toplanıp öğrencinin gelişimine uygun amaçlar oluşturulduğundan işlevsel bir BEP olduğunu düşünüyorum açıkçası ama yine de uygulama sürecinde çocuğu öğrenim düzeyi yeni amaç ve kazanımlar eklerken birkaç ay boyunca çalışılan hedef kazanım da çocuğun hiçbir ilerleme sağlayamadığını fark ettiğimizde bunu ne yapıyoruz değiştirmek zorunda kalıyoruz plandan çıkarmak zorunda kalıyoruz...

G 22... temel düzey olduğu için bilmesi gereken olduğu için çok da değiştirme gereği hissetmiyorum çünkü bir öğrencinin neye ihtiyacıdır işte pazara gidecek markete gidecek eee bir toplama kiloyu bilme zamanı ölçme bunları bilmesi gerekiyor saymayı bilmesi gerekiyor öğrettiğim şeyler günlük yaşamda sürekli kullandığı şeyler olduğu için değiştirme ihtiyacı hissetmedim.

4.7. Matematik öğretmenlerinin BEP'in Katkı Sağladığı Kişiler ile İlgili Görüşleri

Tablo 4.7. Matematik öğretmenlerinin BEP'in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri

	f	%
Öğrenciye katkısı olduğunu düşünenler	20	66,7
Aileye katkısı olduğunu düşünenler	9	30
Öğretmene katkısı olduğunu düşünenler	9	30
Öğrenciyi ayırttığını düşünenler	4	13,3
Arkadaşlarına/çevresine katkısı olduğunu düşünenler	2	6,7
Okula katkısı olduğunu düşünenler	2	6,7

BEP'in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri incelendiğinde verilerin analizi sonucunda Tablo 4.7'de görüşmeye katılan öğretmenlerin 20'si (%66,7) öğrenciye katkısı olduğunu düşünenler, 9'u (%30) aileye katkısı olduğunu düşünenler, 9'u (%30) öğretmene katkısı olduğunu düşünenler, 4'ü (%13,3) öğrenciyi ayırttığını düşünenler, 2'si (%6,7) okula katkısı olduğunu düşünenler, 2'si (%6,7) arkadaşlarına/çevresine katkısı olduğunu düşünenler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre BEP'in katkı sağladığı kişiler ile ilgili öğretmen görüşleri en fazla BEP'in öğrenciye katkısı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bunun nedeninin kaynaştırma eğitiminde kalabalık sınıflar ve derslerin öğrencinin seviyesine uygun olmaması, öğrencinin BEP ile kendini değerli hissetmesi, görünür olmasını sağlamasından kaynaklandığı, aile açısından bakıldığında özel gereksinimli çocuğunun önemsenmesinden dolayı memnuniyet, yeterlilik hissi oluştururken, öğretmen açısından bilmediği bir yolda izleyeceği yol haritası olarak görülebilir. Okul vizyonu açısından bütünleştirilmiş eğitimle farkındalıklı nesiller yetiştirme açısından avantaj sağlayacağı düşünülebilir. BEP'in sağladığı farkındalık ve avantajların yanı sıra BEP gereksinimli öğrencinin ders esnasında destek eğitim odasına alınması, ders esnasında farklı etkinlik, yöntem ve tekniklerle BEP uygulanmaya çalışılması sınavlarının farklı sorularla yapılması öğrencinin kendini asimile hissetmesine yol açabileceği ve arkadaşlarının da tepki göstererek dışlamalarına yol açabileceği söylenebilir. Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

G 28: ...arkadaşlarının da nevi onu kabullenmesi ama biraz daha özel bir şekilde kabullenmesini adına bence tüm çevresine katkısı olduğunu düşünebiliriz

G 8: Eee şöyle çoğunlukla bazı çocuklar kendilerini sınıfta farklı hissediyorlar ee onlara farklı davranıldığı için onları çok fazla hani hissettirmemek gerekiyor ama hani sınavda da farklı olduğu için mesela diğer arkadaşları genellikle şöyle söylüyor oo onların sınavları çok kolay biz niye o sorulardan çözmiyoruz böyle bir problemle karşılaşıyoruz genellikle öğrenci kendini kötü hissediyor yani arkadaşlar öyle söyleyeyim ki kendini üzüntülü hissettiği durumlarla karşılaştığımız oluyor aynı sınavı şöyle aynı sınavı soruyorum sonra onları alıp kendi sınavlardan da yaptığımız olabiliyor yani üzülmesin diye.

4.8. BEP Hazırlama ve Uygulamada Karşılaşılan Problemlerin Çözümü ile İlgili Öneriler

Tablo 4.8. BEP hazırlama ve uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili öneriler

	f	%
Hizmet içi eğitim düzenlenmeli	15	50
Her okulda BEP ile ilgili uzmanlarının olması	7	23
Evrak yükü azaltılmalı	6	20
İş birliği artırılmalı	5	16,7
BEP hazırlamada ve uygulamada yazılı doküman ve materyal eksikliği / EBA üzerinden kaynak paylaşımı	5	16,7
Aile eğitimi	5	16,7
Öğretmenlik programlarındaki özel eğitimle ilgili derslerin artırılması	2	6,7
Destek eğitim sınıfı zamanın geç açılması	2	6,7
Bireysel ders saati artırılmalı	2	6,7
Destek eğitim ve matematik dersi öğretmenin aynı olması	2	6,7
Fiziki şartlar sağlanmalı	1	3,3
Sınıfta BEP ihtiyacı olan öğrenci mevcudunun azaltılması	1	3,3
Tanılama süreci iyileştirilmeli	1	3,3

BEP hazırlama ve uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili öneriler de öğretmenlerle yapılan görüşme verilerin analizi sonucunda 15'i (%50) hizmet içi eğitim düzenlenmesi gerektiği 7'si (%23,3) her okulda BEP ile ilgili uzmanlarının olması gerektiği, 6'sı (% 20) evrak yükü azaltılması gerektiği, 5'i (%6,7) iş birliği artırılması gerektiği, 5'i (%16,7) BEP hazırlamada ve uygulamada yazılı doküman ve materyal eksikliği /EBA üzerinden kaynak paylaşımı olması gerektiği, 5'i (%16,7) aile eğitimi sağlanması gerektiği, 2'si (%6,7) öğretmenlik programlarındaki özel eğitimle ilgili derslerin artırılması gerektiği, 2'si (%6,7) destek eğitim sınıfı zamanın geç açılığı, 2'si (% 6,7) bireysel ders saati artırılması gerektiği, 2'si (%6,7) destek eğitim ve matematik dersi öğretmenin aynı olması gerektiği 1'i (%16,7) sınıfta BEP gereksinimli öğrenci mevcudunun azaltılması gerektiği, 1'i (%3,3) tanılama süreci iyileştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili

önerilerde en fazla hizmet içi eğitim düzenlenmesi gerektiği bilgisine ulaşılmıştır. Bunun nedeninin öğretmenlerin özel gereksinimli öğrenci hakkında bilgilerinin olmaması, lisans eğitimi sırasında aldıkları özel eğitim ve kaynaştırma derslerinin yetersiz oluşundan kaynaklı olduğu söylenebilir. BEP geliştirme sürecinde, BEP toplantılarına, okul-aile iş birliğinin önemine ve BEP kapsamında belirlenen amaçların iyileştirilmesine yönelik çalışmalara/hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmelidir. BEP hakkında düzenlenen kurs, seminer ve kongrelere BEP geliştirme biriminde yer alan tüm üyeler yönlendirilmelidir. Destek eğitim odasında ve matematik dersine giren öğretmenin aynı olmasının öğrenciyi tanımasından dolayı daha kolay ilerleme sağlanacağı ve zaman kaybını önleyeceği söylenebilir. Yetersiz dersliklerden dolayı veya öğrenci mevcudunun azlığından dolayı (özellikle köy okullarında) farklı yetersizlik grubundan öğrencilerin aynı sınıfta olması veya birden fazla kaynaştırma öğrencisinin aynı sınıfta bulunması hem BEP uygulanabilirliği açısından olumsuzluklara yol açabilirken hem de öğrencilerin davranış problemleri vs. konularda sınıf kontrolünün sağlamayı zorlaştırabileceği öğretmenin ve diğer öğrencilerin dikkatlerini ve motivasyonlarını düşürme riskinin olabileceği varsayılabilir.

Bu konu ile ilgili görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş olduğu bilgilerden şu örneklerle yer verilmiştir:

G 25: ... üstün zekalılar için konuşayım yeterli kaynak o yaş grubuna hitap eden eee aslında yok hadi biz yönlendirecek tamam bu çocuk bu yaş grubunda ama bunları hani bu derece yüksek IQ su varsa şunlar yapılabilir diye eğitimler verilebilir okullarda branşlar bazında hani çok fazla kaynak var ama özel öğrenme güçlüğü çekenlerde ama üstün zekalı çocuklar için özel yetenekliler için daha fazla olabilir... BEP yaparken özel öğrenme güçlüğü olanlar için bir sürü hazır testler var rehberlik bu yönden çok zengin mesela hani alıyoruz görsellerle falan testler yapabiliyoruz nerede eksikleri var ona göre planlama ama üstün zekalılarda o şekilde belirgin testler yok bizim öğretmenlerin kullanabileceği...

G 9: Şimdi ben BEP'i hazırlarken özellikle rehberlik servisinden yardım almayı çok isterim burada onun eksikliğini çok fazla... rehberlik servisi olmayan okullarda bu süreç çok zor ilerliyor hem tanı koymak açısından hem de işleyişin sürmesi açısından hani bizi yönlendirebilecek kimse yok ...

G 24: ... sınıfta BEP öğrencisi varsa ona ben ders vermek isterim çünkü öğrenciyi daha iyi tanıyorum Şimdi eee dersi başka bi öğretmen yapıyo ama o çocuğun sınavını ben yapıyorum burada da bi bence eee uyumsuzluk söz konusu...

G 26: yani uu şöyle bazen oluyor ki bir sınıfta bir iki tane BEP gereksinimli öğrenci oluyordu hani o öğrenci sayısında zaten sınıflar kalabalıksa bir kişiye biz ulaşamazken aynı anda 2 kişiye ulaşmakta haliyle zorlanıyoruz ee yani kalabalık sınıf bizim için zor oldu...

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların sonuçları tartışılırken okullarda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilere BEP hazırlamada matematik öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili temaya göre 9 ayrı başlık oluşturulmuştur. Öğretmenlerin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştıkları sorunlara ait görüşler, öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri, öğrenci için hazırlanan BEP'i uygulama aşamasında yaşanan sorunlar, etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşler, BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili görüşler, BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri, BEP' in katkı sağladığı kişiler ile ilgili görüşleri, BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerilerin bulguları yorumlanmış ve alan yazında yer alan bilgilere göre tartışılmıştır.

5.1.1. BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaşılan sorunlara ait tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 23'ü (%76, 7) BEP hazırlama sürecine dahil olan kişilerle işbirliğinde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. BEP hazırlama oldukça kapsamlı bir çalışmayı gerektirdiğinden, aile ile işbirliği çocuğu en iyi tanınması ve doğru bilgi verebilmesi açısından, ilgili uzmanlarla işbirliği eğitimin niteliği açısından önemlidir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yaman (2017); Aras (2023); Ersan ve Ata (2016); Zeitlina V. vd.(2014); Mereoiu vd. (2016); Burnstein ve arkadaşları (2004); Kuyumcu (2011); Yazıcıoğlu (2019); Küçükoğlu (2022); Research vd.(2011); Tryfon, Anastasia ve Eleni (2019); Kurşun (2020); Kartal (2016);Avcıoğlu (2011); Dağhan (2023); Goepel (2008) tarafından yapılan araştırmada BEP hazırlama aşamasında ve toplantı zamanlarında ailelerin katılımlarının yeterli olmadığını, öğretmenlerin ailelere kıyasla BEP sürecini ekip çalışması olarak düşündükleri ancak ailelerin BEP sürecinde görüş bildirme ve karar almada kendilerini diğer ekip üyeleriyle eşit düzeyde görmedikleri, , çoğunluğunun BEP'i tek başlarına hazırladığı, BEP hazırlarken öğretmenlerin tamamının ailelere, okul idaresine, rehber öğretmene ve RAM'dan ilgili kişilerin desteklerine gereksinim duyduklarını bulgusuna

ulaşmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, işbirliğinin önemini vurgulayan çalışmalara ulaşılmıştır. Giray (2023); Deniz (2018); Toprak (2018); Deniz (2021); Aslan (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP geliştirme sürecinde okul dışı aile ve okuldaki uzman kişilerle etkileşim halinde olduğu, aile, rehber öğretmenler, okul yönetimleri, rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ve genel eğitim öğretmenleri, zümre öğretmenleriyle ya da sınıf rehber öğretmeni ve rehber öğretmenle görüşüp fikir alış verişinde bulunduklarını okul idaresi ve okuldaki diğer personeller ile de iş birliği yaptıklarını özellikle okul idaresiyle koordineli şekilde çalıştıklarını, okul idaresinin desteğiyle bazı sorunları daha kolaylıkla çözdükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 16'sı (%53,3) öğrencilerin bilgilerine ulaşma yönünde çabalarına rağmen okul idaresinden ya da aileden bilgi alma yönünden sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. BEP hazırlama sürecinde en önemli noktalardan biri olan öğrenci bilgilerine ulaşılabilirlik birçok öğretmen tarafından gerçekleştirilememektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. İlik (2015); Adalıoğlu (2023) tarafından yapılan araştırmalarda BEP geliştirme sürecinde öğretmenlerin öğrenci bilgilerine ulaşamadıklarını, özel gereksinimli öğrencilerin geçmiş yıllardaki performans düzeylerinin kayıt altına alınmasının hedef belirlerken oluşabilecek sorunları ortadan kaldıracak düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 10'u (%33,3) ölçme araçlarının hazırlanması ile ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler BEP hazırlarken özel gereksinimli öğrenciler için kazanımların belirlenmesi ve dolayısıyla neleri ölçeceklerini her eğitim öğretim yılı başında belirlemektedir. Görüşmelerde BEP'in çeşitli kaynaklardan olduğu gibi alınması veya gelişigüzel oluşturulması, problemin öğrenciyi tanıma sürecinden başlayarak öğrencinin düzeyine göre uygun soru hazırlamada zorlandıkları, hazırladıkları soruların öğrenci düzeyine uygunluğu noktasında tereddüt yaşadıkları, kendilerini bu konuda yetersiz hissettikleri ve öğrencinin RAM raporunda bulunan tanıya uymamasından kaynaklı performansına uygun ölçme aracı hazırlamakta zorlandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Sanır (2009); Adalıoğlu (2023); Ayçeken (2024); Deniz (2018); Thompson, Thurlow ve Whetstone (2001); Kesici (2019); Kurşun (2020); Evyapan, (2020); İlik (2015); Özkul (2023); Akkoyunlu (2019) tarafından

yapılan araştırmalarda öğretmenlerin, öğrencilerinin başarılarını değerlendirirken uygun ölçme aracı hazırlamadıklarını, performans belirlerken kullanmaları gereken ölçme araçlarını bilmedikleri, BEP gereksinimli öğrenciye uygun bir şekilde hazırlanıp yapılması gerekirken ölçmenin diğer öğrencilerle eşit değerlendirilmelerinden dolayı zorlandıkları, farklı bir ölçme ve değerlendirme uygulamanın öğrencinin sınıftan soyutlanmasına neden olduğu gerekçesiyle gelişimlerinin değerlendirilemediği bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, ölçme değerlendirmenin doğru yapıldığını vurgulayan çalışmalara ulaşılmıştır. Bozkurt (2022); Dağhan (2023); Deniz (2021); Karakış (2022); Kargın vd. (2010); Düşünür (2018); Dilber (2017); Denizli (2015); Çetinkol (2019); Battal (2007) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerinin ölçme aracı hazırladıkları, kullandıkları ölçme değerlendirme ile ilgili farklı yöntemler uyguladıkları ve bu araca göre puanlandırma yaptıkları, BEP gereksinimli öğrenci için değerlendirme ölçeklerini kullanmayı bildikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırma katılan öğretmenlerin 7'si (%23,3) BEP hazırlamada uzman desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin genellikle okul rehber öğretmeni ile iletişim halinde olduğu görölmektedir. Öğretmenlerin ihtiyaç duydukları alana dair uzman arayışına girmeme nedeni özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine yönelik, alanında uzman özel eğitim öğretmeni yerine rehber öğretmen ile işbirliği içerisinde olmaları öğretmenler arası iletişim ve işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanamaması ve arada bir köprü görevi olması gereken BEP geliştirme biriminin işleyişinde sıkıntılar olduğunu, üniversitede özel eğitimle ilgili derslerin yetersizliği ve hizmet içi eğitimlerin eksikliği akla gelmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görölmektedir. Burnstein ve arkadaşlarının (2004); Üzümcü (2016); Burunsuz (2019); Topbaş (2023); Kuyumcu (2011); Kesici (2019); Zeybek (2015); Aslan (2018); Aras (2023); Dilber (2017); Demir (2018); İlik (2015) tarafından yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin, BEP hazırlama ve uygulama sürecinde öğrenci hakkında daha detaylı bilgi alabilmek, özel gereksinimli öğrencideki yetersizliğin tür ve derecesi arasındaki farklılıkları belirleyebilmek için bir uzmana ihtiyaç duydukları, ebeveynlerin çocukların başarılarının artması için kaynaştırma sürecinde eksiklik olarak gördükleri bireysel destek ve uzman öğretmene ihtiyaç duydukları bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, uzman desteği alan çalışmalara da ulaşılmıştır. Toprak (2018); Gür (2018); Topbaş (2023); Güler (2019); tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin özel gereksinimli öğrenci için eğitsel olarak neye gereksinimi olduğunu belirlemek amacıyla ya da düzeyini belirleme çalışmaları için ile

ilgili yardım almak için özel eğitim öğretmenlerinden ve okul rehber öğretmenlerinden yararlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda katılımcı Matematik öğretmenlerinin 6'sı (%20) ölçme aracı uygulama konusunda problem yaşadıklarını belirtmiştir. 21. yüzyılda öğretmenlerden beklenen başlıca özellikler; farklı öğrenme metotlarına hâkim olan, etkili iletişim becerilerine sahip, sınıf yönetimine hâkim ve iyi derecede ölçme değerlendirme yapabilen bireyler olmalarıdır (Saraçoğlu ve Yenice, 2009). ÖEHY 24/b maddesinde tüm ölçme ve değerlendirme sürecinin öğrencilerin yetersizlik türü, gelişim özellikleri ve eğitim performansları doğrultusunda süre, ortam, yöntem, cihaz ve materyallerde düzenlemeler yapılarak gerekli tedbirler alınması şeklinde açık ifadelerle belirtilmiştir (MEB, 2018). Yönetmelikte yer alan yöntemlerin yetersiz kaldığı, BEP gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesinde öğretmenlerin zorlandığı, öğretmenlerin değerlendirmeye yönelik karşılaştıkları problemleri kendi çabalarıyla çözmeye çalıştıkları, BEP'i yetiştiremedikleri için ölçme değerlendirme sürecinin aksadığını, akranlarının GES'lerde özel gereksinimli öğrenciler için uygulanması gereken ölçme değerlendirme kriterlerine tepki göstermelerinden kaynaklı sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulguları alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Çakır ve Doğan (2011); Üzümcü (2016); Şenel (2020); Düşünür (2018); Sabah (2021); Yücesoy (2022); Kartallıoğlu (2021); Kartal (2016); Karakoç (2024); Güler (2019); Gündüz (2022); Kurşun (2020); Küçükkoğlu (2022); Giray (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP değerlendirmesi yapmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, ölçme değerlendirmenin olması gerektiği gibi yapıldığı araştırma sonuçlarına da ulaşılmıştır. Yıldız (2024); Tunç (2023); Battal (2007); Gür (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin değerlendirme şeklinin özel gereksinimli öğrencinin düzeyine göre seçilmesi gerektiğinin farkında oldukları, öğrencisinin düzeyine, ilgi ve yeteneğine göre değerlendirme yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 4'ü (%13,3) BEP hazırlamada yaşadıkları sorunun farklı yetersizliğe sahip öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler sınıfta birden fazla ve her biri farklı yetersizliğe sahip öğrenci olmasından dolayı zorluk yaşadıklarını, öğrencilerle çok zor iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir. ÖEHY M 23/ç'e göre tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulaması yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan bireyler gelişim özelliklerinin dikkate alınarak sınıflara eşit sayıda ve her şubeye iki

öğrenciyi geçmeyecek şekilde yerleştirilir. (MEB, 2018) Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Adalıoğlu (2018); Yücesoy (2022); Zeybek (2015); Ülger (2019); Düşünür (2018); Karakış (2022); Yılmaz (2015); Battal (2007) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencinin yetersizlikten etkilenme düzeyi arttıkça BEP'i uygulamakta zorluk yaşadıklarını, sınıfta bir kaynaştırma öğrencisinin eğitim aldığı görülse de, bazı sınıflarda iki veya üç kaynaştırma öğrenci bulunduğu, kaynaştırma öğrencileri arasında hazırbuluşluk düzeylerindeki farkın fazla olmasının BEP uygulamada sorun oluşturduğu, sınıf mevcutlarının özel gereksinimli öğrenciye göre düzenlenmesi gerektiği konusu da yasalarda açık ve net bir şekilde olmasına rağmen uygulamada sıkıntılar olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

5.1.2. Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 15'i (%50) öğrenci performansını ifade etmede zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu öğrencinin var olan yeteneklerini arttırmak ve becerilerine uygun düzeyde hedef belirlemesine (Johnson ve Pugach, 1990) katkıda bulunur. ÖGB'in ilgi alanları, performansı, ihtiyaçları, kişisel farklılıkları, öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve eğitimde gerekli düzenlemeleri yapma açısından kritik öneme sahiptir (Kargın, 2007). Bu nedenle BEP geliştirme sürecinin ilk adımı öğrencinin mevcut performans seviyesinin belirlenmesidir. Bu yüzden BEP performansına dayalı hazırlandığında ÖGB'in eğitimi ve kişisel gelişimi olumlu yönde etkilenmektedir (Baltacı, 2016). Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Kuyumcu (2011); Dağhan (2023); Küçükoğlu (2022); İlk (2014); Karakoç (2024); Avcıoğlu (2011); Gündüz (2022); Yücesoy (2022); Karakış (2022); İlik (2015) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP ile ilgili öğrencilerin performansını değerlendirmede sorun yaşadıkları, BEP hazırlamak için performans alımını gerçekleştirmedikleri, BEP kapsamında yer alan öğrenci performansını belirlenmede kullanılan tekniklerin neler olması gerektiği konusunda yetersiz oldukları, BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerin öğrencilerin hazır bulunuşluğunu tahmin etmede zorlandıkları bulgusuna ulaşmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, performans belirlemede sorun yaşanmadığına dair çalışmalara da ulaşılmıştır. Sönmez (2017); Dilber (2017); Giray (2023); Avcıoğlu (2011); Pektaş (2008); Söğüt (2017); Aras (2023); Topbaş (2023); Burunsuz (2019); Yıldız (2024); Tuna (2021); Smith ve diğerleri (2001) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin öğrencilerinin

gereksinim ve ilgileri doğrultusunda performans değerlendirme süreçlerinde gerekli uyarlamaları yaptıkları, öğrenciyi tanımak ve eğitsel performans düzeyini belirlemek amacıyla kendi hazırladıkları veya hazır halde bulunan gözlem formları ve kaba değerlendirme formları kullandıkları, BEP hazırlarken öğrencinin sınıf seviyesini dikkate aldıkları ve öğrenci hangi sınıftaysa hazırladıkları BEP’te o sınıf seviyesinin konularına ve kazanımlarına yer verdikleri bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 9’u (%30) öğrenci ihtiyaçları belirlemede sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun nedeni öğrencinin içine kapanık olması, tanılama yanlışlığı ya da öğretmenlerin öğrenciyle iletişim kuramamış olması varsayılabilir. ÖGB’nin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak BEP hazırlandığında eğitimi ve kişisel gelişimi pozitif yönde etkilenmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Kartallıoğlu (2021); Koca (2022) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ihtiyacına uygun materyal kullanmadıkları, BEP’i uygularken ihtiyaçların belirlenmesinde problem yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, öğrenci ihtiyacını belirlemede sorun yaşanmadığına dair çalışmalara da ulaşılmıştır. Ünal (2010); Dilber (2017); Giray (2023);Yıldız (2024); Burunsuz (2019); Avcıoğlu (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP hazırlarken öğrencinin ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiğini belirttikleri, velilerle birlikte öğrencilerin öncelikle eğitim ihtiyacını belirledikleri öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırladıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 8’i (%26, 7) amaçları uyarlama ile ilgili sorun yaşamaktadır. Amaçları uyarlama bireylerin özel gereksinimlerini karşılamak onlara en uygun eğitim ve destek hizmetlerini sunarak, potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için önemlidir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. İlk (2014); Özkul (2023); Aras (2023); Ruble, L.A., Dalrymple, N.J. ve McGrew, J.H. (2010); Kesici (2019); Burunsuz (2019); Kuyumcu (2011); Küçüköğlu (2022); Boavida ve diğerleri (2010); İlik (2015); Tunç (2021) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin programlarındaki amaçları uyarlamada BEP’e göre düzenleme yapmadıkları, amaç yazımı ve uygulanması sürecinde bilgi eksikliklerinin olduğu, BEP’lerin kalitelerinin düşük olduğunu yasal belgelerdeki zorunlulukları tam anlamıyla karşılamadığını, internetten hazır olarak

indirdikleri planlarda bulunan amaçların öğrencinin durumuna göre değişiklik yapıldığı, BEP'lerdeki amaçların yarısının işlevsel olduğu, amaç sayısının fazla, ölçülebilir ve gözlenebilir ifadelerin az olduğu, bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, amaçları uyarlamada sorun yaşanmadığına dair sınırlı sayıda çalışmalara da ulaşılmıştır. Akkoyunlu (2019); Yıldız (2024) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP ile ilgili amaçları belirlemeyi bildikleri, BEP amaçlarını seçme sürecinde sorumluluğun kendilerinde olduğunu ve gerekli durumlarda rehberlik öğretmeniyle işbirliğinde bulundukları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 8'i (%26,7) yeni amaç ve alt amaçları yazmada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. BEP hazırlama sürecinin temel işlemlerinden bir diğeri genel ve özel amaçların belirlenmesidir. Araştırma bağlamında öğretmenlerin BEP için genel ve özel amaçları belirlerken çeşitli değişkenleri göz önüne aldıkları anlaşılmaktadır. Ancak BEP hazırlayan öğretmenlerin önemli bir kısmı BEP hazırlama sürecinde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencisine ilişkin genel ve özel amaçları belirlerken resmî olarak var olan BEP geliştirme biriminin kararlarını değil öğrencilerin sınıf içi gözlemleri, öğrenci ihtiyaçlarını gözetken kişisel kararlar aldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum, müfredatta planlama veya uyarlama yapma (Schumm ve Vaughn, 1992) görüşünü güçlendirmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yüksel, Oğul ve İşbilir (2020); Çetinkol (2019); Karakoç (2024); Gündüz (2022); tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin kısa ve uzun dönemli amaçları açıklarken zorlandıkları, RAM'dan gelen bilgilere göre amaç belirlendiği, BEP'i hazırlarken amaçları yeterince önemsemedikleri bulgusuna ulaşmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, yeni amaç ve alt amaç belirlemede sorun yaşanmadığına dair çalışmalara da ulaşılmıştır. Dilber (2017); Giray (2023); Topbaş (2023); Yücesoy (2022); Güler (2019); Avcıoğlu (2011); Gür (2018); Toprak (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerinin BEP hazırlarken detay içermeyen, öğrencinin anlayabileceği düzeyde, günlük yaşamla ilişkilendirebileceği temel düzeyde konu ve kazanımları dikkate aldıkları öğrenci gereksinimlerine yönelik hazırladıkları, amaçları belirlerken öğrenme alanlarını dikkate aldıklarını BEP'te yer alan UDA ve KDA nasıl ifade edeceklerini bildikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Öğrenci için hazırlanan BEP'i uygulama aşamasında yaşanan sorunlarla ilgili tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 22'si (73,3) BEP uygulama aşamasında kalabalık sınıflar ve zaman yetersizliğinin karşılaştıkları en temel problemlerden olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin belirttikleri görüşler değerlendirildiğinde, ilgili yönetmeliğin sınıf mevcutlarının düzenlenmesiyle ilgili maddelerinin yeterince dikkate alınmadığı görülmektedir. Bu durum, özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla en az kısıtlayıcı eğitim ortamında başarılı ve etkili bir şekilde kaynaştırma eğitimine tabii olabilmesi için öğretime ait bazı düzenlemelere ve uyarlamalara ihtiyaç duyulduğu (Martinez, 2003) görülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Güler, (2019); Balo (2015); Akkoyunlu (2019); Kuyumcu (2011); Burunsuz (2019); Zeybek (2015); Kanat (2015); Kuyumcu (2011); Çetinkol (2016); Yaman (2017); Düşünür (2018); Topbaş (2023); Küçüköğlü (2022); Kartal (2016); Akkoyunoğlu (2019); Zeybek (2015); Karakış (2022); Üzümcü (2016); Yıldız (2024) tarafından yapılan araştırmada sınıf içerisinde BEP uygulanmasının zaman yetersizliği ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı mümkün olmadığı, kaynaştırma öğrencileriyle yeteri kadar ilgilenemedikleri, zaman ayırıp ilgilendiklerinde ise sınıf hakimiyetini olumsuz yönde etkilediği, kaynaştırma öğrencisinden kaynaklı derslerin aksadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Koca (2022) tarafından yapılan araştırmada sınıf mevcudu kriterine bağlı olarak BEP hazırlama yeterlilik düzeyine ilişkin tüm alt boyutlarda anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 17'sinin (%56,7) BEP uygulamada sorun yaşadıkları bir diğer konu okullarda destek eğitim odasının bulunmamasıdır. Öğretmenler destek eğitim odasında daha iyi ilerlediklerini, BEP gereksinimli öğrencisinin ders esnasında sınıf düzeyinden geri kaldığı için problem davranışlar sergilediğini, diğer öğrencilere ders anlatırken kaynaştırma öğrencisinin sıkılabildiğini, dışlanmış hissettiğini, içine kapandığını destek eğitim odasında ise kendisini daha rahat ifade edebildiğini, kütüphane, fen laboratuvarı gibi yerlerde ders vermek ile destek eğitim odasında ders vermenin aynı olmadığını belirtmişlerdir. Okullarda Destek eğitim odasının olması öğrencilere gereken bire bir desteğin sağlanmasını, Öğrencinin akademik gelişiminde aşama kaydetmeyi, öğrenci gelişiminin takibini kolaylaştırmayı, öğrencinin belirli aralıklarla sınıf ortamından uzak kalarak davranış problemlerinin azalması açısından faydalı

olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Kuyumcu (2011); Irmak (2020); Tunç (2023); Ayçeken (2024); Irmak (2020); Güven (2019); Küçüköğlu (2022); Kurşun (2020); Dağhan (2023); Çetinkol (2019); tarafından yapılan araştırmada öğretmenler okullarda destek eğitim odasını faydalı bulduğu, gerekli materyallerin ve deneyimli uzmanların bulunduğu destek eğitim odalarının oluşturulması gerektiğini talep ettikleri, kaynaştırma öğrencileri için destek eğitim süresinin arttırılması yönünde taleplerinin olduğu, destek eğitim odasının olmayışının olumsuzluklara yol, geçici alanlarda destek eğitim verildiği ve bu alanların fiziksel olarak yetersiz olduğu, destek eğitim odasında eğitim verecek öğretmenlerinin sayıca yetersiz olduğu, destek eğitim odalarının kullanımında planlama sorunları olduğu, destek odalarının işlevsel hale getirilmesi gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. Alan yazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır. Akkoyunlu (2019); Topbaş (2023) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin okullarında BEP'i uygulayacak uygun oda ve ortamının bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 16'sı (%53,3) öğretmenlerin sınıfta BEP uygulama aşamasında kaynaştırma öğrencisine yönelik diğer öğrencilerin öfke, agresiflik, aşağılayıcı ve beklenmedik tepkiler, sataşma ve duyarsız davranışlar sergilediklerini ifade etmişlerdir. Özel gereksinimli öğrencilerde ise aşırı uyaranlara hassasiyet, dikkat eksikliği/ hiperaktivite, davranış ve uyum problemleri, derslerde sıkılma, sınıfta sebepsiz dolaşma ve rahatsız edici davranışlar sergilemeleri sınıf yönetimini etkilemekte, öğretmenin motivasyonunu düşürerek ders akışını bozulduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları alan yazında yapılmış olan diğer araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Karakış (2022); Özer (2023); Üzümcü (2016); Karakış (2022); Çetinkol (2016); Zeybek (2015) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin kaynaştırma öğrencinin sınıf içerisinde sergilediği agresif davranışlar nedeniyle BEP uygulayamadıklarını, özel gereksinimli öğrencilerde hiperaktivite ya da davranış problemi olanlarla sınıf içerisinde iletişim kurmayı ve ders işleyişini zorlaştırdığını, akranlarının ders motivasyonlarını bozduğu için olumsuz görüldükleri, tarafından yapılan araştırmada BEP uygulamada kaynaştırma öğrencinin sınıf içerisinde sergilediği agresif davranışlar ve kaynaştırma öğrencilerin sahip olduğu genel motivasyon düşüklüğü, işlenen konuyu BEP gereksinimli öğrencisinin seviyesine indirmede zorlandıklarını, derste alt düzey kazanımlara yönelik anlatım ve sorulara yer verdiklerinde kaynaştırma öğrencinin diğer öğrenciler tarafından akran zorbalığına uğradığı, derslerde kaynaştırma öğrencilerinin okuyamaması,

yazamaması, konuyu anlayamaması, kelimeleri algılayamaması ya da çok çabuk unutması gibi akademik sorunlarla karşılaştıklarını, öğrencisinin konuşamaması, telaffuz edememesi ya da söylediklerinin anlaşılmasında gibi bireysel sorunlarıyla karşı karşıya kaldıklarını, kaynaştırma öğrencisinin derslerin akışını bozduğu, diğer öğrencilerin dikkatlerini dağıttığı, sınıfın başarı ortalamasını düşürdüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 13'ü (%43,3) farklı etkinlik hazırlama ve uygulamada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler farklı etkinliklerin iş yükünü arttırdığını, etkinlik için yeterli zamanı ayıramadıklarını, etkinliği hazırlayıp öğrenciye verseler dahi öğrenci dışlandığını hissettiği için yapmak istemediğini, farklı bir etkinlik yapıldığında diğer öğrencilerin dikkatini çektiği en basit örnek olarak sınavlarının bile farklı olmasına diğer öğrencilerin tepki gösterdiğini bu nedenle etkinlikleri nasıl planlayacakları konusunda sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Karakoç (2024); Karakış (2022); Güler (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler BEP'lerin uygulanmasında sınıf içerisinde farklı etkinliklerin kaynaştırma öğrencisinin dışlanmasına sebep olduğu, sınıf içerisinde öğretimi kolaylaştırmaya yönelik etkinlik yapılmadığı, BEP uygularken öğrenciye yönelik materyal ve etkinlik bulmada zorlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 12'sinin (%40) öğretim planı hazırlamadığı bulgusuna ulaşılmıştır. BÖP hazırlamak BEP geliştirme sürecinde önemli aşamalarındandır dolayısıyla BÖP hazırlama konusundaki eksiklikler ve yetersizlikler, BEP sürecinin etkilenmesine yol açabilecek önemli bir unsur olarak görülebilir. Araştırmaya dahil olan öğretmenlerin çoğunun BÖP hazırlamıyor olması aslında BEP geliştirme sürecinin işlevsel olarak gerçekleşmediğini göstermektedir. BÖP hazırlama konusunda eksiklik ve yetersizlikler BEP sürecini doğrudan etkileyebilecek bir risk olarak kabul edilebilir. BÖP'ler öğrencilerin BEP'lerinde belirtilen UDA ve KDA amaçlara göre yapılması gerekmektedir (MEB, 2004, 2010, 2018). Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Balçın vd. (2019); Küçükoğlu (2022); Pektaş (2008); Sönmez (2017); Tunç (2023); tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BÖP hazırlamadığını, kaynaştırma öğrencilerinin öğretim programlarını hazırlarken çoğunlukla müfredatı uyarlayarak, kazanımların sadeleştirilerek ve en basit kazanımları seçerek yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 7'si (%23,3) farklı yöntem teknik uygulama konusunda problem yaşamaktadır. Öğretmenlerin BEP'i ilgi çekici bir şekilde uygulamada farklı öğretim yöntem ve tekniğe ihtiyaç duyduğu ve bu yöntem teknikler hakkında bir alt yapıya sahip olmadıkları varsayılmaktadır. Bunun nedeninin ise sınıf içerisinde farklı etkinliğin zaman yetersizliği ve sınıf mevcudunun kalabalık olmasından kaynaklı pek de mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Görüşler sonucunda BEP uygulamasının ağırlıklı olarak kâğıt üzerinde gerçekleştirildiğini düşündürmektedir. Bu durum öğretim etkinliklerini değiştirin (Fuchs L. S., Fuchs ve Bishop, 1992), görüşü ile uyuşmamaktadır. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Kanat (2015); Tuna (2021); Tunç (2021); İlk (2014); Güler (2019); Gündüz (2022); Yaman (2017); Yücesoy (2022); Sönmez (2017); İlk (2014); Bozkurt (2022) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin öğretimsel yöntem, teknik ve etkinlikleri uyarlama yapma durumlarında sınırlı düzeyde düzenleme yaptıkları, yöntem ve tekniklerle ilgili olarak sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, BEP uygulamada farklı yöntem teknik uygulandığına dair araştırma sonuçlarına da ulaşılmıştır. Dilber (2017); Karakış (2022); Gür (2018); Zeybek (2015); Irmak (2020); Düşünür (2018); Küçükoglu (2022); Kasap (2021); Battal (2007); Er-Nas vd. (2018); Topbaş (2023); Deniz (2021); Dağhan (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP hazırlarken internetten ilgili siteleri takip ettikleri, bu öğrencilerle bireysel ilgilendikleri, ders içi ve ders dışı dönütler yaptıkları görsel, somut materyal kullanımına da özen gösterdikleri çocuğun ilgi ve yeteneğine göre araştırma yaparak uygulama yaptıkları, öğretim konusunda zorlandıkları durumlarda özel olarak ilgilendikleri, öğretimi desenleme konusunda sıkıntı yaşamadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 6'sının (%20) müfredat yetiştirme kaygısı yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine ders işlerken ayırdıkları sürenin yetersiz olduğu, yetiştirmek zorunda oldukları müfredat sebebiyle BEP uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun sebebinin öğretmenlerin BEP uygulama ilgili süre ve sınıf yönetimi konusunda yeterli eğitim almaması olduğu düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yücesoy (2022); Karakış (2022); Akkoyunlu (2019); Kesici (2019); tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin yetiştirmek zorunda oldukları müfredat sebebiyle BEP uygulayamadıkları, yetiştirilmek zorunda olunan müfredat yoğunluğunun zihinsel yetersizliği

olan öğrencilerin ders içinde dikkat dağınıklığı yaşamalarına, dersin içeriğinden uzaklaşmalarına sebep olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusunda tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 16'sı (%53,3) BEP hazırlanması ve uygulanması ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgilerinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu öğretmenlerin lisans düzeyinde ve hizmete başladıkları süreç içerisinde hizmet içi eğitimlerden yararlanmadıkları veya eğitimlerin yetersiz olduğu görüşünü güçlendirmektedir. Araştırmaya katılan Matematik öğretmenleri BEP'i hazırladıklarını ancak yasal olarak bilgilerinin olmadığını, BEP hazırlamamaları halinde ne olacağını bilmediklerini ifade etmişlerdir. Okul müdürü başta olmak üzere okulda bulunan eğitim personelinin özel eğitim öğrencilerinin eğitimine ilişkin sorumlulukları belirlenmeli, öğrencinin okula kayıt aşamasından, eğitim sürecinin planlanması, destek eğitim hizmetleri, sınıf rehber öğretmenin ve rehber öğretmenini sorumluluklarının neler olduğu, sınavlar, ödevler, not verme gibi genel ilkelerin okulda özel eğitim gerektiren öğrenci olmasa bile planlanma dahilinde yürütülmelidir (Kargın, 2013). Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan sınırlı sayıda araştırma ile benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Çırakoğlu (2022); İlik (2019); Günay (2020) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mevzuata hâkim olmadıkları ve BEP' in yasal süreci hakkındaki bilgilerinde eksikliklerin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 7'si (23,3) BEP gereksinimi olan öğrencilere yönelik merkezi sınav (LGS) yapılmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler BEP hazırladıklarını BEP 'teki amaçlara göre sınav yaptıklarını ancak merkezi sınavlarda özel eğitim öğrencilerinin diğer öğrencilerle aynı sınava tabii olduklarını belirtmişlerdir. Okullarda bireysel olarak program hazırlanıp uygulanmasına rağmen merkezi sınavlarda BEP gereksinimi olan öğrencilerin göz ardı edilmesi yasal düzenlemelerde eksiklikler olduğu görüşünü güçlendirmektedir. Genel sınavlar için yasalarda eksiklikler görülürken, Millî Eğitim Bakanlığı'nın, "Yetenek Sınavı ile öğrenci alan okullara başvuru" genelgesinde" RAM bünyesinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulunun almış olduğu karar doğrultusunda özel eğitim gereksinimli öğrenciler komisyon tarafından genelgede belirtilen usul ve esaslara göre kendi aralarında beceri/yetenek sınavına alınacaklardır" (MEB, 2018). Yetenek ile öğrenci alan eğitim kurumu seçmelerinde özel

gereksinimli öğrenciler farklı değerlendirilmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Dilber (2017); Denizli (2015); Üzümcü (2016) tarafından yapılan araştırmalarda BEP'in hazırlandığı fakat bu öğrencilere MEB'in ayrı bir sınav uygulamadığı için BEP' in formalitede kaldığı, TEOG sınavında kaynaştırma öğrencilerinin akranlarıyla aynı sınava tabi tutulmasının yanlış olduğu, özel gereksinimli öğrenciler için ayrı bir değerlendirme sınavı yapılmasını gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 5'i (%16,7) ilgili yasal düzenlemeleri yetersiz bulmaktadır. Öğretmenler BEP uygulamasının mevcut haliyle faydalı olduğunu düşünmemektedirler. MEB'in bu konuda bir düzenleme yaparak BEP uygulama sürecinin daha işlevsel ve uygulanabilir hale getirmesi gerektiğini, şu anki haliyle sadece kâğıt üzerinde kaldığını, süreç içerisindeki tüm paydaşları bilgilendirmek için düzenlemelere gidildiğinde faydalı sonuçlara varılacağı görüşüne ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Demir (2015); Yılmaz (2015); tarafından yapılan araştırmalarda okul yöneticilerinin BEP uygulama sürecinde yasal düzenlemelerdeki yetersizliğin en büyük sorun olduğunu belirttikleri, BEP ile ilgili yasal düzenlemelerin daha işlevsel ve uygulanabilir olması gerektiğini düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerine BEP uygulama sürecinde yasal düzenlemelere yönelik görüşleri sorulduğunda 4'ü (%13,3) özel gereksinimli öğrencinin kaynaştırma eğitimde değil özel eğitim sınıfı ya da özel eğitim okulunda eğitim görmesi gerektiğini söylemiştir. Söz konusu talepler kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunları çözmekten ziyade kaynaştırma karşıtı bir tutumu göstermektedir. Bu doğrultuda ülkemizde yasal dayanakları da olan kaynaştırma uygulamasının hala desteklenmediği ve benimsenmediği göstermektedir. MEB (2010) tarafından yapılan araştırmada sorunların çözümüne yönelik öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin ayrı eğitilmesinin ilk sırada olması dikkat çekici bir bulgudur. Sınıf içerisinde öğrenci ile fazla ilgilenmenin mümkün olmaması, sınıfların kalabalık olması, ders esnasında öğrenci ile bire bir ilgilenmenin zor olması, bilgi ve donanım eksikliği gibi nedenlerle BEP'in uygulama sürecinin verimli bir şekilde işleyemediği sonucuna varılabilir. Özel eğitim gereksinimlerinin eğitimlerinin önemszenmesi özel eğitim sınıflarının bir artısı olarak görülürken farklı açıdan bakıldığında sınırlandırıcı eğitim ortamının olumsuz etkileri olacağı düşünülmektedir. (Demir

ve Kale, 2018). Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Kartal (2016); Scruggs ve Masropieri (1996); Burunsuz (2019); Tunç (2023); Zeybek (2015); İlk (2014); Küçükoğlu (2022); Saraç ve Çolak (2012) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin, özel eğitim sınıflarında eğitim alması gerektiği yönünde görüşlerinin olduğu; kaynaştırma öğrencilerini sınıflarına kabul etmede isteksiz davrandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışmalarda vardır. Düşünür (2018); Çetinkol (2016); Smith ve Deborah (1994) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenler kaynaştırma öğrencisine, akranlarıyla aynı ortamda bulunmasına olanak sağlamanın öğrencinin sosyalleşmesinde ve kendini ötekileştirmesinin önleminde olumlu faydalar sağladığı, kaynaştırma öğrencisi açısından etkilerini olumlu bulduklarını ve kaynaştırma öğrencisinin hayattan kopmadan akranları ile eğitim almaları gerektiği, okul öncesi dönemde izole edilmiş ortamların özel gereksinimli öğrencinin gelişimi olumsuz etkilediği, okul müdürlerinin kaynaştırmaya karşı olumsuz tutumları değiştirilmesinde ve destek hizmetlerin sağlanmasında önemli rollerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin sadece 1'i (%3,3) yasal düzenlemeleri yeterli olduğu görüşünü savunmuştur. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Vardar (2024); Yücesoy (2023); Yıkılmış (2006); Bahçe (2023); tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin tanılama ve yerleştirme ile ilgili mevzuatı yeterli buldukları, yasal düzenlemelerin yazılı olarak sıkıntılı olmadığı ancak uygulamada sıkıntılar yaşandığı, BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme sürecinde uymaları gereken yasal kuralların neler olduğunu bildikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 30'u (%100) rehber öğretmen ile işbirliği içinde olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler BEP geliştirme sürecini tek başına yürütmek zorunda kaldıkları bu süreçte en büyük desteği rehber öğretmenlerinden aldıkları için rehberlik servisinin önemli olduğunu branşları dahilinde kazanım ve becerileri rehber öğretmen eşliğinde hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin BEP hazırlama aşamasında rehber öğretmen ile uyumlu bir işbirliği içerisindeydi. Ancak BEP hazırlama ve uygulamanın devamlılık gerektiren ve ekip dahilinde

oluşturulması gerektiren bir süreç olmasından dolayı rehberlik ile iş birliğinde aksaklıklar yaşanmasa bile eksiklik olduğu söylenebilir. Bazı durumlarda rehber öğretmen ile yapılan iş birliği yeterli değildir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Karakış (2022); Üzümcü (2016); Kesici (2019); Kurşun (2020); Yılmaz (2015); Dağhan (2023) tarafından yapılan araştırmalarda BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerin rehberlik servisi ile iletişim halinde olduğu, bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır. Zeybek (2015); Yıldız (2024); Düşünür (2018); Toprak (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP ile ilgili rehberlik servisinden alınan desteğin yetersiz buldukları, süreçte yalnız kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 23'ü (%76,7) RAM ile iş birliği içerisinde olması gereken tüm unsurlardan yeterince destek alamadıkları, bu nedenle süreci tek başlarına yürütmek zorunda kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. İlgili yönetmelikte ÖHEY m 5/e “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması” ibaresiyle işbirliği yapılması gerektiği açıkça belirtilmiştir (MEB 2018). Bu konuda BEP uygulayıcılarının gerekli bilgilere sahip olmalarının sağlanması ve etkili bir iş birliği ile başarılı bir BEP uygulamasının hedeflenmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin genelinin RAM ile hiçbir şekilde iş birliği içinde olmadığı RAM'dan yardım talep edebileceklerini bilmediklerini RAM'ın sadece öğrenciyi tanılayıp rapor gönderen bir kurum olduğu düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Tunç (2023); Kartal (2016); Yıldız (2024); Çetinkol (2019); Dağhan (2023) öğretmenlerin RAM ile sağlıklı bir iletişim kurulamadığı ve gerekli desteği alamadıkları kaynaştırma eğitimini planlama ve uygulama sürecinde RAM ile bağlantının yalnızca matbu evrak doldurma şeklinde olduğu, RAM personellerinin düzenli olarak kendilerini bilgilendirmelerini önerdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır. Kurşun (2020); Giray (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlere kaynaştırma öğrencileri konusunda iletişim haline oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 14'ü (%46,7) okul (şube) ilçe/il zümre toplantıları okul (şube) ilçe/il zümre toplantılarında BEP ile ilgili işbirliği sorulduğunda öğretmenlerin okul (şube) öğretmenleriyle

iletişim halinde olduklarını ancak ilçe / il zümrelerinde LGS'nin daha ağırlıklı olduğunu, okul idarelerinin de yönlendirmesiyle LGS'yi merkeze alarak akademik başarıyı önceleyecek konular üzerinde durulduğu bilgisini vermişlerdir. Bu durumda BEP gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarının göz ardı edildiği düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Karakış (2022); Aras (2023); Deniz (2021); Yücesoy (2022); Toprak (2018); Üzümcü (2016) tarafından yapılan araştırmalarda BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerin, zümre öğretmenler ve öğrencinin dersine giren diğer öğretmenlerle iletişim kurduğu, öğretmenler kaynaştırma eğitimi konusunda zümre öğretmenleriyle veya sınıf rehber öğretmenleriyle görüşüp fikir alış verişinde bulunduklarını ve iş birliği yaptıkları, tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP ile ilgili işbirliğinde okul (şube) ilçe/il zümre toplantılarında okul (şube) öğretmenleriyle iletişim halinde oldukları, BEP uygulama sürecinde meslektaşlarıyla görüş alışverişinde bulunmak istedikleri, branş öğretmenlerinin diğer branş öğretmenleriyle kolaylıkla iletişime geçtiklerini ve süreç içerisinde özel gereksinimli öğrenciyi ilgilendiren konularda fikir alışverişinde bulundukları, tarafından yapılan araştırmada öğretmenler genellikle bilmedikleri konularda danışarak, bilgi paylaşımı yaparak ve fikir alışverişinde bulunarak kaynaştırma uygulamalarında diğer branş öğretmenlerinden destek aldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 5'i (%16,7) BEP ihtiyacı olan öğrencinin ailesiyle işbirliğinde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Balo (2015); Ayçeken (2024); Kuyumcu (2011); Kurşun (2020); Kesici (2019); Karakış(2022); Avcıoğlu (2011); Çetinkol (2019); Çerezci (2015); Filik (2019) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencinin ailesiyle işbirliğinde sorun yaşadıklarını, aileleri ile işbirliği konusunda yaşanan en temel sorun ailenin çocuğunun durumunu kabullenmemesinden kaynaklı olduğu, BEP hazırlık, geliştirme ve sürecin takip edilmesinde öğretmenler ve aileler arasındaki iş birliğinde yeterlilikte olmadığı BEP hazırlama sürecinde velilerin olumsuz tutumlarının süreci zorlaştırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırmalarda bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır. Dağhan (2023); Toprak (2018); Aslan (2018); Tunç (2023); Zhang (2011); Güzel (2014); Yücesoy (2022); Zeybek (2015); Kutlu (2018); Üzümcü (2016); Giray (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ile iş birliği içinde oldukları, gerektiği durumlarda ailelerle kolaylıkla iletişim kurabildikleri bunu yanı sıra ailelere karşı iletişime açık

ve hazır olduklarını ebeveynlerin, çocuklarının yetersizliğini kabul ettikleri ve uygun eğitim almalarını, öğretmenlerin veli katılımını reddettikleri, kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ile iletişim içinde olabilmeleri için belli zamanlarda görüşmeler düzenledikleri, BEP geliştirme sürecinde velilere psikolojik destek sağladıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 5'i (%16, 7) öğretmenler kurulunda BEP'le ilgili madde olmadığını olsa da üstünkörü geçildiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler resmi olmayan şekilde kendi aralarında BEP gereksinimli öğrenci hakkında konuştuklarını fikir alışverişinde bulundukları belirtmişlerdir. Alanyazında Öğretmenler Kurulu ile ilgili araştırma bulgusuna rastlanmamıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) okul idaresi ile işbirliği içinde olmadığını belirtmişlerdir. Okul yöneticilerinin, özel gereksinimli öğrencilere BEP hazırlanması, BEP geliştirme birimin gibi özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında yasal olarak görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Böylece BEP geliştirme ve uygulanmasını kolaylaştıracağı söylenebilir. Araştırma bulgusu alanyazında yapılmış olan araştırma bulgularını desteklemektedir. Deniz (2021); Karakış (2022); Giray (2023); Burunsuz (2019); Hastings ve Oakford (2010); Praisner (2000); Bozkurt (2022); Kurşun (2020); Kartal (2016); Dağhan (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin okul idaresiyle koordineli şekilde çalıştıklarını, okul idaresinin tam desteği olduğu bu sayede bazı sorunları daha kolaylıkla çözdükleri, okul idaresinin özel eğitim konusunda yapılacak etkinliklere destek vermesinin öğretim sürecinin verimliliğini artıracığı düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) BEP birimi toplantılarını yapılmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Toplantıların yapılmamasının başlıca nedeni okullarda rehber öğretmen olmayışı, BEP biriminin toplantıları aktif olarak yapılması ancak BEP ekibinin amacına uygun toplanmaması yani toplantıların formalite olarak yapılması öğretmenlerin süreçte yalnız bırakılması bu durumda öğrenci için hazırlanacak BEP' in kalitesini etkileyeceği söylenebilir. Clark (2000), öğrenciye en uygun eğitim programının geliştirilmesi için, öğrencinin gelişim sürecinin tüm ekip tarafından değerlendirilmesi ve bu doğrultuda tüm ekip üyelerinin birbirine destek olmaları ve işbirliği halinde çalışmalarının oldukça önemli olduğunu işlevsel bir BEP ekip çalışmasının işbirliğine dayalı olması gerektiğine dikkat çekmiştir. BEP ekibi içerisindeki etkin işbirliği özel gereksinimli bireye sağlanan eğitimin kalitesini arttıracaktır (Bateman, 1995). Araştırma

bulgusu alanyazında yapılmış olan araştırma bulgularını desteklemektedir. Yaman (2017); Giray (2023); Aras (2023); Dağhan (2023); Yıldız (2024); Özcan (2019); Kurşun (2020); Yücesoy (2022); Irmak (2020); Gündüz (2022) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP biriminin işlevsel olmadığını süreçte yalnız kaldıklarını BEP biriminin sadece gerekli raporları imzaladıkları ve çok gerekli olmadıkça rutin toplantıları yapmadıklarını bütün yükün öğretmenin üstüne bırakıldığını bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışmalarda vardır. Akkoyunlu (2019); Irmak (2020); Scheef vd. (2022); İlik (2015) BEP ekip üyelerinin toplantılara düzenli katıldıkları okullarda özel gereksinimli öğrenci söz konusu olduğunda iş birliği yapıldığı, BEP kurulunun belli aralıklarla ve bütün paydaşlarla toplanması ve alınan kararların uygulanması gerektiği yönünde karar alındığı, tarafından yapılan araştırmada öğretmenler ekipte farklı meslek grubundan uzmanların da olması gerektiği konusunda görüşlerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.6. BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliklerle ilgili öğretmen görüşleri ile ilgili tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 22'si (%73,3) BEP'i uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duymaktadır. 2018 yılında birkaç revizyonla güncellenen Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 48. maddesinde "öğrencinin bütün gelişim alanlarına ait özellikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda BEP' te uyarılma ve düzenlemeler yapmak ibaresiyle BEP'in esnek bir plan olduğu öğrencinin performansına ve ihtiyaçlarına göre farklılaştırılabileceği ilgili yönetmelikle açıkça belirtilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Avcıoğlu (2011); Yücesoy (2022); Burunsuz (2019); Yavuz (2005); tarafından yapılan araştırmada BEP' te öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına göre değişiklik yapılabilirdiği, öğrencinin ihtiyacına uygun şekilde süreç içinde BEP'te gerekli değişikliklerin yapılmasının kaynaştırma eğitiminin niteliğini artıracak bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 15'i (%50) BEP'in işlevsel olmadığı görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenler tecrübeleri doğrultusunda ilerlediklerini belirtmişlerdir. Bunun nedeni öğretmenlerin gerekli donanıma sahip olmadıkları için BEP hazırlama ve uygulamayı iş yükü olarak görmeleri ve öğrenci seviyesi ve ihtiyaçlarına göre hazırlamadıkları BEP' i tam olarak uygulanmamasından

dolayı öğrencide ilerleme olmamasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Özer (2023); Tunç (2023); Sabah (2021); Zeitlin and Curcic, (2014); Ateş (2017); Sönmez (2017); Can (2015); tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin BEP'leri işlevsel olarak görmedikleri sadece bir evrak olarak değerlendirdikleri, hazırlanan BEP'lerin işlevsiz olduğu derslerini çoğunlukla müfredata uygun şekilde işlediği ve kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanan planların resmiyette kaldığı ve uygulanmadığı, BEP'lerin öğrenciye göre değil de mevzuata uygun şekilde hazırlandığı, mevcut haliyle BEP uygulamasının faydalı olmadığı, MEB'in bu konuda bir düzenleme yaparak BEP uygulama sürecinin daha işlevsel ve uygulanabilir olması gerektiğini şu anki haliyle sadece kağıt üzerinde kaldığı süreç içerisindeki tüm paydaşları bilgilendirmek için düzenlemelere gidildiğinde faydalı sonuçlara varılacağı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 11'i (%36,7) BEP'in işlevsel olduğuna düşünmektedir. Öğrenci ile ilgili veriler toplanıp ihtiyaçlarına göre hazırlanmış olan bir BEP öğrencinin ilerlemesini sağlayacağı için işlevseldir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Aleada (2006); Öztürk (2009); Lee-Tarver, (2006); İlik (2019); Kreutzer (2004); Kartallıoğlu (2021); Kanat (2015); Yücesoy (2022) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin, BEP' in öğrenci gelişiminin izlenmesi için faydalı buldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 4'ü (%13,3) BEP'i uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duymadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin BEP'te değişikliğe ihtiyaç hissetmemelerinin nedeni plana uygun olarak ilerlemeleri ve öğrencinin hedef kazanımlara ulaşması, zaten BEP'i çok işlevsel olarak görmedikleri için değişikliğe gerek duymamaları veya işbirliğinde bulunması gereken kişilerin özellikle ailelerin süreci takip etmemeleri boş vermişlikleri ve öğretmenin süreçte yalnız kaldığı için uğraşmak istememesi varsayılabilir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili sınırlı sayıda araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Aslan (2021); Yıldız (2024) tarafından yapılan araştırmalarda hazırladıkları BEP'leri yıl içerisinde revize etmedikleri, revize ettikleri durumlarda ise tek başlarına bu revizyonları gerçekleştirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.7. Matematik öğretmenlerinin BEP'in katkı sağladığı kişiler ile ilgili tartışma

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 20'si (%66,7) BEP'in öğrenciye katkısı olduğunu düşünmektedir. BEP olması gerektiği gibi hazırlandığında öğrencinin sosyalleşmesine, sosyal yaşam kurallarını benimsemesine ve uyum sağlamasına, akademik anlamda sergilediği performansla özgüvenine ve kabul görme duygusuna olumlu olarak katkı sunacaktır. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan sınırlı sayıda araştırmada benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Çuhadar (2006) tarafından yapılan araştırmada BEP'in çocuğun akademik ve gelişimsel özelliklerinin takip edilmesine yardımcı olduğu ve çocuğun bilgilerinin diğer öğretmenlere aktarılmasında fayda sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 9'u (%30) BEP'in aileye katkısı olduğunu düşünmektedir. BEP'in aile açısından bakıldığında özel gereksinimli çocuklarının genel eğitim ortamında eğitim alıyor olması, çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarını daha sağlıklı bir şekilde takip edip, kabullenme ve işbirliği anlayışı geliştirme katkı sağladığı düşünülebilir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan sınırlı sayıda araştırma ile benzerlik göstermektedir. Öztürk (2009) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin BEP'in aileler için yararlı olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 9'u (%30) BEP'in öğretmene katkısı olduğunu düşünmektedir. Öğretmenin öğrenciye yönelik BEP hazırlaması, öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel ve çevresel düzenlemeler yapması, uygun eğitim materyalleri kullanması, değerlendirme araçları ile izlemesi, çocuğun akranları ve velisi ile ilişkisini gözlemleyerek gelişimine katkı sunması, bütün öğrencilerin yeteneklerini görme fırsatı yakalamasını, BEP ile ilgili paydaşlarla arasındaki işbirliğini güçlendireceği, sürekli kendilerini yenilemesini sağlayarak tecrübe edinmesine faydalı sağlayacağı aynı zamanda dersi nasıl işleyeceği konusunda öğretmene yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yücesoy (2022); Irmak (2018); Altundaş (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağladığı, öğrenme-öğretme sürecinin kalitesini artırdığı, öğretmenlere hoşgörü, sabır, bireysel farklılıklara saygı gibi değerler konusunda bilgi ve deneyim kazandırması açısından fayda

sağladığı, BEP gereksinimi olan öğrenci ile eğitime devam etmelerinin farkındalık düzeylerinin gelişmesine katkı sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 4'ü (%13,3) BEP'in öğrenciyi ayıştırdığını düşünmektedir. Farklı etkinliklerle, farklı sınav kağıtlarıyla, derste destek eğitim sınıfına alınmasıyla ya da diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciye uygulanan farklı etkinlik ve sınavlara tepki göstermesi BEP gereksinimli öğrencinin ötekileştirilmesine sebep olabileceği düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Kasap (2021); Düşünür (2018); tarafından yapılan araştırmalarda kaynaştırma öğrencisinin kendini diğer öğrencilere göre ayıştırılmış hissettiği için sınıfta farklı bir etkinliği yapmak istemediği, tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarının kaynaştırmak ve bütünleştirmek yerine ayıştırmaya işaret ettiğini, uygulamaların amaçlananın aksine bu tip sonuçlara neden olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) BEP'in kaynaştırma öğrencisinin arkadaşlarına/çevresine katkı sağladığıdır. Kaynaştırma ortamında akranlarının BEP gereksinimli öğrencinin farklılığını kabullenmelerine, yardımcı olma fırsatı yakalamaları adına tüm çevresine katkısı olduğunu düşünülebilir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Yıkılmış (2006); Düşünür (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler kaynaştırmanın GES'teki öğrencilere fayda sağladığı, öğrencilerin sabırlı olmayı öğrenmelerine katkı sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) BEP uygulanan öğrencinin okula katkı sağladığını düşünmektedir. Bütünleştirici/kapsayıcı eğitimle BEP gereksinimli öğrenci sadece aynı sınıfta değil, tüm okul faaliyetlerine aktif olarak katılarak okul topluluğuna tam olarak entegre olabilir. Bu sayede öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini ve farklılıklarına saygı duymalarını teşvik ederek okul vizyonu açısından olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Üzümcü (2016); Sağlam (2023); tarafından yapılan araştırmalarda BEP gereksinimli öğrencinin okuldaki bütün bireylerin hayata daha gerçekçi bakmasına katkı sağlaması açısından faydalı olduğu, öğretmenlerin okuldaki diğer personelle kurduğu iletişimi ve işbirliğini arttırdığı bulgusuna ulaşmıştır.

5.1.8. BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili

önerilere ait tartışma

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 15'inde (%50) BEP ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği düşüncesi hakimdir. Matematik öğretmenleri BEP hazırlama ve uygulama yönünde eksiklikler bulunduğunu belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitimlerin yetersiz olması sebebiyle bilgi eksikliklerinin olduğu ve bu durumun BEP hazırlama ve uygulama sürecini olumsuz etkilediğini düşünülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi'nde BEP hazırlaması ve kullanılması gerekliliğinin yer almasına karşın bu konuda öğretmenlere herhangi bir eğitim verilmediği söylenebilir. Araştırmada elde edilen verilerle ilgili yapılan araştırmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Erdal (2021); Burunsuz (2019); Camadan (2012); Kasap(2021); Yücesoy (2022); Ateş (2017); Zeybek (2015); Üzümcü (2016); Demir (2015); Bahçe (2023); Yaman (2017); Camadan (2012); Bahçe (2023); Yaman (2017); Camadan (2012); Sönmez (2017); İlik (2015); Tunç (2023); Tuna(2021); Bozkurt (2022); Kuyumcu (2011); Kanat(2015); Toprak (2018); Irmak (2020); Dağhan (2023); Aslan (2018); Kasap (2021) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları, BEP'e yönelik verilen hizmet içi eğitim programlarının yararlı olduğu, hizmet içi eğitimlerin yetersiz olmasının kaynaştırma sürecini olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, BEP hazırlama ve uygulamada hizmetiçi eğitim alanlarda anlamlı bir farklılık yaşanmadığına dair çalışmalara da ulaşılmıştır. Koca (2022); Karakış (2022); Düşünür (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin hizmet içi eğitim almalarına rağmen BEP hazırlarken almayanlarla kıyaslandığında anlamlı bir farklılık görülmediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 7'si (%23,3) her okulda BEP ile ilgili bir uzmanların olması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili eksiklikleri olduğu düşünüldüğünde her okulda rehberlik servisi dolayısıyla rehber öğretmen bulunmamaktadır. Öğretmenler yardım alacakları, iş birliği yapacakları bir uzmana ihtiyaç duymaktadır. Okullara rehber öğretmenin yanı sıra özel eğitim öğretmenin de görevlendirilmesinin ve RAM'ların okullara gelerek sahada bilgilendirme çalışmaları yaparak

aktif şekilde rol almalarının BEP sürecine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Kuyumcu (2011); Zeybek (2015); Kesici (2019); Deniz (2021); Üzümcü (2016) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP geliştirme ve uygulama konularında onlara yardımcı olacak kaynaklar hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, kaynaştırma öğrencilerine özel eğitim desteği sağlanması için; Özel Eğitim Öğretmenine, Özel Eğitim Danışmanına, üniversitelerden uzman kişilere, özel eğitim merkezlerinin desteğine ve MEB tarafından görevlendirilmiş kaynaştırma öğrencilerinin gelişmelerini takip eden öğretmenlere ihtiyaç duydukları bulgusuna ulaşmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 6'sı (%20) evrak yükü azaltılması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler BEP hazırlamayı evrak /iş yükü olarak görülmektedir. Ortaya çıkan bu durumun öğretmenlerin yeterince desteklenmeyip yalnız BEP hazırlama zorunda bırakıldıkları için olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Alan (2019); Adalıoğlu (2023); tarafından yapılan araştırmada yasal zorunluluk nedeniyle doküman olarak BEP hazırlandığı, BEP hazırlama sürecini iş yükü olarak görüldüğünü bulgusuna ulaşmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 5'i (%16, 7) BEP hazırlarken paydaşlar arası iş birliğinin artırılması gerektiğini düşünmektedir. Özel eğitim hizmetler yönetmeliğinde belirtilen “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması” ibaresiyle açık ve net biçimde işbirliği yapılmasının zorunluluk olduğu belirtilmiştir. İşbirliğinde aile faktörünü göz önüne aldığımızda işbirliğine yanaşsalar dahi eksik veya yanlış bilgi verebilecekleri bu da istenilen düzeyde BEP hazırlanıp uygulanamaması sonucunu doğurabilir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. İlk (2014); Kurşun (2020); Dağhan (2023); tarafından yapılan araştırmada BEP hazırlanması ve geliştirilmesi ile ilgili işbirliğinin artırılması ile ilgili çalışmanın olması gerektiği, BEP'i uygulama aşamasında

işbirliğinin merkeze alınması gerektiği, bütünleştirme eğitiminin daha iyi bir duruma gelmesi için okul-aile işbirliğinin artırılması gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 5'i (%16,7) BEP hazırlamada ve uygulamada yazılı doküman ve materyal eksikliğinin BEP hazırlanmasında ve uygulanmasında öğretmenlerin işini zorlaştırdığıdır. Öğretmenlerin BEP çerçeve planı ve ÖEHY'nden yararlanmıyor olmaları ilgili alanda kaynak ve dokümanlar hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıklarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca üstün zekalı ve yetenekli öğrenciler için ortaöğretimde yaş grubuna hitap eden yeterli kaynak olmaması, görsellerle desteklenen testlerin eksikliği, dersine giren öğretmeni yönlendirecek eğitimler verilmemesi, sadece öğretmenlerin özverisine bırakılması, üstün zekalı ve yetenekli öğrenciler için basılı kaynakların sınırlı olması, okul içerisinde seviyelerine uygun etkinlik yapacakları materyal, laboratuvar, spor salonu vs. yeterli düzeyde olmaması öğrencilerin performansını ve ihtiyacını belirlemede sorun oluşturduğu bunun neticesinde BEP hazırlamayı ve uygulamayı olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Yaman (2017); Oruç (2023); Ateş (2017); Avcıoğlu (2011); Topbaş (2023); Kuyumcu (2011); Giray (2023); Kesici (2019); Dağhan(2023) tarafından yapılan araştırmalarda BEP uygulama aşamasında araç-gereçlerin yokluğu ya da teminin neredeyse imkânsız olduğu, kaynak desteğine ihtiyaç duydukları, Bilsem'de BEP'i MEB yönetmeliklerine, Bakanlık tarafından hazırlanan etkinlik kitabına, ÖYG programına, taslak plana, Talim Terbiye Kurulunun arşivine ve yüksek lisans eğitiminde kullanılan kaynaklara göre hazırladıklarını ancak kaynak bulmakta zorluk yaşadıkları, yeterince dokümanın olmaması ve kaynak kişi ve eserlerden yeterince Yararlanılmasının sorun oluşturduğu, BEP hazırlarken, materyal ve kaynakların, ders kitapları, harita, resim ve grafik olduğu sonucuna ulaşılmış ve kullanılan materyallerin görsel ve hazır materyallerden BEP hazırlama sürecinde yararlanılması gereken BEP Çerçeve Planı ve ÖEHY'nden yararlanmadıkları, BEP değerlendirme süreci ile ilgili çalışmaların ve kaynakların artması gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde araştırma sonuçlarını doğrulayan kaynakların yanı sıra, öğrenci ihtiyacını belirlemede sorun yaşanmadığına dair çalışmalara da ulaşılmıştır. Karakış (2022); Toprak (2018); Gür (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin web kaynaklarını, derslerine ait öğretim programını kullandıkları, RAM raporu, yönetmelikler ve öğrencinin önceki yıllarına ait BEP'leri göz önünde bulundurdıkları, öğretimin etkililiğini

değerlendirmeye ilişkin becerilerini arttırmak için, özel eğitim kitapları okudukları, özel eğitim öğretmenlerinden yardım aldıkları, internetten araştırma yaptıkları ve bakanlığın açtığı kurslara (hizmet içi eğitim) katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda 5'i (%16,7) BEP hazırlamada ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin aile katılımı ve eğitimi konusunda çözüm önerileri getirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Ailenin çocuğuna sunacağı en ufak destek çocuğun eğitimine büyük bir katkı sağlayacaktır. Ailelerle ilgili tespit edilen sorunların temelinde çocuklarının özelliklerini bilmemesi ve kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi yetersizliği yaşamaları yatmaktadır. BEP'in öğrenciye fayda sağlayacak bir şekilde hazırlanıp uygulanabilmesi için aile eğitimleri ve seminerlerle özel eğitim, BEP ve yasal hakları ile ilgili bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Özer (2023); Aras(2023); Üzümcü (2016); Küçükoğlu (2022); Tunç(2023); Irmak (2020 tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenler ailelerin bilinçlendirilmesi ve bilgi düzeylerini artırılması için aile eğitimlerinin mutlaka verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdiği, BEP hazırlama sürecinde velilerin çocuklarının özel gereksinim durumunu kabullenmemesinin ve bu doğrultuda çocuklarına özel gereksinimi olamayan öğrenciler gibi davranılması konusunda yoğun talep ve beklentilerinin kaynaştırma sürecinde öğretmenleri zorladığı aynı zamanda özel gereksinimi olmayan çocukların velilerin de kaynaştırma sürecine ilişkin olumsuz tutum ve yaklaşımların BEP uygulama sürecini olumsuz etkilediği, ailelere eğitim verilmesi ve bilinçlendirilmesi gerektiğini düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 1'i (%3,3) öğretmenlerin lisans eğitimleri sürecinde, BEP'le ilgili dersler almadıklarını, BEP'e yönelik aldıkları dersleri yeterli bulmadığını, bu durumun da BEP hazırlama ve uygulamaya yönelik yeterli düzeye sahip olamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Zeybek (2015); Deniz (2021); Toprak (2018); Dağhan (2023); Powell (2021); Çetinkol (2019); Yaman (2017); Aslan (2018); Küçükoğlu (2022); Giray (2023); Sönmez (2017) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin hem lisans öğrenimlerinde hem de öğretmenliğe başladıktan sonra kaynaştırma eğitimi konusunda

yeterli eğitim almadıkları ya da verilen derslerin teoriyle sınırlı kaldığı, bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırma bulguları destekleyen çalışmaların yanında farklı sonuçları ortaya koyan çalışma da vardır. Ülger (2019); Karakış (2022) tarafından yapılan araştırmalarda yükseköğretimde kaynaştırma eğitimi alan öğretmenlerin kaynaştırmaya ve BEP'e yönelik yeterliliklerinin daha yüksek olduğu, kaynaştırma eğitimdeki yeterlik düzeylerinin lisans/lisansüstü eğitim dönemlerinde özel eğitim ile ilgili ders almış olmalarının almayanlarla fark oluşturmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) destek eğitim sınıfının geç açılması olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. ÖEHY (2018)'de destek eğitim odası olarak geçmektedir ve "kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamdır." şeklinde tanımlanmıştır. Destek eğitim odaları özel gereksinimli öğrenciyi gözlemleyip performansının belirlenmesi aşamasında verilen süreye eş değer zamanda açılmaktadır. Buradan öğretmenlerin BEP ile ilgili yasal düzenlemeler ve içeriği hakkında yetersizliklerinin bulunduğu anlaşılabılır. Araştırmanın bulgusu ile ilgili alanyazında kaynak bulunamamıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) bireysel ders saati arttırılması gerektiğini düşündüğü bulgusuna ulaşılmıştır. 2018 tarihli özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde öğrencinin destek eğitim odasında geçireceği sürenin ders saatinin %40'ını aşmaması gerektiği belirtilir. Bu önerilerin gerçekleşmesi özel gereksinimli öğrencinin akranlarından uzaklaşmasına yol açacak ve kaynaştırmanın özel gereksinimli öğrencinin akranlarıyla birlikte eğitim alma, onlarla iletişim kurma, arkadaşlıklar geliştirme, birlikte çalışma ve birbirlerine yardımcı birlikte çalışma ve birbirlerine yardımcı olmayı öğrenme gibi katkılarından yoksun kalmasına yol açacaktır (Batu ve Kırcaali-iftar, 2005). Bu nedenle destek hizmetlerin mümkün olduğunca öğrenciyi okulundan ve arkadaşlarından ayırmadan, mümkünse de sınıfında verilmesi en etkili yöntem olacaktır. Özel gereksinimli öğrencilerinin BEP'lerinde her ne kadar akranlarına oranla daha basit amaçlar alınmış olsa da daha zor ve geç öğrendikleri için destek eğitim odasında aldıkları ders saati yetersiz olabilmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir.

Oruç (2023); Kanat (2015); Dağhan (2023); İlk (2014) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenler ders saatinin arttırılmasının kaynaştırma eğitimi için faydalı olacağını, etkili kaynaştırma eğitiminin sunulabilmesi için kaynaştırma öğrencilerine destek odası hizmetinin sunulmasının yanı sıra ders sürecinin belli bir zaman dilimlerini bu öğrencilere ayrılması konusunda gerekli fırsat verilmesi gerektiği bulgusuna ulaşmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 2'si (%6,7) destek eğitim ve matematik dersi öğretmenin aynı olması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Öğrenciye sınıfta farklı destek eğitim odasında farklı öğretmenin ders vermesinin BEP'in uygulama bütünlüğünü bozduğunu, planı farklı kişiler uyguladığı için yapılan etkinliklerin birbiriyle örtüşmediğini, dersine giren öğretmenin daha fazla zaman geçirdiği ve sınıf ortamında daha fazla gözlemleme fırsatı bulduğu için öğrenciyi daha iyi tanıdığını ayrıca sınavlarını dersine giren öğretmen hazırladığı için destek eğitim odasında da ders vermesinin ölçme değerlendirme daha güvenilir sonuçlara ulaşabileceği düşünülmektedir. Alanyazında bulunan sınırlı araştırma ile benzerlik göstermektedir. Irmak (2020) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin destek eğitim odasında görevli öğretmen ve sınıf öğretmenleri arasında bir paralellik olmamasının planlar ve dokümanların paylaşılmamasının sorun oluşturduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 1'i (%3,3) Okulların ve sınıfların fiziksel olarak yetersiz olduğu, özel gereksinimli öğrencilerin yetersizlik türüne göre düzenlenmesi gerektiği bulgusuna ulaşmıştır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 70. maddesine göre; "Özel eğitim gerektiren bireylerin, akranlarıyla okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan entegre olması amacıyla; özel eğitim destek hizmetleri, gerekli araç-gereç ve eğitim malzemeleri sağlanarak eğitim programı ihtiyacına göre uyarlanarak gerekli fiziksel düzenlemeler sağlanır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Zeybek (2015); Üzümcü (2016); Kurşun (2020); Irmak (2020); Yılmaz (2013); Yaman (2017); Deniz (2018); Topbaş (2023) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin okul yönetiminden kaynaştırma uygulaması için gerekli materyal, kaynak ve dil laboratuvarlarının sağlanmasını talep ettikleri,

BEP uygulamada sınıfların fiziki koşulları yetersiz buldukları ve destek eğitim odasının eksikliği yönünde görüş bildirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 1'i (%3,3) sınıfta BEP gereksinimli öğrenci mevcudunun azaltılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmenler sınıfta birden fazla özel eğitim öğrencisi olduğunda vakit ayıramama, diğer öğrencileri ihmal etme kaygısı içerisinde olma, özel gereksinimli öğrencilerin problem davranışlarının dersin akışını bozabildiği ve sınıf hakimiyeti sağlamada zorlanma, sınıfların kalabalık olması, BEP gereksinimi olan öğrencilerin kendi aralarında gruplaşıp diğer öğrencilerle iletişime bulunmama ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Yaman (2017); Aslan (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin BEP'in başarılı olması için kaynaştırma eğitime alınacak özel gereksinimli öğrencilerin sınıflara yerleştirilişinde okul idaresinin bazı sınıflara iki tane öğrenci verirken bazı sınıflarda hiç kaynaştırma öğrencisi vermemesinin BEP' in başarısını düşürdüğü, özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaç duyduğu zamanı ayırdıklarında diğer öğrencileri ihmal edilme kaygısı taşıdıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretmenlerine BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili önerileri sorulduğunda elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan Matematik öğretmenlerinin 1'i (%3,3) tanılama sürecinin iyileştirilmesi sürecine yönelik olan öneride öğretmenlerin BEP uygulanan öğrencinin davranış problemleri yönünden ve akademik olarak tam zamanlı kaynaştırma için gerçek anlamda akranlarına yakın hafif düzey olması gerekirken sınıfın düzeyinden daha ağır düzeyde oldukları için uyum sağlayamadıkları ve tanılamanın yanlış yapılarak yanlış yönlendirme yapıldığı düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Vardar (2024); Yaman (2017); Burunsuz (2019); İlik (2015); Bahçe (2023); Dağhan (2023) tarafından yapılan araştırmalarda katılımcılar süreç sonunda hazırlanan raporların alanda yetkin kişilerce hazırlanmasını ve okulların tanılama sürecine dahil olması gerektiği, ailelerin çocuklarının gerçek durumunun yansıtılmaması için RAM tanılarında değişiklik isteyebildiklerini bu durumda sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlarken ve uygularken çocuğa gerekli olan eğitimi veremedikleri verilen raporlar ile öğrencilerin seviyelerinin farklılık gösterdiği, öğrencinin tanılama değerlendirme sürecinde daha nitelikli elemanlar tarafından

ihtiyaçlarının doğru bir şekilde belirlenmesi gerektiği, tanılama sürecinin iyileştirilmesi sürecine yönelik öğretmenlerin BEP uygulanan öğrencinin davranış problemleri yönünden ve akademik olarak tam zamanlı kaynaştırma için gerçek anlamda akranlarına yakın hafif düzey olması gerekirken sınıfın düzeyinden daha ağır düzeyde oldukları için uyum sağlayamadıkları ve tanılamanın yanlış yapılarak yanlış yönlendirme yapıldığı düşünüldükleri, tarafından yapılan araştırmada öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin tanılama aşamasında yapılan değerlendirmenin daha detaylı olması gerektiği bulgusuna ulaşmıştır.

5.2. Sonuçlar

Bu bölümde, ortaokullarda kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilere BEP hazırlama ve uygulamada Matematik öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada elde edilen verilerin analizine göre sonuçlar verilmiş ve ortaya çıkan sonuçlara bağlı olarak araştırmanın öneriler kısmında uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

1) Matematik öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde ilgili kişilerle iş birliği alanında sorun yaşadıkları, BEP hazırlama sürecinde öğrenci ile ilgili yazılı kayıtlara ulaşmada sorun yaşadıkları, BEP hazırlamada ölçme araçlarının hazırlanmasında sorun yaşadıkları, BEP hazırlama sürecinde destek alacak uzman eksikliğinden sorun yaşadıkları, BEP hazırlama sürecinde ölçme araçlarının uygulanmasında sorun yaşadıkları, BEP hazırlama sürecinde farklı yetersizlik türüne sahip öğrencilerin bulunmasından kaynaklanan sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

2) Matematik öğretmenlerinin öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili; öğrenci performansını ifade etmede zorlandıkları, öğrenci ihtiyaçları belirlemede sorun yaşadıkları, amaçları uyarlamada, yeni amaç ve alt amaçları yazmada problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3) Öğrenci için hazırlanan BEP'i uygulama aşamasında yaşanan sorunlarda öğretmenlerin kalabalık sınıflar ve zaman yetersizliğinden dolayı sorun yaşadıkları, destek eğitim odasının olmaması, BEP öğrencisinde veya diğer öğrencilerde problem davranışlarından kaynaklı problem yaşandığı, farklı etkinlik hazırlama ve uygulamada öğretmenlerin yetersiz kaldıkları, öğretim planı hazırlamadıkları, ders esnasında farklı yöntem uygulanmadığı, öğretmenlerin ders esnasında BEP gereksinimi olan öğrenciye vakit ayırdıkları taktirde müfredatı yetiştirme kaygısı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4) Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusundaki görüşlerde öğretmenlerin çoğunluğu ilgili düzenlemeleri yeterli gördüğü, yetersiz görenler, BEP gereksinimli öğrencilere yönelik (LGS) merkezi sınav yapılmadığı, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencinin özel eğitim sınıfında olması gerektiğini düşündükleri, yasal düzenlemelerin yeterliği konusunda bilgilerinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

5) BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliğinde yaşanan problemlerle ilgili rehber öğretmenle işbirliği sağlandığı, ram ile işbirliği yapmadıkları, okul (şube) ilçe/il zümre toplantılarında BEP ile ilgili konuşulmadığı, aile ile işbirliği yapılamadığı, öğretmenler kurulunda BEP ile ilgili konuşulmadığı, okul yönetimi ile işbirliği yapılamadığı, BEP birimi toplantılarında görüşülmediğini sonucuna ulaşmıştır.

6) BEP'in işlevselliği ve uygulama sürecinde değişikliğe ihtiyaç duydukları, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğun BEP'in işlevsel olmadığını düşündüğü sonucuna ulaşmıştır.

7) Matematik öğretmenlerinin BEP' in öğrenciye, aileye, öğretmene, okula ve arkadaşlarına/çevresine katkısı olduğunu düşündükleri bazı öğretmenlerin ise öğrenciyi ayırttığını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

8) BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili; hizmet içi eğitim düzenlenmesi gerektiği, her okulda BEP ile ilgili uzmanlarının olması gerektiği, evrak yükü azaltılması gerektiği, paydaşlar arası iş birliği artırılması gerektiği, BEP hazırlamada ve uygulamada yazılı doküman ve materyal eksikliği /eba üzerinden kaynak paylaşımı olması gerektiği, aile eğitimi sağlanması gerektiği, öğretmenlik programlarındaki özel eğitimle ilgili derslerin artırılması gerektiği, destek eğitim sınıfı zamanın geç açılığı, bireysel ders saati artırılması gerektiği, destek eğitim ve matematik dersi öğretmenin aynı olması gerektiği, sınıfta BEP gereksinimli öğrenci mevcudunun azaltılması gerektiği, tanılama süreci iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

9) Öğretmenlerin BEP ile ilgili yapılmasını istedikleri görüş ve önerileri öğretmenlerin BEP ile ilgili sorunların çözümü ile ilgili yapılmasını istedikleri görüş ve önerilerinde; okullarda eğitim lideri olması gerektiği, e-okul üzerinden öğrenci performansını içeren 'arşiv' oluşturması gerektiğini sonucuna ulaşmıştır.

5.3. Öneriler

5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Yapılan araştırmadan elde edilen verilere bağlı olarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1. Okullarda BEP biriminin oluşturulmasından sonra toplantılarının aktif bir şekilde yapılıp toplantıdan sonra alınan kararlarla ilgili uygulama planının yapılabilir.
2. Okullarda BEP birimi toplantıları ile ilgili öğretim yılı başında toplantı tarihi ve içeriği konusunda bilgi verilebilir.
3. Toplantı gündem maddelerinin öğretmenlerin en az bir hafta önceden bilgilendirip hazırlıklı gelmelerinin sağlanabilir.

5.3.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

1. İlgili çalışma Trabzon ilinde görev yapan ilköğretim Matematik öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Daha büyük katılımcı grubuyla benzer araştırmalar yapılabilir.
2. Bu çalışmada Matematik öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulamaya yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri analiz edilmiştir. İleri araştırmalarda farklı eğitim tür ve kademedeki görev yapan öğretmenler ile bu çalışma tekrar edilebilir.

6. KAYNAKLAR

- Akkoyunlu, Ö. (2019). *Müzik öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamada karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 15-24.
- Alan, Ş. (2019). *Özel eğitim okullarında geliştirilmiş olan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) kalitelerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Almoghryah, H. (2021). *The challenges of implementing individualised education plans with children with Down syndrome at mainstream schools in Riyadh, Saudi Arabia: Teachers' perspectives. International Journal of Disability, Development and Education*, 70(3), 291–313.
- Altundaş, M. (2018). *Kaynaştırma öğrencilerine yönelik fen eğitiminde öğretmen tutum ve öz yeterliliği* [Yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Aras, E. G. (2023). Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme ekip üyelerinin program hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri: Özel eğitim anaokulu örneği [yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Aslan, C. (2018). Özel eğitim öğretmenlerinin yardımcı teknolojilere yönelik tutumları. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), xx–xx.
- Ataman, A. (2013). *Özel eğitim*. Vize Yayınları.
- Ateş, M. (2017). Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim planı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(42), 211–225.
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(1), 39–53.
- Bağlama, B., Sakallı-Demirok, M., ve Akçamete, G. (2019). Special education teachers' attitudes towards developing individualized education programs and challenges in this process. *Near East University Online Journal of Education*, 2(1), 38–57.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (16. baskı). Pegem Akademi.
- Balçın, M. D., Coştu, F., ve Mertoğlu, H. (2019). Bireyselleştirilmiş öğretim planı hazırlama becerisine sahip farklı branşlardaki öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1194–1217.
- Balo, E. (2015). *İlkokullardaki kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.

- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368–388.
- Bateman, A., ve Holmes, J. (1995). *Introduction to psychoanalysis: Contemporary theory and practice*. Routledge.
- Batmaz, G. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yaptıkları öğretimsel düzenlemeler* (Tez No. 454679) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi: Uşak örneği* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Batu, E. S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri* [Doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Kök Yayıncılık
- Bayar, A., Özaşkın, A. G., ve Bardak, Ş. (2015). Kaynaştırma eğitimi ile ilgili duygular, tutumlar ve kaygılar ölçeği'nin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkic*, 10(3), 175–186.
- Bergin, E., ve Logan, A. (2021). An individual education plan for pupils with special educational needs: How inclusive is the process for the pupil? *REACH: Journal of Inclusive Education in Ireland*, 26(2), 79–91.
- Bernard, H. (2000). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Sage.
- Boavida, T., Aguiar, C., McWilliam, R. A., ve Pimentel, J. S. (2010). Quality of individualized education program goals of preschoolers with disabilities. *Infants ve Young Children*, 23(3), 233–243.
- Bogdan, R. C., ve Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods* (5th ed.). Allyn ve Bacon.
- Bozkurt, M. (2019). *Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla uyguladıkları yöntemlere ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Bryant, D. P., Bryant, B. R., ve Smith, D. D. (2019). *Teaching students with special needs in inclusive classrooms*. Sage Publications.
- Bryant, R., ve Knight, D. M. (2019). *The anthropology of the future*. Cambridge University Press.
- Bulduk, R. O. (2014). *Ortaokul 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.

- Burnstein, N., Sears, S., Wilcoxon, A., Cabello, B., ve Spagna, M. (2004). Moving toward inclusive practices. *Remedial and Special Education*, 25(2), 104–116.
- Burunsuz, E. (2019). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasına ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Büyükkarcı, A., ve Akgün-Giray, D. (2023). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğrenme güçlüğüne (diskalkuli) yaklaşımları: Odak grup görüşmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 59, 363–375.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. bs). Pegem Akademi Yayınları.
- Camadan, C. (2012). *Sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime ve BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliliklerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Rize Üniversitesi.
- Can, B. (2015). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı ile ilgili özel eğitim öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri* (KKTC örneği) [Yüksek lisans tezi]. Yakındoğu Üniversitesi.
- Cavkaytar, A. (2012). *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim*. İçinde *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (ss. 1-28). Pegem Akademi.
- Clark, S. G. (2000). The IEP process as a tool for collaboration. *Teaching Exceptional Children*, 33(2), 56–66.
- Cohen, A. D., ve Dörnyei, Z. (2002). *Focus on the language learner: Motivation, styles, and strategies*. In N. Schmitt (Ed.), *An introduction to applied linguistics* (pp. 170–185). Arnold.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). Routledge Falmer.
- Coleman, H., ve Unrau, Y. A. (2005). Analyzing qualitative data. In R. M. Grinnell ve Y. A. Unrau (Eds.), *Social work: Research and evaluation; Quantitative and qualitative approaches* (7th ed., pp. 403–420). Oxford University Press.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. Sage..
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry ve research design*. Sage Publications.
- Creswell, J. W., ve Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry ve research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Çakır, C., ve Doğan, C. (2011). *Türkiye’deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi* [Yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık.

- Çetinkol, A. (2016). *Ortaokulda görev yapan branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri*[Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Çıkılı, Y., Gönen, A., Aslan Bağcı, Ö., ve Kaynar, H. (2020). Özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama konusunda yaşadıkları güçlükler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(1), 5121–5148.
- Çırakoğlu, D. (2022). *Özel eğitim sınıfı olan ortaokullarda görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin okul yöneticilerinin özel eğitime ilişkin mesleki yeterliklerine yönelik görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Çitil, M. (2014a). Özel eğitimde program geliştirme. In S. Çakmak (Ed.), *Bireyselleştirilmiş öğretim programı hazırlanması* (pp. xx–xx). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Çolakoğlu, D., ve Saraç, A. (2020). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve öneriler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1-20.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitime tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi].
- Dağdöven, M. (2024). *BEP geliştirme birimi üyelerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi].
- Dağhan, B. (2023). *Güzel Sanatlar Lisesi müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileriyle yürütülen çalgı derslerine ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü].
- DeFranzo, S. E. (2011). What's the difference between qualitative and quantitative research? *ThoughtCo*.<https://www.thoughtco.com/qualitative-vs-quantitative-research-3026117>
- Deniz, E. (2018). *Kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmen görüşleri: Bir metasentez çalışması* [Lisansüstü tezi, Dicle Üniversitesi].
- DeSimone, J. R., ve Parmar, R. S. (2006). Middle school mathematics teachers' beliefs about inclusion of students with learning disabilities. *Learning Disabilities Research ve Practice*, 21(2), 98-110.
- Diken, İ. H., ve Batu, S. (2020). Kaynaştırmaya giriş. In İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (pp. 2–23). Pegem Akademi.
- Dilber, Y. (2017). *Fen bilimleri öğretmenlerinin öğrenme güçlüğü tanılı kaynaştırma öğrencileri ile yürüttükleri öğretim sürecinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi].

- Duchaine, E. L., Reynosa, R. J., ve Garza, R. (2021). Secondary mathematics and science teachers prepared for inclusion. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*, 19(2), 103-126.
- Duran, D. A. (2018). *İlkokullarda kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Yaklaşım, yöntem ve teknikler*. Anı Yayıncılık.
- Eldeniz, Ç., ve vd. (2017). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 2221-2238
- Enç, M. (1987). *Özel eğitime giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Er Nas, S., Şenel Çoruhlu, T., Çalık, M., Ergül, C., ve vd. (2019). Öğrenme güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerine yönelik fen deneyleri kılavuzunun etkililiğinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(3), 501-534.
- Erbaş, D. (2003). Var olan performans düzeyinin belirlenmesi ve yazılması. In O. Gürsel (Ed.), *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi* (pp. 69-80). Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Eripek, S. (2004). Türkiye’de zihin engelli çocukların kaynaştırılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*.
- Ersan, D. T., ve Ata, S. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmasına ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 162-177.
- Evyapan, G. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlik algı düzeyleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkındaki görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi].
- Fidan, E. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmasına yönelik öz-yeterlilikleri* [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi].
- Fiscus, E. D., ve Mandell, C. J. (2002). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi: BEP*. (G. Akçamete, Ed.). Anı Yayıncılık.
- Franklin, C., ve Ballan, M. (2001). Reliability and validity in qualitative research. In B. A. Thyer (Ed.), *The handbook of social work research methods* (Vol. 4, pp. 273-292). SAGE Publications, Inc.
- Fuchs, L. S., Fuchs, D., ve Bishop, N. (1992). Instructional adaptation for students at risk. *The Journal of Educational Research*, 86(2), 105-112.
- Ghergut, A. (2012). Inclusive education versus special education on the Romanian educational system. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 199–203.

- Giray, Ç. (2023). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) geliştirilmesi sürecine ilişkin bir durum çalışması* [Yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi].
- Goepel, J. (2009). Constructing the individual education plan: Confusion or collaboration? *Support for Learning*, 24(3), 126–132.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kurumsal ve pratik bilgiler*. Siyasal Kitabevi.
- Gülen, T. (2010, Aralık). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) nasıl hazırlanır? *Tavsiyeediyorum.com*. https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_6082.htm
- Güler, S. (2019). *Türkçe dersi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri (Bolu ili örneği)* [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
- Gündüz, T. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama yeterliklerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Gürkan, M. (2010). *Okullarımızda neden, nasıl, niçin kaynaştırma*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Gürsel, O. (2021). Özel eğitimde değerlendirme. *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (ss. 31-57). Pegem Akademi.
- Güven, Y. (2016). Özel eğitime giriş. İçinde A. Kulaksızoğlu (Ed.), *Farklı gelişen çocuklar* (ss. 1-20). Nobel Akademi.
- Güzel, N. (2014). *Kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar* [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi].
- Hastings, R. P., ve Oakford, S. (2003). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special needs. *Educational Psychology*, 23(1), 87-94.
- Heward, W. (2013). *Exceptional children: An introduction to special education*. Pearson. Pearson's MyLab ve Mastering products (Kaynak: MEB ÖYGM sitesinden).
- Hornby, G. (2014). Inclusive special education: The need for a new theory. In *Inclusive special education* (pp. 1-18). Springer.
- Irmak, A. G. (2018). *1997–2017 yılları arasında kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- İlik, Ş. (2015). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı eğitiminin, kaynaştırma öğretmenlerinin BEP yeterliliklerine etkisi* [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- İlk, G. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerinin ve deneyimlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].
- İşman, A., ve Eskicumalı, A. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. Değişim Yayınları.

- Johns, B. H., Crowley, E. P., ve Guetzloe, E. (2002). Planning the IEP for students with emotional and behavioral disorders. *Focus on Exceptional Children*, 34(9), 1–13.
- Johnson, L. J., ve Pugach, M. C. (1990). Classroom teachers' views of intervention strategies for learning and behavior problems: Which are reasonable and how frequently are they used? *The Journal of Special Education*, 24(1), 69–84.
- Kanat, H. (2015). *Kaynaştırma öğrencisi olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaptıkları eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin görüş ve önerileri* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).
- Kandemir, M. A., Apaydın, Z., ve Kurt, K. (2021). Farklı branşlardaki öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 15–34.
- Karakış, H. (2023). *Ortaokul öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilik düzeyleri ile bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama ve uygulama süreçlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi).
- Karakoç, B. (2024). *Kaynaştırma sınıflarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) ile ilgili yeterliliklerinin artırılmasına yönelik geliştirilen eğitim programının etkisi* (Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi).
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (10. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 79–83.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 2017. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Kargın, T. (2007). Baş makale: Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 1–13.
- Kargın, T. (2021). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama ve öğretimin bireyselleştirilmesi. In İ. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (ss. 60–92). Pegem Akademi.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., ve Şahin, F. (2010). Genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2381–2414.
- Kargın, T., ve Gengeç, H. (2021). Değerlendirme: Tarihi, felsefi ve yasal temelleri. İçinde T. Kargın ve B. Güldenoğlu (Ed.), *Özel eğitimde ölçme ve değerlendirme* (ss. 2-9). Pegem Akademi.
- Kartal, M. (2016). *İlkokullardaki kaynaştırma uygulamalarının niteliğinin artırılmasıyla ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi).

- Kartallıoğlu, N. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*(Lisansüstü tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu).
- Kasap, D. (2021). *Özel öğrenme güçlüğüne sahip öğrencilerin bulunduğu kaynaştırma sınıflarında ortaokul Matematik öğretmenlerinin sınıf içi uygulamalarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi)
- Kastamonu Eğitim Dergisi. (n.d.). *Türkiye’de okul öncesi dönemdeki üstün potansiyelli ve üstün zekalı olan çocukların eğitimi* (Cilt 24). Kastamonu.
- Kesici, A. (2019). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı çerçevesinde kaynaştırma eğitime devam eden zihinsel engelli öğrenciler ve tarih dersleri* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi).
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: Introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311(7000), 299–302.
- Koca, K. (2022). *İlköğretim öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama yeterlilikleri ve uygulama sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Köse, E., ve vd. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Remzi Kitabevi.
- Kreutzer, R. C. (2004). *Teachers’ perceptions of the usefulness of individual education plans (IEP)* (Unpublished doctoral dissertation). University of Florida International Curriculum and Instruction, Florida.
- Kumaş, A. Ö., ve Süer, S. (2020). Öğretmen adaylarının özel eğitime ilişkin metaforik algıları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(28), 1076–1101.
- Kurşun, T. (2020). *Bütünleştirme/kaynaştırma uygulamaları kapsamında görev yapan ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi: Elâzığ ili örneği* (Yüksek lisans tezi, Biruni Üniversitesi).
- Kuş, S., ve Gökbulut, Y. (2021). Kaynaştırma ve Matematik öğretimi hakkındaki öğretmen görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 345–358.
- Kuyumcu, Z. (2011). *Bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi).
- Küçüköğlu, K. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreçlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi).
- Kümbetoğlu, B. (2012). Niteliksel araştırma. In *Sosyolojiye giriş: Sosyolojinin temel tartışmaları* (pp. 164–187). Detay Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B., ve vd. (2015). Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma. *Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 107, 201–204.

- Kvale, S. (2006). Dominance through interviews and dialogues. *Qualitative Inquiry*, 12(3), 480–500.
- Kvale, S. (2007). *Doing interviews*. SAGE Publications.
- Lee-Tarver, A. (2006). Are individualized education plans a good thing? A survey of teachers' perceptions of the utility of IEPs in regular education settings. *International Journal of Special Education*, 21(2), 99–107.
- Levitt, H. M., Bamberg, M., Creswell, J. W., Frost, D. M., Josselson, R., ve Suárez-Orozco, C. (2018). Journal article reporting standards for qualitative primary, qualitative meta-analytic, and mixed methods research in psychology: The APA Publications and Communications Board task force report. *American Psychologist*, 73(1), 26–46.
- Martinez, R. S. (2003). Impact of a graduate class on attitudes toward inclusion, perceived teaching efficacy, and knowledge about adapting instruction for children with disabilities in inclusive settings. *Teacher Development*, 7(3), 473–494.
- Mavropalias, A., Tryfon, A., ve Alevriadou, E. (2019). Parental perspectives on inclusive education for children with intellectual disabilities in Greece. *International Journal of Developmental Disabilities*.
- Maxwell, J. A., ve Miller, B. A. (2008). Categorizing and connecting strategies in qualitative data analysis. In S. N. Hesse-Biber ve P. Leavy (Eds.), *Handbook of emergent methods* (pp. 461–477). The Guilford Press.
- Mayring, P. (2011). *Nitel sosyal araştırmaya giriş* (A. Gümüş ve M. S. Durgun, Trans.). Bilge Su Yayınları. (Original work published 2003)
- MEB. (2004). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı yol haritası*. MEB.
- MEB. (2010). *Okullarımızda neden, nasıl, niçin kaynaştırma yönetici, öğretmen ve aile kılavuzu*. MEB.
- MEB. (2012). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde değişiklik*. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2018). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Resmi Gazete, 30471.
- MEB. (2020). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Resmi Gazete, 6.
- Mereoiu, M., et al. (2016). Teacher–parent partnership: An authentic teacher education model to improve student outcomes. *Journal of Further and Higher Education*, 40(2), 1–17.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass Publishers.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için rehber* (S. Turan, Trans.). Nobel Yayıncılık. (Original work published 2009)
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Trans.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Original work published 2009)

- Metin, N. (2018). Özel gereksinimli çocukların kaynaştırılması. In N. Metin (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar* (pp. 373–408). Maya Akademi.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (2013). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3rd ed.). Sage Publications.
- Mosbiran, N. F., Mustafa, M. Z., Nordin, M. N., Ismail, A. F., Feisal, M., Akim, T., Abenoh, N. A., ve Saimy, I. S. (2021). Analysis of the study of individual education plans in special education. *Review of International Geographical Education Online*, 11(7).
- Neuman, W. L., ve Robson, K. (2012). *Basics of social research: Qualitative and quantitative approaches* (2nd ed.). Pearson Education.
- Oruç, A. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi).
- Özan, S. (2019). *Sınıf öğretmenleri ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı sürecine ilişkin deneyimleri* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323–343.
- Özer, Z., ve Demirbatır, R. E. (2021). Güzel sanatlar lisesi müzik alanı özel gereksinimli öğrencilerin öğrenim süreçlerinin müzik öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(2), 844–866.
- Özgür, İ. (2011). *İlköğretim kaynaştırma*. Karahan Kitabevi.
- Özkul, T. (2022). *Bireyselleştirilmiş eğitime ilişkin öğretmen görüşleri: Karma bir çalışma* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Öztürk, C. C. (2009). *Eğitim uygulama okuluna devam eden zihinsel engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Pektaş, H. (2008). *Özel eğitim programlarından ve farklı programlardan mezun öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı kullanma durumlarının saptanması* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Pit-ten Cate, I. M., Markova, M., Krischler, M., ve Krolak-Schwerdt, S. (2018). Promoting inclusive education: The role of teachers' competence and attitudes. *Insights into Learning Disabilities*, 15(1), 49–63.
- Powell, L. (2021). *Inclusion practices for students with autism in the music classroom: A survey of K-6 music educators' perceptions, training, and strategies* (Doctoral dissertation). Auburn University.
- Praisner, C. L. (2000). *Attitudes of elementary school principals toward the inclusion of students with disabilities in general education classes* (Doctoral dissertation, Lehigh University, Pennsylvania).

- Rotter, K. (2014). IEP use by general and special education teachers. *SAGE Open*, 4(2), 1–8.
- Ruble, L. A., Dalrymple, N. J., ve McGrew, J. H. (2010). The effects of consultation on individualized education program outcomes for young children with autism: The collaborative model for promoting competence and success. *Journal of Early Intervention*, 32(4), 286–301.
- Russell, Andrew T. ve Forness, Steven R. (1985) “Behavioral Disturbance in Mentally Retarded Children in TMR and EMR Classrooms”, *American Journal of Mental Deficiency* 89, 4: 338-344.
- Sabah, S., ve diğerleri. (2020). Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve gereksinimlerinin incelenmesi. *The Journal of Physical Education and Sport Sciences Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Pormetre*, 18(1), 81–95.
- Sağlam, M. (2023). *Kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli ortaokul öğrencilerine yönelik fen bilimleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Artvin Çoruh Üniversitesi.
- Sanches-Ferreira, M., Lopes-dos-Santos, P., Alves, S., Santos, M., ve Silveira-Maia, M. (2013). How individualised are the Individualised Education Programmes (IEPs): An analysis of the contents and quality of the IEPs goals. *European Journal of Special Needs Education*, 28(4), 507–520.
- Sanır, H. (2009). *Kaynaştırma eğitime devam eden öğrencilerin akademik öğrenme ile ilgili karşılaştıkları sorunların öğretmen ve aile görüşleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Saracaloğlu, A., ve Yenice, N. (2013). Fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(2), 244-260.
- Saraçoğlu, A., ve Yenice, N. (2009). Investigating the self-efficacy beliefs of science and elementary teachers with respect to some variables. *Journal of Theory and Practice in Education*, 5(2), 244–260.
- Sarı, H. (2002). *Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili öneriler*. Pegem Akademi Yayınları.
- Scheef, A. R. (2022). Barriers to implementing student-led IEPs. *Journal Name, Volume(Issue), Article Number*.
- Schumm, J. S., ve Vaughn, S. (1992). Planning for mainstreamed special education students: Perceptions of general classroom teachers. *Exceptionality: A Special Education Journal*, 3(2), 81–90.
- Scruggs, T. E., ve Mastropieri, M. A. (1996). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion, 1958–1995: A research synthesis. *Exceptional Children*, 63(1), 59–74.
- Sekaran, U. (2003). *Research methods for business: A skill-building approach* (4th ed.). John Wiley ve Sons.

- Sevim, O., Kayman, F., ve Kaya, M. (2021). Türkçe öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı'nın (BEP) uygulanabilirliği hakkındaki görüşleri. *International Journal of Language Academy*, 9(1), 159–174.
- Shao, L. Y., Zhou, X. L., Huang, X., ve Deng, J. Y. (2022). Investigation and research on the current situation of IEP formulation and implementation in Guangxi special education schools. *Adult and Higher Education*, 4, 114–126.
- Smith, B. J., ve Deborah, F. R. (1994). *Preschool integration: Recommendations for school administrators*. Policy and Practice in Early Childhood Special Education Series. U.S. Department of Education, Washington, D.C.
- Smith, M., ve diğerleri. (2001). *Educational theory and practice: Approaches to learning*.
- Söğüt, D. A. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi).
- Sönmez, A. (2017). *Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi.
- Sönmez, I., ve Özer Aytekin, K. (2020). Eğitim alanındaki metafor araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi çalışması. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), 1–38.
- Stewart, C. J., ve Cash, W. B. (1985). *Interviewing: Principles and practices* (4th ed.). W. C. Brown Publishers.
- Stroggilos, V., ve Xanthacou, Y. (2006). Collaborative IEPs for the education of pupils with profound and multiple learning difficulties. *European Journal of Special Needs Education*, 21(3), 339–349.
- Sucuoğlu, B. (2001). Türkiye’de kaynaştırma uygulamaları: Yayınlar/araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*.
- Şahbaz, Ü., ve Güder, O. (2022). Özel gereksinimli öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamadaki yeterlikleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 1133–1149.
- Şenel, H. (1998). *Okuma güçlüğü olan ve olmayan ilkökul öğrencilerinin okuma düzeylerinin ve dislektik özelliklerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Taşdemir, F., Keskinliç, V., Köksal, C., ve Şahin, C. (2017). Bireyselleştirilmiş eğitim programları üzerine bir durum çalışması: Kırşehir ili örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 199–209.
- Tekin Ersan, A., ve Ata, B. (2016). Acceptance in early childhood: A study from Turkish children. *International Journal of Early Childhood Education*, 22(2), 189–200.
- Thompson, S. J., Thurlow, M. L., ve Whetstone, P. J. (2001). Addressing standards and assessments on the IEP. *Assessment for Effective Intervention*, 26(2), 77–84.

- Thompson, Sandra J, Martha L. Thurlow ve Patti J. Whetstone (2001). Addressing standards and assessments on the IEP. *Assessment for Effective Intervention*, Vol 26 No 2 p.77-84.
- Timothy, S., ve Agbenyega, J. S. (2019). Insider perspectives on catalysing the development and use of individualised education plans. *International Journal of Inclusive Education*, 1–15.
- Tod, J., Castle, F., ve Blamires, M. (1996). *Implementing effective practice*. David Fulton Publishers.
- Topbaş, S. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileriyle yürüttükleri derslere yönelik deneyimlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi.
- Toper, Ö. (2020). Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler için öğretimi planlama. In İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitim ve kaynaştırma* (ss. 174–201). Pegem Akademi.
- Toprak, Ö. F. (2018). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin ekip üyelerinin deneyimleri: Bir ortaokul örneği* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Tunç, M. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken alanda yaşadığı güçlükler*(Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Tutar, H., ve Erdem, A. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları* (2. baskı). Kasım Seçkin Yayınları.
- Ülger, Y. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlilikleri ile yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi (Afyonkarahisar örnekleme)* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Ünal, F. (2010). *Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflardaki öğretmen, normal gelişim gösteren öğrenci ve engelli öğrenci velilerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Üzümcü, M. (2016). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlilikleri, sorunları ve beklentileri üzerine bir araştırma* [Doktora tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi].
- Vardar, B. (2024). *Okullarda çalışan özel eğitim öğretmenlerinin eğitsel tanılama ve değerlendirme süreci hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Vuran, S., Bozkuş-Genç, G., ve Sani-Bozkurt, S. (2017). İşbirliği ile bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme süreci: Durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(2), 164–184.
- Wong, M. T., ve Rashid, S. M. M. (2022). Challenges of special education teachers in implementation of individual education plan (IEP) for students with learning disabilities (LD). *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(11), 113–128.

- Yaman, A. (2017). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Yavuz, C. (2005). *Ankara ilindeki okulöncesi eğitim kurumlarında sürdürülen kaynaştırma uygulamalarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Yazıcıoğlu, T. (2018). Kaynaştırma uygulamalarının tarihsel süreci ve Türkiye’de uygulanan kaynaştırma modelleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 92–110.
- Yazıcıoğlu, T. (2019). Rehberlik öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) biriminin işleyişine ilişkin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(5), 223–234.
- Yıkılmış, A. (2012). *Etkileşime dayalı Matematik öğretimi* (4. bs). Kök Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7–17.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. bs). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2024). *Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden okul öncesi dönem özel gereksinimli öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme sürecinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Yılmaz, E. (2015). *Bir ilkokuldaki öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Yılmaz, E., ve Batu, E. S. (2016). Farklı branştan ilkokul öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(03), 247–268.
- Yılmaz, M. F. (2013). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) uygulanmasında ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları engellerin incelenmesi (Gaziantep İli Merkez İlçeleri Örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Yücetürk, A. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) yeterlikleri ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi.
- Yüksel, F., Oğul, E., ve İşbilir, M. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) yeterlilikleri: Bir karma yöntem çalışması. *Asya Studies-Academic Social Studies*, 4(14), 1–17.
- Yükselen, A., ve Yaban, H. (2013). Kaynaştırma programına devam eden hafif düzeyde zihin engelli çocukların sosyal yeterlilikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 457–471.

- Zeitlin, V. M., ve Curcic, S. (2014). Parental voices on individualized education programs: ‘Oh, IEP meeting tomorrow? Rum tonight!’ . *Disability ve Society*, 29(3), 373–387.
- Zeybek, Ö. (2015). *İlköğretim okullarındaki İngilizce öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Zhang, X. P. (2011). The implication of affective factors in second language acquisition on foreign language teaching. *Journal of Jinan Vocational College*, 6, 100–102.



7. EKLER

EK-1: ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE BEP HAZIRLAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Görüşme No:_____ Tarih:_____

Sayın katılımcı,

Bu görüşme formu Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalında yürütülmekte olan “Ortaokullarda Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilere BEP Hazırlamada Matematik öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar Ve Çözüm Önerileri “Başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili veri toplamak için hazırlanmıştır. Vereceğiniz bilgiler araştırma amacı dışında kullanılmayacak, başka kişi kurum veya kuruluşlarla paylaşılmayacaktır. Görüşme yaklaşık 30 dakika sürecek ve vereceğiniz bilgiler yazılı ve sözlü olarak kayıt edilecektir. Görüşmeye kendi isteğiniz ile katıldığınızı belirtmek için aşağıda yer alan kısma imza atmanız gerekmektedir. İstediğiniz zaman görüşmeyi sonlandırabilirsiniz. Görüşme sırasında vermiş olduğunuz bilgilerle ilgili kayıtları inceleyebilir, araştırma sonucu hakkında bilgi almak için adresinden bilgi talep edebilirsiniz. Vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür ederiz.

Not: araştırma ile ilgili etik kurul kararını ve araştırma izin belgesini inceleyebilirsiniz.

Ayşe HACIOĞLU
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

**ORTAOKULLARDA KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN
ÖĞRENCİLERE BEP HAZIRLAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN
KARŖILAŖTIĖI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GÖRÜŖME FORMU**

I. BÖLÜM

KiŖisel Bilgiler

Bu bölümde kiŖisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorulardan size uygun olan seçeneği iŖaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz:

() Kadın () Erkek

2. EĞitim Durumunuz:

() Lisans

() Yüksek Lisans

() Doktora

3. Meslekteki hizmet süreniz:

4. Çalıştığınız Okul Türü:

5.Öğrencinizin Yetersizlik Türü:

BEP Hazırlama sürecinde kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?

ÇOK YETERLİ

☐

YETERLİ

☐

BİRAZ YETERLİ

☐

AZ YETERLİ

☐

YETERSİZ

☐

II: BÖLÜM

GÖRÜŞME SORULARI

1. Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştığınız problemler nelerdir?

- a. İlgili kişilerle işbirliği
- b. Ölçme aracı hazırlama
- c. Ölçme aracı kullanma
- d. Öğrenci ile ilgili yazılı kayıtlara ulaşma
- e. Bunların dışında eklemek istediğiniz varsa lütfen açıklayınız.

2. Öğrenci için uygun amaçların oluşturulması sürecinde ne tür problemlerle karşılaşıyorsunuz?

- a. Öğrenci performansını ifade etme
- b. Öğrenci ihtiyaçları belirleme
- c. Amaçları uyarlama
- d. yeni amaç ve alt amaçları yazma
- e. Bunların dışında eklemek istediğiniz varsa lütfen açıklayınız.

3. Öğrenci için hazırlamış olduğunuz BEP i uygulama aşamasında ne tür problemler yaşıyorsunuz?

- a. Öğretim planı hazırlama
- b. Etkinlik hazırlama
- c. Etkinlikleri sınıf içinde uygulama
- d. Yöntemleri belirleme ve kullanma
- e. Öğrenci davranışlarını kayıt etme
- f. Bunların dışında eklemek istediğiniz varsa lütfen açıklayınız.

4. Etkili bir özel eğitim hizmeti için BEP hazırlama ve yürütme ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

5. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişi ya da kurumlarla işbirliği yapabiliyor musunuz? Nedenini açıklayınız?

- a. RAM
- b. Rehber öğretmen
- c. Aile
- d. Okul yönetimi
- e. Öğretmenler kurulu
- f. BEP birimi
- g. Okul(Şube)/ilçe/il zümre kurulu

6. Hazırladığınız BEP in işlevselliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Uygulama sürecinde değişikliklere ihtiyaç duyuyor musunuz? Neden?

7. BEP in kime ne tür katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?

8. BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili karşılaştığınız problemlerin çözümü ile ilgili önerileriniz nedir?

9. Eklemek istediğiniz başka konu var ise lütfen belirtiniz.

EK-2: GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI

GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI

ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

SORULAR	TEMALAR VE ALT TEMALAR	AÇIKLAMALAR
1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlarken Öğrenci ile İlgili Bilgi Toplama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Ait Görüşler	1. Matematik öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlarken öğrenci ile ilgili bilgi toplama sürecinde karşılaştığı sorunlara ait görüşleri 1.1. BEP hazırlama sürecinde ilgili kişilerle iş birliği yapmada sorun yaşama 1.2. BEP hazırlama sürecinde öğrenci ile ilgili yazılı kayıtlara ulaşmada sorun yaşama 1.3. BEP hazırlamada ölçme araçlarının hazırlanmasında sorun yaşama 1.4. BEP hazırlama sürecinde destek alacak uzman eksikliğinden sorun yaşama 1.5. BEP hazırlama sürecinde ölçme araçlarının uygulanmasında sorun yaşama 1.6. BEP hazırlama sürecinde farklı engel türüne sahip öğrencilerin bulunmasından kaynaklanan sorunlar	
2. Matematik Öğretmenlerinin Öğrenci İçin Uygun Amaçların Oluşturulması Sürecinde Karşılaştıkları Problemlerle İlgili Görüşleri		
3. Öğrenci İçin Hazırlanan BEP' i Uygulama		

**ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE
BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN
KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Aşamasında Yaşanan Sorunlar	2. Matematik Öğretmenlerinin Öğrenci İçin Uygun Amaçların Oluşturulması Sürecinde Karşılaştıkları Problemlerle ilgili görüşleri	
4. Etkili Bir Özel Eğitim Hizmeti İçin BEP Hazırlama ve Yürütme ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Yeterliği Konusundaki Görüşler	2.1. Öğrenci Performansını İfade Etme 2.2. Öğrenci İhtiyaçlarını Belirleme 2.3. Amaçları Uyarlama 2.4. Yeni Amaç ve Alt Amaçları Yazma	
5. BEP Hazırlama Sürecinde İlgili Kişi Ya Da Kurumlarla İşbirliğinde Yaşanan Problemlerle İlgili Görüşler	3. Öğrenci İçin Hazırlanan BEP i Uygulama Aşamasında Yaşanan Sorunlar 3.1. Kalabalık Sınıflar ve zaman yetersizliği 3.2. Destek eğitim odası gerekliliği 3.3.BEP'li öğrencide veya diğer öğrencilerde Problem davranışlar	
6. BEP İn İşlevselliği ve Uygulama Sürecinde Değişikliklerle İlgili Öğretmen Görüşleri	3.4. Farklı Etkinlik Hazırlama ve Uygulama 3.5. Öğretim Planı (BÖP)Hazırlama	
7. Matematik Öğretmenlerinin BEP İn Katkı		

**ORTAOKULLARDA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE
BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN
KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Sağladığı Kişiler ile İlgili Görüşleri	3.6. Farklı yöntem uygulama	
8. BEP Hazırlama ve Uygulama ile İlgili Karşılaşılan Problemlerin Çözümü ile İlgili Öneriler	3.7. Müfredatı Yetiştirme Kaygısı 4. Etkili Bir Özel Eğitim Hizmeti İçin BEP Hazırlama ve Yürütme ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Yeterliği Konusundaki Görüşler	
9. Öğretmenlerin BEP ile İlgili Yapılmasını İstedikleri Görüş ve Önerileri	4.1. Bilgisi olmayanlar 4.2. BEP' li Öğrencilere Yönelik (LGS) Merkezi Sınav Yapılmaması 4.3. Yetersiz Görenler 4.4. Özel Eğitim Sınıfında Olması Gerektiğini Düşünenler 4.5. Yeterli Görenler 5. BEP Hazırlama Sürecinde İlgili Kişi Ya Da Kurumlarla İşbirliğinde Yaşanan Problemlerle İlgili Görüşler 5.1. RAM ile iş birliği 5.2. Okul (Şube) İlçe/İl Zümre Toplantıları 5.3. Aile ile İş birliği 5.4. Öğretmenler Kurulu	

**ORTAOKULLARDA KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE
BEP HAZIRLAMA VE UYGULAMADA MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN
KARŖILAŖTIĖI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

	5.5. Okul Yönetimi ile İŖ birliği 5.6. BEP Birimi Toplantıları 5.7. Rehber öğretmen 6. BEP İn İŖlevselliĖi ve Uygulama Sürecinde Değişikliklerle İlgili ÖĞretmen Görüşleri 6.1. Uygunluma Sürecinde Değişikliğe İhtiyaç Duyanlar 6.2. İŖlevsel olmadığını düşüneler 6.3. İŖlevsel Olduğuna Düşünenler 6.4. Uygulama Sürecinde Değişikliğe İhtiyaç Duymayanlar 7. Matematik ÖĞretmenlerinin BEP İn Katkı Sağladığı Kişiler ile İlgili Görüşleri 7.1. ÖĞrenciye Katkısı Olduğunu Düşünenler 7.2. Aileye Katkısı Olduğunu Düşünenler 7.3. ÖĞretmene Katkısı Olduğunu Düşünenler 7.4. ÖĞrenciyi ayrıştırdığını düşünenler	
--	--	--

EK-3: ETİK KURUL ONAYI



NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :12/04/2023 Toplantı Sayısı:05 Karar No :2023/185
Araştırmanın Başlığı	Okullarda Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilere Bep Hazırlamada Matematik Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar Ve Çözüm Önerileri.
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci Ayşe HACIOĞLU
Etik Kurul Kararı	13461 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “ Uygun ” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
12/04/2023

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Başkan

EK-4: İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN YAZISI



T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-82438636-605.99-76655500
Konu : Araştırma İzni
(Ayşe HACIOĞLU)

23/05/2023

VALİLİK MAKAMINA

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe HACIOĞLU'nun "Ortaokullarda Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilere Bep Hazırlama ve Uygulamada Matematik Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri" adlı tezi kapsamında araştırma yapma ilimiz Araklı ve Sürmene ilçelerine ekli listede belirtilen okullarda görev yapan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan matematik öğretmenleriyle ekteki veri toplama araçlarıyla çalışma yapma isteği Müdürlüğümüz Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiştir.

Bahsi geçen çalışmanın, eğitim öğretimi aksatmayarak yaz tatilinden 3 hafta öncesine kadar bitecek şekilde; 2022-2023 eğitim öğretim yılında belirtilen çalışma takvimine göre yapılması gerekmektedir.

Araştırmacının 2020/2 sayılı genelge doğrultusunda hareket etmesi, **izinsiz herhangi bir ses ve görüntü kaydı yapılmasına kesinlikle izin verilmemesi**, katılımcıların onayı ve veli onamı alınıp çalışmanın yapılması, elde edilen verilerin çalışma kapsamı dışında kullanılmaması, **mühürlü veri toplama araçlarının kullanılması** ve sonuçların bir örneğinin Ar-Ge Birimine teslim edilmesi kaydıyla, çalışmanın ilçe millî eğitim müdürlüğü sorumluluğu ve yetkisinde, okul müdürünün de uygun göreceği zamanlarda ve kontrolünde uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Evren GÖRMÜŞ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Ömer ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı